

CJAS

Cappadocia Journal of Area Studies

Cilt / Volume 5

Sayı / No 1

Haziran / June 2023

ISSN: 2717-7254

Conrad John Masabo

Araştırma Makalesi / Research Article

COVID-19 and its implications for the future global influence of the European Union

Merve Özten Yıldız

Araştırma Makalesi / Research Article

A South Asian identity constructed by the Indo-Pacific discourse: India

Müzeyyen Okyay

Görüş Yazısı / Review Essay

Türkiye-AB ilişkileri ekseninde mülteci ve sığınmacı sorunu: fırsatlar ve zorluklar

Ufuk Tok

Görüş Yazısı / Review Essay

Yeni Afganistan'ın karşılaştığı güçlükler ve belirsizliklerin artırdığı göç krizi

Selin Çınar

Yayın Değerlendirmesi / Book Review

Jonathan Leader Maynard, Mark L. Haas. The Routledge Handbook of Ideology and International Relations, New York, Routledge Press; 1st Edition, 2022. 482 pp.

Ahmet Emin Yıldız

Yayın Değerlendirmesi / Book Review

Oğuş, Nezir. Soğuk Savaş Sonrası Çin-Hindistan İlişkileri. İstanbul: Urzeni Yayınevi. 2021. 245 ss.

İçindekiler / Table of Contents

<i>Halil Burak Sakal, Poyraz Çini</i>	Giriş / Introduction Takdim	1-2
<i>Conrad John Masabo</i>	Araştırma Makalesi / Research Article COVID-19 and its implications for the future global influence of the European Union	3-23
<i>Merve Özten Yıldız</i>	Araştırma Makalesi / Research Article A South Asian identity constructed by the Indo-Pacific discourse: India	24-40
<i>Müzeyyen Okyay</i>	Görüş Yazısı / Review Essay Türkiye-AB ilişkileri ekseninde mülteci ve sığınmacı sorunu: fırsatlar ve zorluklar	41-52
<i>Ufuk Tok</i>	Görüş Yazısı / Review Essay Yeni Afganistan'ın karşılaştığı güçlükler ve belirsizliklerin artırdığı göç krizi	53-71
<i>Selin Çımar</i>	Yayın Değerlendirmesi / Book Review Jonathan Leader Maynard, Mark L. Haas. The Routledge Handbook of Ideology and International Relations, New York, Routledge Press; 1st Edition, 2022. 482 pp	72-74
<i>Ahmet Emin Yıldız</i>	Yayın Değerlendirmesi / Book Review Oğuş, Nezir. Soğuk Savaş Sonrası Çin-Hindistan İlişkileri. İstanbul: Urzeni Yayınevi. 2021. 245 ss.	75-78

Yıl: 2023**Cilt:** 5 Sayı: 1

Haziran 2023

Sertifika no (e-ISSN): 2717-7254.**İmtiyaz Sahibi:**İlke Eğitim ve Sağlık Vakfı adına
Funda Firuz AktanKapadokya Üniversitesi Yayın Komisyonu: Prof. Dr.
Vesile Şenol, Dr. Sinan Akıllı, Dr. Halil Burak Sakal**Editörler:**Dr. Tuğrul Keskin, Doç. Dr. Halil Burak Sakal
Kitap Eleştirisi Editörü: Merve Özten Yıldız
Yönetici Editör: Poyraz Çini
Yardımcı Editör: Sümeyra Demiralp
İngilizce Editörü: Colin Sutcliffe**Yayın Kurulu:** Prof. Dr. Hasan Ali Karasar (Kapadokya
Üniversitesi), Prof. Dr. Erel Tellal (Ankara Üniversitesi),
Dr. Klevis Kolasi (Ankara Üniversitesi), Dr. Tuğrul
Keskin (Kapadokya Üniversitesi), Dr. Halil Burak Sakal
(Kapadokya Üniversitesi)**Bu sayının hakemleri (alfabetik sıralama):** Berk İlke
Dündar, Çağdaş Sümer, Merve Suna Özel Özcan, Metin
Yüksel, Müge Alaçam Böcek, Mürsel Bayram, Nihal
Kırkpınar Özsoy, Timuçin Kodaman, Umut Yukaruç, Valeriy
Morkva**Yönetim Yeri:**Kapadokya Üniversitesi, Sosyal ve Stratejik Çalışmalar
Uygulama ve Araştırma Merkezi 50420 Mustafapaşa
Ürgüp Nevşehir.
Telefon : (384) 353 5009 | Faks : (384) 353 5125
Eposta : cjas@kapadokya.edu.tr

Tasarım: Halil Burak Sakal

Year: 2023**Volume:** 5 No: 1

June 2023

e-ISSN: 2717-7254.**Owner:**On behalf of the İlke Education and Health Foundation,
Funda Firuz AktanCappadocia University Publications Commission: Prof.
Dr. Vesile Şenol, Dr. Sinan Akıllı, Dr. Halil Burak Sakal**Editors:**Dr. Tuğrul Keskin, Assoc. Prof. Halil Burak Sakal
Book Review Editor: Merve Özten Yıldız
Managing Editor: Poyraz Çini
Assistant Editor: Sümeyra Demiralp
English Editor: Colin Sutcliffe**Editorial Board:** Prof. Dr. Hasan Ali Karasar
(Cappadocia University), Prof. Dr. Erel Tellal (Ankara
University), Dr. Klevis Kolasi (Ankara University), Dr.
Tuğrul Keskin (Cappadocia University), Dr. Halil Burak
Sakal (Cappadocia University)**Reviewers in this issue (alphabetical order):** Berk İlke
Dündar, Çağdaş Sümer, Merve Suna Özel Özcan, Metin
Yüksel, Müge Alaçam Böcek, Mürsel Bayram, Nihal
Kırkpınar Özsoy, Timuçin Kodaman, Umut Yukaruç, Valeriy
Morkva**Address:**Cappadocia University, Center for Social and Strategic
Research 50420 Mustafapaşa Ürgüp Nevşehir Turkey.
Telephone : +90 (384) 353 5009
Fax : +90 (384) 353 5125
E-mail : cjas@kapadokya.edu.tr

Design: Halil Burak Sakal

Cappadocia Journal of Area Studies (CJAS) Kapadokya Üniversitesi, Sosyal ve Stratejik Çalışmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından yılda iki defa, altı ayda bir, Aralık ve Haziran aylarında yayımlanır.

CJAS, hakemli, bilimsel, akademik bir dergidir.

Dergide yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlara aittir.

Yayın değerlendirmesi/kitap incelemesi bölümündeki yazılar yayın kurulunun değerlendirmesinden sonra yayımlanır.

Dergiye yayımlanmak üzere gönderilen makaleler benzerlik taramasından geçirilir.

CJAS, sosyal ve beşeri bilimler ile ilgili bölge araştırmalarına, saha çalışmalarına ve belli bir bölgeye ilişkin güncel ve tarihi değerlendirmelere yer verir. *CJAS*, hakem değerlendirmesinden geçen orijinal araştırma makalelerini, kitap ve yayın değerlendirmelerini ve görüş makalelerini yayımlar. Dergimiz tüm dünyadan akademisyenlere yöneliktir.

Derginin yayın dili İngilizce ve Türkçedir.

Dergiye gönderilen yazılar için ücret alınmamaktadır.

CJAS'ın kullanıcıları için makale içeriklerini okuyabilir, indirebilir, kopyalayabilir, yazdırabilir, arama yapabilir ve makalelerin tam metinlerine bağlantı verebilir.

CJAS'taki tüm yayınlar Creative Commons Attribution 4.0 International License ile lisanslanmaktadır.

Makalelerin telif hakkı yazarlara aittir. Yazarlar yayın haklarına hiçbir kısıtlama olmaksızın sahiptirler.

Bu dergideki tüm yazılar açık erişim olarak sunulmaktadır.

Cappadocia Journal of Area Studies (CJAS) is published semi-annually in two issues per year (in June and December) by the Cappadocia University, Center for Social and Strategic Research.

CJAS is a peer-reviewed, scientific, and academic journal.

Authors bear all the responsibility for the articles published in the journal.

The book reviews are published after the evaluation by the Editorial Board.

CJAS screens all submitted articles using web-based plagiarism software.

CJAS publishes scholarly articles on area studies and field research in social sciences and humanities. Current and historical critical evaluations of social phenomena are encouraged. *CJAS* publishes peer-reviewed original research articles, book reviews, and review essays. The audience of the journal is the global scientific community.

The languages of *CJAS* are English and Turkish.

No publication fee is charged for submitted articles.

The readers of *CJAS* may read, download, copy, distribute, print, search, or link to the full texts of its articles.

All publications in *CJAS* are licensed by the Creative Commons Attribution 4.0 International License.

The copyright of the articles belong to the authors. The authors retain publishing rights without restrictions.

All manuscripts are published open access in this journal.

Giriş

Takdim

Halil Burak Sakal^{1,*}, Poyraz Çini^{2,*}

¹ Doç. Dr., Kapadokya Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, Nevşehir, Türkiye. ORCID: 0000-0002-2054-5222.

* İletişim: burak.sakal@kapadokya.edu.tr

² Arş. Görevlisi, Kapadokya Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, Nevşehir, Türkiye. ORCID: 0000-0003-2670-5597.

* İletişim: poyraz.cini@kapadokya.edu.tr

DOI: <http://dx.doi.org/10.38154/cjas.57>

Dergimizin 2023 yılı Haziran sayısı, değerli okuyucularımızı altı farklı yazıyla buluşturmaktadır. Bu sayıda, biri Avrupa biri de Asya kıtasına odaklanan iki araştırma makalesi, ikisi de Türkiye'nin ve aslında dünyanın en önemli gündem maddelerinden olan göç sorunu üzerine odaklanan iki görüş yazısı ve iki yayın değerlendirmesi yer almaktadır.

Yazarı John Conrad Masabo olan ilk araştırma makalesi, COVID-19 salgınının Avrupa Birliği'nin (AB) entegrasyonunun geleceği ve küresel etkisi üzerindeki potansiyel yansımalarını incelemektedir. AB'nin COVID-19 sonrası dünyada en etkili güç haline gelip gelemeyeceğine dair farklı görüşleri araştıran yazar, bu olasılık mevcut olsa da, AB'nin böyle bir statüye ulaşmadan önce aşması gereken önemli engeller olduğunu öne sürmektedir.

Hindistan'ın Hint-Pasifik söylemleri ile nasıl bir Güney Asyalı kimliği inşa etmeye çalıştığını ortaya koymayı amaçlayan, ikinci araştırma makalesinin yazarı Merve Özten Yıldız, Hindistan'ın Asya'da ikinci en etkili güç olarak yükselişini mercek altına almaktadır. Yazar makalesinde, bölgesel kimliği şekillendirmedeki rolünü ve uluslararası sahnede artan etkisini anlamak için Hindistan'ın resmi ve pratik söylemini analiz etmektedir.

Yazarı Müzeyyen Okyay olan ilk görüş yazısı, göç konusu üzerine odaklanmaktadır. Yazar, AB-Türkiye ilişkilerinde son dönemde birincil gündem maddesi haline gelen sığınmacı ve göçmen sorununu ele almıştır. Bu çalışmada, Türkiye ve AB'nin ortak sorunu olan ve çözmek için müşterek çabayı gerektiren, anavatanlarından göç etmek zorunda kalan insanların durumu yerel yasalar ve uluslararası sözleşmeler çerçevesinde incelenmiş ve göç meselesinin Türkiye ve

AB arasındaki ilişkilere olan etkileri analiz edilmiştir.

İkinci görüş yazısı, Ufuk Tok'a aittir. Bu yazıda Tok, ABD'nin çekilmesi ve Ağustos 2021'de Taliban'ın yönetimi ele geçirmesinin ardından Afganistan'da ortaya çıkan belirsizlikleri incelemektedir. Taliban yönetimindeki ülkenin çağdaş dünyayla bütünleşmesinin kolay ve çabuk gerçekleşmeyeceği, kademeli olacağı beklentisini taşıyan yazar, yazısında ayrıca uzun süredir devam eden savaşın Afganistan'dan batıya düzensiz göç üzerindeki etkisini de analiz etmekte ve başta Türkiye'ye yönelen göç hareketini önleme olasılıklarını araştırmaktadır.

Yayın değerlendirmesi bölümündeki ilk değerlendirme Selin Çınar'a aittir. Çınar, Jonathan Leader Maynard ve Mark L. Haased'in editörleri olduğu ve 2022 yılında yayımlanan The Routledge Handbook of Ideology and International Relations başlıklı derleme kitabın kapsamlı bir değerlendirmesini sunmaktadır. İkinci yayın değerlendirmesi ise Ahmet Emin Yıldız tarafından yapılmıştır ve Nezir Oğuş'un yazdığı, ilk baskısı 2021 yılında yapılmış olan Soğuk Savaş Sonrası Çin-Hindistan İlişkileri başlıklı kitap üzerinedir.

Dergimizin bu sayısına çalışmalarını göndererek katkıda bulunmuş tüm yazarlara, bu eserlerin değerlendirme sürecinde emek harcayan tüm hakemlere teşekkürü borç bilir; ulusal ve uluslararası akademik camiadan dergimize yönelik süregelen ilginin devamını ümit ederiz.

© 2023. This work is licensed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Research Article

COVID-19 and its implications for the future global influence of the European Union

Conrad John Masabo^{1,*}

¹ Assistant Lecturer, Department of History, Political Science and Development Studies at Dar es Salaam University College of Education, Tanzania; ORCID: 0000-0002-7060-8594.

* Correspondence: cmasabo@life.hkbu.edu.hk

Received: 24.11.2022; Accepted: 16.06.2023. DOI: <http://dx.doi.org/10.38154/cjas.58>

Abstract: On January 30, 2020, the severe acute respiratory syndrome coronavirus 2 (SARS CoV 2) that causes coronavirus disease 2019 (COVID-19) was identified by the World Health Organization (WHO) as constituting a Public Health Emergency of International Concern (PHEIC). With little information on how to diagnose, treat and safeguard people against the disease, countries around the world responded to the outbreak differently depending on the national context. As vaccines were rolled-out and economic measures were put in place, varied speculations started to emerge on the geopolitical implications of these measures for the European Union (EU). This paper examines some of the views from the growing body of literature on the future implications of COVID-19 on the EU's integration, and more specifically, on whether the EU is likely to emerge as the most influential powerhouse in the post-COVID-19 world. The paper argues that, based on the current conjecture, one cannot confirm the possibility of the envisioned future given the many hurdles that the EU must first deal with before being able to don such a crown.

Keywords: COVID-19, health crisis, global influence, European Union, integration, vaccine nationalism

COVID-19 ve Avrupa Birliği'nin gelecekteki küresel etkisi üzerine yansımaları

Öz: 30 Ocak 2020'de, Dünya Sağlık Örgütü (WHO), 2019 koronavirüs hastalığına (COVID-19) neden olan şiddetli akut solunum sendromu koronavirüs 2'nin (SARS CoV 2), Uluslararası Öne Sahip Halk Sağlığı Acil Durumu (PHEIC) oluşturduğunu deklare etmiştir. Hastalığa nasıl teşhis konulacağı, onun nasıl tedavi edileceği ve ondan nasıl korunulacağı konusunda çok az bilgiyle, dünyanın dört bir yanındaki ülkeler, ulusal kontekstlerine bağlı olarak, salgına farklı tepkiler vermiştir. Aşılar yaygınlaştıkça ve ekonomik önlemler devreye girdikçe, bu önlemlerin Avrupa Birliği (AB) üzerindeki jeopolitik etkileri hakkında çeşitli spekülasyonlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu makale, COVID-19'un AB'nin entegrasyon süreci üzerindeki gelecekteki etkilerine ilişkin genişleyen literatürdeki bazı görüşleri değerlendirmekte ve daha spesifik olarak AB'nin COVID-19 sonrası dünyada en etkili güç merkezi olarak ortaya çıkıp çıkmayacağı konusunu incelemektedir. Makale, AB'nin böyle bir tacı takmadan önce, üstesinden gelmesi gereken birçok engel göz önüne alındığında, tasavvur edilen geleceğe ulaşmasının pek de mümkün olamayacağını savunmaktadır.

Anahtar kelimeler: COVID-19, sağlık krizi, küresel etki, Avrupa Birliği, entegrasyon, aşı milliyetçiliği

Introduction

The progress made since the development and rollout of COVID-19 vaccines in some countries has led scholars to start thinking about what the post-COVID-19 world will look like. While much of what is being discussed relates to the revamping of the global economy (IMF 2020), surprisingly, not much is being said on how to restore and sustain democracy after it has been adversely affected by COVID-19 (Afsahi et al. 2020; Young 2020), or countering what Svoboda (2019) refers to as the “executive takeover” in which “democratically elected incumbents seek to undermine the political opposition by implementing a series of discrete actions that gradually dismantle the democratic checks on the executive” (Rapeli and Saikkonen 2020, 28). Such moves have been seen in a number of European countries (especially Hungary and Poland) as one of the consequences of the emergency COVID-19 containment measures (Young 2020).

Of particular note in literature is the number of scholars speculating on the implications of the COVID-19 pandemic for the future international order resulting from geopolitical power shifts (Cont 2020; El-Assir, Suckling and Jackson 2020; Heisbourg 2020). Others have gone even further, predicting a new geopolitical position for the EU through its emergence from the pandemic as one of the most influential global powerhouses (Bergsen 2020; Roloff 2020). Although that appears promising, how evidently the EU used the COVID-19 pandemic to reorganize itself to assent to this prospected position lacks clarity (Alcaro and Tocci 2021; Dworkin 2021). In response to these growing assertions and aspirations, this paper argues that, given the response of the EU to the pandemic in its dispatch of vital goods around the globe in the fight against COVID-19, it may be a little premature to predict its emergence as the most influential global actor (Gaub and Boswinkel 2020; Higgott and Van Langenhove 2020). It would, therefore, seem more logical to focus on the need of the EU to carry out the necessary house-cleaning associated with the various actions taken in response to the pandemic and its subsequent efforts to rescue its economy and the livelihoods of its people. Compounding this issue, there is growing discontent among populists and nationalists who believe Brussels underperformed in its response to the pandemic, meaning the EU will also likely face challenging political questions regarding its legitimacy.

This article adopts a documentary review approach, referred to by Bowen (2009) and Frey (2018) as a “documentary analysis”, or by Kuckartz (2014) as a “textual analysis”. My own view of this approach concurs with that of Bowen (2009, 27), as “a systematic procedure for reviewing or evaluating documents – both printed and electronic (computer-based and Internet-transmitted) material”, considering it to be the most appropriate method for the examination of the various assertions voiced regarding the possible outcomes of the COVID-19 pandemic for the EU. The rest of the paper is organized as follows. The following section presents a review of literature discussing the likelihood of COVID-19 accelerating the political disintegration of Europe, followed by a section presenting a counter discussion of the possibility of the pandemic spurring the transformation of the EU into the most influential global actor. In the next section, which questions the arguments in favor of the EU emerging from the pandemic as the most influential global powerhouse, I articulate how the EU lost the global vaccine race, and how the behaviors of most of the political elites, especially those who resorted to authoritarianism under the façade of coronavirus containment, and the stain of EU’s vaccine nationalism, inhibited the swift sail of its most celebrated “normative power” norm. The concluding section offers some suggestions on possible paths for the EU in the future.

COVID-19 and Europe's future political disintegration

In Europe, the COVID-19 crisis spurred heated debate related not only to its effects on health and the economy, but also its implications on the future of European integration politics. The crisis even led to a re-examination of Jean Monnet's (1888-1979) famous dictum "Europe will be forged in crises". Thus, since the COVID-19 outbreak, it can be said that "there is a recurring refrain in EU history that crises are ubiquitous and good for European integration – that at pivotal moments, crises have been catalysts for major breakthroughs and for advancements of the integration process" (Dinan, Nugent and Paterson 2017, 9). More and more of Europe's policymakers are coming to view the COVID-19 crisis as a catalyst for the cementation of Europe's integration (Busse et al., 2020; Ladi and Tsarouhas 2020; Leigh 2020; Schmidt 2020, 1191), though not all agree, as others (Jones 2020; Salvati 2021) consider believe COVID-19 will stimulate the political disintegration of Europe. That said, how to gauge the view that the COVID-19 crisis will accelerate Europe's political disintegration remains challenging. Given the fact that COVID-19 hit Europe at a time when cohesion in the bloc was at its strongest in a decade (Busse et al. 2020), it can serve as a benchmark for gauging such predictions.

Previous studies put forward two major positions with regard to whether or not the COVID-19 crisis will accelerate Europe's political disintegration, framed by Leigh (2020) as the "relaunch" and "disintegration" hypotheses, or more simply, the "relaunch-narrative" and "disintegration-narrative". These two positions provide a framework for the organization of the arguments on whether or not the COVID-19 crisis will spur Europe's political disintegration. To begin with, those who embrace the disintegration narrative base their arguments on Europe's failure to respond effectively to the COVID-19 crisis, underlining the disarray among the European states in their responses to the pandemic and the pursuit of their own strategies with no consideration of any other European nation (Leigh 2020). According to the proponents of the disintegration hypothesis, this is evidence of how divided European nations deal with critical issues, where coordinated action would have been a more successful approach. Because of this, "there is greater uncertainty around the pandemic's effects on individuals' attitude towards European cohesion" (Busse et al. 2020, 25). As a result, analysts wonder how Europe can boast about being united when its actions show just how divided it is. The way they see it, the COVID-19 crisis will accelerate Europe's political disintegration having shaken three key areas that are core to Europe's integration, namely: "Schengen (border closures); the state aid rules, which are meant to ensure fair competition; and the Stability and

Growth Pact, being the core set of macroeconomic governing Eurozone members” (Leigh 2020).

Another often-cited piece of evidence for the disintegration is the collapse of Europe’s common normative value of democracy. As posited by Goetz and Martinsen (2021, 1004), “COVID-19 has, thus, posed a fundamental challenge to European liberal democracy in two basic respects: it has called into question democratic principles; and it has called into question democratic performance, understood as the ability of liberal democracies to respond appropriately to the crisis.” Other manifestations of this during the peak of the COVID-19 crisis included the increase in executive take-overs, and the limited parliamentary oversight and undemocratic behaviors of some EU members, particularly Poland and Hungary (Krastev and Leonard 2021). These raised questions about the legitimacy of the EU, and highlighted just how divided the EU is when it comes to challenging issues. Of particular note was the mishandling of the procurement and distribution of COVID-19 vaccines, with individual countries being pushed to seek their own means of getting their people vaccinated, thus highlighting the lack of a common procedure and a unified approach to vaccination, and further strengthening the argument that the COVID-19 crisis will accelerate Europe’s political disintegration (Jones 2020; Salvati 2021).

Those advocating the relaunch narrative suggest that Europe will become even stronger as a result of the pandemic, believing the COVID-19 crisis has accelerated the political integration of Europe. They follow Jean Monnet’s dictum that “Europe will be forged in crises”, and while acknowledging the weakness demonstrated by the bloc in handling the COVID-19 crisis, they underline a number of issues that stand as proof that Europe’s political integration has increased as a result of the COVID-19 crisis (Celi, Guarascio and Simonazzi 2020; Overbeke and Stadig 2020). To begin with, they argue that COVID-19 further solidified the integration of European countries by raising the status of health issues as a concern of the EU, with the proposed establishment (under the health union agenda of the EU Commission) of the European Health Emergency Response Authority (EHERA), responsible for coordinating the EU’s response to health issues (EUC 2020; Schmidt 2020) – an unprecedented move in the history of the EU and its predecessor. Second, the launch of the EU Recovery Fund, known also as the “Next Generation EU” (Becker and Gehring 2022; Ladi and Tsarouhas 2020; Fabbrini 2023; Tesche 2022), which has brought EU countries closer together to address the common economic challenges associated with the pandemic. The common approval of the fund stands as evidence of the willingness of the EU members to forego their individual interests for the greater benefit of the EU. The position taken by Germany, for example, was particularly

remarkable and unexpected (Celi, Guarascio and Simonazzi 2020). This, together with the EU's proposed "Support to mitigate Unemployment Risks in an Emergency (SURE)" seem to have debunked the claim that the European nations would drift apart in their efforts to deal with the pandemic (Becker and Gehring 2022; Fabbrini 2023; Leigh 2020; Tesche 2022). Third, the COVID-19 crisis has compelled France and Germany to work together more closely, thus reviving the long-neglected Franco-German cooperation that was considered the "locomotive" of European integration (Becker 2022; Ferrara and Kriesi 2022, 1368; Ladi and Tsarouhas 2020, 1047-1049; Leigh 2020), breathing new life into the EU and reenergizing the integration trajectory.

More importantly, the COVID-19 crisis served to silence many of the Eurosceptic populists. Going against expectations, the COVID-19 crisis did not further the anti-EU agenda as a result of the mitigation measures, such as travel bans and lockdowns seriously weakened migration rates one of the agendas that have always served as a stepping-stone for anti-EU campaigns. According to Busse et al. (2020, 18), "despite the crisis, attitudes towards the EU seem to have improved in 2020 ... [And if one is to go by the] ECFR April 2020 poll ... 63 per cent of respondents agreed that there was a need for more cooperation at an EU level" in the majority of the EU member states, supporting the relaunch narrative.

COVID-19 and the resulting global position of the EU

Crises, and their implications on the socio-political and economic well-being of societies, have long attracted the attention of scholars and social analysts (Walby 2022), as "throughout history major crises have provided turning points in social and political organization, altering economic fundamentals, reshuffling alliances, shifting narratives and reconfiguring public authorities" (Cotula 2021, 105235-1). Political economists, for instance, have raised the question of "whether these economic crises are always followed by political crises" (Solimano 2005, 4) claiming that in the past years, "there has been much debate about the place of crises, and crisis narratives, in restructuring public policies" (Cotula 2021, 105235-1). There are also important questions and reflections to be raised with regard to the implications of COVID-19, as though it began as a health crisis, it soon transformed into an economic and political crisis in many regards. Similarly, examining the implications of COVID-19 on European societies is equally important, since COVID-19 proved to be challenging beyond expectations not only for the poorer and developing nations, but also the rich and advanced nations. Even in the more advanced integrated regions, such as Europe and its Schengen zone, the case was the same (Christensen and Lægveid 2020; Overbeke and Stadig 2020).

The pandemic revealed the limits of the EU's capacity to respond and manage crises of this nature. While the best approach would have been to work together and come up with the most appropriate means of curbing a challenge of such magnitude, most of the approaches taken were nation-specific and were largely confined to within national borders. The consequences of such an approach would likely be varied, and would raise the need for diverse exit strategies (Overbeke and Stadig 2020). The pandemic led to the link between the scientific communities and practitioners being questioned, and all were compelled to come up with a way of working together. The pandemic further revealed the limits of governmental reliance on experts, as well as the implications of a political desire to influence their findings (Cole, Dutheil and Baker, 2021). Similarly, it proved that, although institutional arrangements and rule-based decision-making are of greater importance, still, in times of emergencies like the COVID-19 crisis, a complex institutional infrastructure that abides by rules and procedures may have some limitations, as was evidenced by the way the EU dealt with the pandemic.

The EU's weaknesses were largely internal and structural, and emanated from what Christensen and Læg Reid (2020) and Lodge and Wegrich (2014) refer to as a "lack-of governance capacity" or "limited governance capacity", which hindered the efforts to manage the crisis effectively. It was only when it diverted from its strict adherence to the rules and principles, such as the financial regulations, that it was able to deliver in terms of funding to back up the worst-hit economic sectors. According to Bergsen (2020, 134), the EU was able to alleviate the severity of the economic impact of COVID-19 "during the first half of 2020 [when] the brakes on fiscal policy were released to deal with the crisis, and this included Germany letting go of its balanced-budget target". This was a significant turnaround that would previously have been hard to imagine given the way Germany historically approached issues of fiscal policy within the EU. It has been argued, however, that this was possible because "the impact of COVID-19 was not a result of bad governance, hence it had big difference with the Euro crisis" (Roloff 2020, 32), implying that the COVID-19 pandemic was a novel crisis that called for new solutions.

Despite all the challenges, there are still speculations among scholars that the EU is in a position to emerge from the pandemic as the most influential global power. For example, a European Parliament report entitled "The geopolitical implications of the COVID-19 pandemic" refers to the COVID-19 pandemic as a game changer, and similarly, Bergsen (2020, 131) predicts that the COVID-19 crisis can serve as "a turning point" for Europe. These predictions seem to suggest that the COVID-19 pandemic is likely to trigger change, although there

is a lack of consensus on how such a change will be realized. For instance, El-Assir, Suckling and Jackson (2020) put forward two possible scenarios for the future of the EU in the post-COVID-19 world, one predicting a rebalancing of the global order, and the other describing a fragmented global order. With regard to the former, they predict cohesion within the EU, but with continued policy challenges, while under the fragmented global order scenario in the latter, they predict the division of the EU into smaller blocs and countries. They base their scenarios on a historical study of crises in the 21st century, beginning with the 2001 terrorist attacks on the United States, which had significant impacts on global security, the 2003 SARS pandemic that resulted in the rapid industrialization of several Asian Tigers, and the 2008 Eurozone financial crisis, which led to the emergence of populists and anti-EU movements.

Bergsen's predictions for the future of the EU in the post-COVID-19 era are influenced by "Modern Monetary Theory (MMT)" – a school of economic thought that posits that inflation is the only real constraint on government spending, and, thus, that in the current low-inflation environment there is space to significantly increase such spending (Bergsen 2020, 134). This, and the fact that the EU eased its fiscal policy by allocating stimulus capital to affected sectors, signifies that the changes in the relationship between the state and economy predict a changed future in terms of the politico-economy of the EU. As he puts it, "The COVID-19 crisis and its economic implications have the potential to lead to a shift in the political economy or the macroeconomic regime in Europe following over a decade of crises ... [thus] it is possible that the current crisis will provide the trigger, but significant political obstacles remain, not least the lack of political representation of many of these ideas in Europe" (Bergsen 2020, 136). He provides no concrete evidence to support this prediction beyond the change in fiscal policy, raising the million-dollar questions, "To what extent are fiscal policies able to bring about a U-turn in European politics, given the fact that the approach has placed debts on all EU members? Is this what will make them stronger? With debts to commercial banks, how will the EU be able to emerge as the most influential global powerhouse? This brings us to the next scholar who predicted a powerful EU in the post-COVID-19 world.

Roloff (2020) takes this debate a step further, arguing that the EU can "seize the opportunity and gain more influence on the global level if it uses its strength as a manager of interdependencies by rulemaking and rule shaping as well as exercising its influence as a central node in transnational networks" (Roloff 2020, 26). He thus seems to visualize the COVID-19 pandemic as an opportunity for Europe/EU to capitalize on its historically accumulated and rich experience and exert its influence in global politics, noting the lack of global leadership in the

response to COVID-19. Of particular note, he points to the rapid response of the EU especially to the easing of fiscal regulations, and the provision of fiscal stimulus to the sectors affected by COVID-19 and those who lost their jobs as a result. He then proposes three crucial areas in which the EU can be empowered in its post-COVID-19 exit strategies, namely: defending democracy in the EU and beyond, closer cooperation in addressing climate change and progressing the move towards lower emissions, and further progress on EU defense integration (Roloff 2020, 34).

It is hard to see, however, how such action could support the EU's emergence as the most influential global power, given the ease with which democracy was given a back seat in favor of containment measures to curb the pandemic in some EU members. Furthermore, there is clear evidence that efforts of the EU to bring a state of normality back to its economy are contributing to climate change after the months of economic lockdowns and travel bans led to an improvement in air quality around the world (Zinke 2020). Finally, defending integration is not that easy given the different opinions of how the EU performed in its response to the pandemic (Celi, Guarascio and Simonazzi 2020; Wolff and Ladi 2020). As such, even his conclusion that the "EU has shown its capability to react adequately to the existing crisis posed by COVID-19" (Roloff 2020, 35) is debatable, as no EU member state responded to COVID-19 based solely on the EU guidelines. Those that outpaced the degree of response in the shortest time, such as Norway (Christensen and Lægreid, 2021), or those that performed well in terms of the vaccine rollout, such as the United Kingdom, managed to do because they were not under the leadership of EU.

Missed opportunities in the EU's post-COVID-19 prospects

Since the World Health Organization (WHO) declared COVID-19 a global public health emergency of international concern (PHEIC) on January 31, 2020, the EU and its members were often listed by the leading global media among the regions worst hit by the pandemic. According to WHO data listed on the Statista webpage on March 1, 2021, by February 28, 2021, the European region had become the second worst-hit region after the Americas, with a total of 38,674,452 and 861,803 confirmed cases and deaths, respectively (Statista 2021). The vaccine rollout in a large number of European nations, and in the EU zone in particular, was reported to be lagging behind that of many other developed nations (Abboud 2021; Breen and Schiffing 2021), and a large number of its inhabitants were very skeptical of the vaccines (Gomez 2021; Lazarus et al. 2021; Schwarzsinger et al. 2021). All the above make it somewhat difficult to predict the emergence of the EU as the most influential global powerhouse in the post-

COVID-19 world, and I go on to question this speculation based on three factors: the fading image of the EU in the global supply of personal protective equipment (PPE), the absence of the EU in the global vaccine development efforts and the stains of vaccine nationalism in the bloc; and the authoritarian approaches of some of the EU members.

Fading image of the EU in the global supply of PPE

The COVID-19 outbreak spurred a massive spike in global demand for PPE, especially for the most vulnerable groups, such as the medical workers on the frontline of the fight against the pandemic. Most of the EU countries were taken by surprise, being unprepared to meet even their own domestic supply, let alone contribute to the global chain supply. Worse still, even the most basic medicines used in the treatment of COVID-19 were obtainable within the region. France was the only country with factories capable of manufacturing facemasks, although its production capacity could not match with the demand, with a capacity of 170 million facemasks a year compared to the 200 million a day achieved by China. The EU was thus unable to contribute to meeting the global demand (ADB 2020). As noted in one study, “The Belgian federal government has traditionally held stocks of personal protective equipment (PPE) ... when COVID-19 hit Belgium, this meant health services quickly ran low on stocks of PPE, leaving the government scrambling to find suppliers on the international markets” (Overbeke and Stadig (2020, 311). The dependence on the international market was evidence of just how unprepared European industry and its factories were. It was China whose factories were able to step up to meet the global demand for PPE, representing a missed opportunity for Europe with an estimated value of US\$2.5 billion in 2018 (ADB 2020) and diminishing the EU’s chance of becoming a leading supplier of PPE.

EU’s absence from the global vaccine supply race

The COVID-19 pandemic took its toll not only on the global economy and supply chains, but also diplomacy. There is a likelihood that most diplomatically influential countries and regions will lose, while those that one may not first think of may gain. The way vaccines were developed and procured may also have contributed to the loss of global status for the EU, and the situation is reminiscent of Fazal’s (2020, E78) observation that the “recent history of twenty-first century infectious disease outbreaks suggests a possible move away from health diplomacy with global participation. COVID-19 provides numerous examples, from widespread criticism of the World Health Organization to

increased bilateral health aid and the creation of a regional vaccine initiative.” This observation makes a lot of sense, given what unfolded in Europe, and particularly among the EU members. First, I have observed that, unlike what many people expected, the existing laboratories within the EU member states failed to take a leading role in vaccine development, despite being equipped with modern technologies, and those that attempted to do so, made little ground (Scally and O’Leary 2021). Second, there was a shortage of supply among the European population, causing various initiatives taken to procure vaccines to be blamed for not being effective. One of the actors in this blame game was the EU, whose proposed common vaccine procurement arrangements proved to be challenging (Deutsch and Wheaton 2021; Elliott 2021). As a result, Europe, and the EU members in particular, lagged behind in the global race to secure a COVID-19 vaccine supply.

Moreover, in terms of the population vaccination rate, Europe and the EU far lagged behind a number of non-European countries (such as Israel), where almost all of the populations were vaccinated. This has led some analysts to question the anticipated emergence of the EU as a global powerhouse in the post-COVID-19 world (Roloff 2020), particularly given the poor performance of the EU and Europe in its coronavirus containment strategies and vaccine administration programs (Goenka 2021; Hall et al. 2020), which was somewhat unusual, given the usual vigor with which the EU responds to crises. One doesn’t have to look far back in history to find examples of Europe and the EU taking a leading role in response to calamities and crises that called for humanitarian assistance, and so it was odd to see Europe being largely at the mercy of other regions in terms of PPE and vaccine supply. The absence of Europe and the EU in the vaccine race has significant implications for its anticipated global power, as there is no way it can now strategize its position, having already proven itself incapable of satisfying the global requirements for the fight against COVID-19.

EU and the stains of vaccine nationalism

Despite being acknowledged by “international institutions like WHO and the UN that a global crisis like the COVID-19 outbreak needs a globally coordinated response and COVID-19 vaccines should be treated as global public goods”, the fight against COVID-19 has not been conducted with such an approach. A massive shortfall in the response to COVID-19 was witnessed, reflecting a “lack of global coordination and cooperation which had acerbating negative consequences on how the global pandemic is managed and contained” (Hafner et al. 2020, 2). The anticipated return to a state of normality following the progressive success in the development of COVID-19 vaccines unfolded into

what was referred to as “vaccine nationalism” (Deutsch and Wheaton 2021; Eaton 2021; Ghebreyesus 2021; Kretchmer 2021; Hafner et al. 2020) that “occurs when governments or [regional organizations] sign agreements with pharmaceutical manufacturers to supply their own populations with vaccines ahead of them becoming available for other countries” (Khan 2021). In the fight against COVID-19, vaccine nationalism was particularly prevalent in some of the wealthiest nations, such as the United Kingdom, the United States, Japan and the European bloc, which secured and procured several million doses of the most promising vaccines before they were even approved (Khan, 2021). In this race for COVID-19 vaccines, the countries most likely to be left short were the developing nations in the global south. Despite all the possible consequences, on January 29, 2021, the EU put in place the so-called “Transparency and Authorisation Mechanism for Exports of COVID-19 Vaccines”, as the EU strategy related to COVID-19 vaccine exports (European Commission (EC) 2021). Under this controversial system announced by the EU Commission, all EU-based vaccine manufacturers were to seek authorization from national governments for the export of vaccines outside the EU (Fleming, Brunsden and Johnson, 2021). This vaccine nationalism drew criticism from countries and world leaders both in the global north and the global South, who cited the need for equitable access to vaccines if the world was to be kept safe from the pandemic (Hafner et al. 2020).

These concerns were strongly voiced both in the G7 and G20. During a G7 meeting, French President Emmanuel Macron urged Europe and the United States to allocate, as a matter of urgency, up to 5 per cent of their current supplies to developing countries where the COVID-19 campaigns had scarcely begun, and where China and Russia were offering to fill the gap (Khalaf, Hall and Mallet 2021, 1). This was a direct critique of the earlier position of the EU Commission in its January 29, 2021 press release related to the export of COVID-19 vaccines (EC, 2021; Stearns, Nardelli and Chrysoloras 2021). Macron’s position aligned with the views expressed by John W.H. Denton, the Secretary General of the International Chamber of Commerce (ICC) in his letter to European Commission President Ursula von der Leyen voicing the deep concerns of the ICC regarding the European Union’s plan to impose restrictions on vaccine exports (ICC 2021). This was a clear indication of just how stranded the EU had become in COVID-19 politics (Dionne and Turkmen 2020), and showed how the “increased pace of pandemics in the twenty-first century has placed states’ choices in executing health diplomacy into sharp relief where the primary goal is not acting together [but] the protection of the physical and economic health of their own citizens” (Fazal 2020, E78). Such an approach could be considered unhealthy and, as trends have shown, vaccine nationalism is most likely to cost the countries in the long

term, as there are no good ratios between vaccine uptake and stockpiling, as Abboud et al. (2021, 1) professed in an editorial piece in the Financial Times on March 1, 2021.

Another world leader who was particularly vocal about the uneven distribution of vaccines and the wave of vaccine nationalism was President Paul Kagame of Rwanda. In a piece published in the Guardian, Kagame stated: “Delaying access to vaccines for citizens of developing countries is ultimately many times more costly. The pandemic will range on, crippling the global economy”, warning of the dangers associated with vaccine nationalism and the lack of global cooperation in the fight against COVID-19. Even “the Covax facility led by the World Health Organization failed to deliver on its expectations of making sure that at least 20 per cent of doses were available for African – right from the start and at the same time as for richer countries. As a result, nearly two months after the first vaccines have been administered in the rich countries, it was still not clear when African nations would be able to start inoculating people, though the first doses ...[began] reaching the continent later [in January, 2021]” (Kagame, 2021). Kagame called for global cooperation in the fight against the pandemic by making sure that necessary resources to address the problem would be accessible to all (Pilling 2020).

COVID-19 and democracy backsliding trends among EU members

Whether democracy had a future or would be able to survive in the post-COVID-19 world has emerged as a concern among theorists, political parties, civil societies and the public (Afsahi et al. 2020; Goetz and Martinsen 2021; Rapel and Saikkonen 2020). This concern emanates from worries that people have over whether the emergency measures taken to curb the spread of COVID-19, such as executive takeovers put into force through emergency decrees, will ever be reverted, in that “rule by decree has curtailed citizens’ fundamental democratic rights to assemble and protest” (Afsahi et al. 2020, v). There are also concerns that “emergency measures enacted under the COVID-19 pandemic will be used inappropriately to further dismantle checks on the executive” (Rapel and Saikkonen 2020, 28) as was the case of Israel where, “When the relevant parliamentary subcommittee refused to authorise the measures, Netanyahu rammed it through with an ‘emergency decree’” (Harari 2020). There are other concerns over the future of democracy in the post-COVID-19 world that the pandemic is placing additional pressure on the already alarming degree of deterioration witnessed in democracy. Both the necessities instigated by COVID-19 and “the longevity of the declining trend in democracy is a cause of the concern in the face of the global pandemic” (Afsahi et al. 2020, v), and many

governments face an increasing dilemma as people struggle to strike balance between democracy promotion and emergency control – being a context that provides no choice at all, but possibly a mere trade-off. Nevertheless, in many instances, the deployment of emergency measures to curb the pandemic is often preferred to enhancing both democracy and safety co-existence, and is frequently described as a noble decision.

Though the deployment of emergency measures seems appropriate and temporal, history teaches us a different lesson. In many cases, “temporal measures have a nasty habit of outlasting emergencies, especially as there is always a new emergency lurking on horizon” (Harari 2020). Thus, when choosing emergency measures, it is imperative to consider also exit strategies to prevent the possible institutionalization of emergency measures. This needs to be addressed to identify what must be done to enhance democracy under the façade looming horizon imminence of emergency measures as part of the new normal. So this raises the question of what form should democracy take in the post-COVID-19 world. Turner’s “The World after COVID-19: A Christian Contribution” suggests the possible entry, and puts forward a suggestion of what is needed in the post-COVID-19 world: “In the ‘post-COVID world’ we shall need the experience that we are more, politically speaking, than voters and taxpayers; more, economically speaking, than producers and consumers; and to know that as members of civil society (citizens or not) we are neither ‘individuals’ nor sectoral ideologues but persons in community” (Turner 2020, 1). Choosing from this menu, especially on enhancing ‘persons in community’, democracy is indispensable, though the question ‘why’ immediately comes to mind. Looking at the way some countries within the EU responded to the pandemic leads one to question the validity of the EU as a defender of democracy and human rights. The actions of politicians in countries such as Hungary and Poland, and the leniency of the EU in dealing with them, showed the unwillingness of the EU to police adherence to the principles of democracy even within its own region.

Conclusion

Based on the arguments advanced above, it is evident that COVID-19 will leave an important mark on the social and economic life of the EU and its citizens. With regard to the future of the EU, it is apparent that governments and citizens in Europe still find the role of the EU to be indispensable (Leigh 2020), as evidenced by the progress made by EU nations when working together (Overbeke and Stadig 2020; Wolff and Ladi 2020). Since Europe’s political disintegration or integration is not a matter of “either yes or no, forward or backward progress or regress, [as the views expressed here point to the fact that] integration and

disintegration may occur simultaneously, it is hard to predict which will predominate in the medium-term” (Leigh 2020). However, based on the measures taken, such as the debt for the EU recovery fund, and the lessons learned from the challenges associated with integration benefits constraints such as the freedom of movement, it can be argued that, the COVID-19 crisis has accelerated Europe’s political integration rather than disintegration. Similarly, as argued in the fourth part of this paper, it is too early to predict with precision what the post-COVID-19 world will take, as even the anticipated eradication of the virus by the end of 2022 cannot be met, despite the various vaccines developed. COVID-19 mutations continue to present a challenge to scientists and hinder their initiatives to come up with solutions to the problems caused by coronavirus. Many of these measures are still in their preliminary stages, although there are signs of positive developments. What is needed is for the global community to work together to find long-lasting solutions to the pandemic. Like most pandemics, the future implications of COVID-19 are hard to envisage, but more lessons are being learned.

As for the EU, there is a lot to be done. Since the measures taken in response to the pandemic were not uniformly applied, the recovery of the member states from the COVID-19 pandemic is likely to vary. COVID-19 has revealed the limits of regional organizations in their efforts to deal with pandemics, and has shown how individual countries can easily retreat to claims of sovereignty and protectionism as a means of resolving the challenges emanating from pandemics. There is still more to be done in Europe and among the EU members before any safe predictions of a better future can be made. Putting in place frameworks to address the economic consequences of the pandemic, as well as restoring the trust of the people in democracy and their confidence in their governments should be a first step. Above all, as suggested by Christensen and Lægreid (2020), the deficit in the ability of the Europe and EU to manage crises needs to be dealt with. The culture of working together, though halted, still makes more sense, since overcoming the consequences of the pandemic will take longer if all parties are working in isolation. It is apparent that those who predict that the EU will be the most influential powerhouse in the future seem to be building their arguments on limited evidence. While the chances are still there, to overcome the hurdles, the EU must address all the remaining challenges to health, the economy, and the political and psychosocial social spheres left in the wake of COVID-19.

References

- Abboud, L. 2021. "France Ramps up Covid-19 Vaccination Programme as Slow Start Sparks Anger." *Financial Times*, January 4, 2021. Accessed at: <https://www.ft.com/content/b8fae463-91dd-44e3-a6fe-fce5cf8f04c2>, accessed July 3, 2021.
- Abboud, L., Chazan, G., Fleming, S., and Shotter, J. 2021. "EU Leaders Tal-Up Astrazeneca Jab in Effort To Spur Inoculations." *Financial Times*, March 1, 2020.
- ADB. 2020. *Global Shortage Of Personal Protective Equipment Amid Covid-19: Supply Chains, Bottlenecks, And Policy Implications-ADB Brief No. 130*. Manila: Asian Development Bank (ADB). Accessed at: <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/579121/ppe-covid-19-supply-chains-bottlenecks-policy.pdf>, accessed May 16, 2021.
- Afsahi, A., Beausoleil, E., Dean, R., Ercan, S. A., and Gagnon, J-P. 2020. "Editorial: Democracy in a Global Emergency - Five Lessons from the COVID-19 Pandemic." *Democratic Theory*, 7(2): v-xix. <https://doi.org/10.3167/dt.2020.070201>
- Alcaro, R., and Nathalie Tocci, N. 2021. "Navigating a COVID World: The European Union's Internal Rebirth and External Quest." *The International Spectator*, 56 (2): 1-18, <https://doi.org/10.1080/03932729.2021.1911128>.
- Becker, M., and Gehring, T. 2022. "Explaining EU Integration Dynamics in the Wake of COVID-19: A Domain of Application Approach." *Journal of European Public Policy*, <https://doi.org/10.1080/13501763.2022.2027000>.
- Bergsen, P. 2020. "A New Political Economy for Europe Post-COVID-19." *European View*, 19(2): 131-137. <https://doi.org/10.1177/1781685820968301>
- Bowen, G. A. 2009. "Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2): 27-40. <https://doi.org/10.3316/ORI0902027>.
- Busse, C., Loss, R., Puglierin, J., and Zerka, P. 2020. *The Crisis That Made the European Union: European Cohesion in the Age of COVID-Policy Brief*. European Council on Foreign Relations Policy (ECFR).
- Celi, G., Guarascio, D., and Simonazzi A. 2020. "A Fragile and Divided European Union meets COVID-19: Further Disintegration Or 'Hamiltonian Moment'?" *Journal of Industrial and Business Economics*, 47(3): 411-424, <https://doi.org/10.1007/s40812-020-00165-8>.
- Christensen, T., and Lægreid, P. 2020. "Balancing Governance Capacity and Legitimacy: How the Norwegian Government Handled the COVID-19 Crisis as a High Performer." *Public Administration Review*, 80(5): 774-779. <https://doi.org/10.1111/puar.13241>
- Cole, A., Dutheil, F., and Baker, J-S. 2020. "Reflections on Trust and COVID-19: Do Politics, Medicine and the Environment Need Each Other?" *UCL Open: Environment*, 1(7): <https://doi.org/10.14324/111.444/ucloe.000010>
- Cont, S. 2020. "Geopolitical Shifts and the Post-COVID-19 World: Europe and the Multipolar System." *IAI Commentaries*, 20(43): 1-5.

- Cotula, L. 2021. "Towards a Political Economy of the COVID-19 Crisis: Reflections on an Agenda for Research and Action." *World Development*, 138 (1051235): <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2020.105235>.
- Deutsch, J. and Wheaton, S. 2021. "How Europe Fell Behind Vaccines." *Politico*, January 27, 2021. Accessed at: <https://www.politico.eu/article/europe-coronavirus-vaccine-struggle-pfizer-biontech-astrazeneca/>, accessed April 23, 2021.
- Dinan, D., Nugent, N., and Paterson, W. E. 2017. "A Multidimensional Crisis." In *The European Union in Crisis*, edited by D. Dinan, N. Nugent and W. E. Paterson, 1-15. London: Palgrave Macmillan.
- Dionne, K. D., and Turkmen F. F. 2020. "The Politics of Pandemic Othering: Putting COVID-19 in Global and Historical Context." *International Organization*, 74 (Supplement): E213–E230, <https://doi.org/10.1017/S0020818320000405>.
- Dworkin, A. 2021. "Built to Order: How Europe can Rebuild Multilateralism after COVID-19." *ECFR Policy Brief*. <https://ecfr.eu/publication/how-europe-can-rebuild-multilateralism-after-covid-19/> (accessed 24 December 2022).
- Eaton, L. 2021. "COVID-19: WHO Warns Against "Vaccine Nationalism" Or Face Further Virus Mutations." *BMJ* 372, <https://doi.org/10.1136/bmj.n29>
- EC. 2021. "Commission Puts in Place Transparency and Authorisation Mechanism for Exports of COVID-19 Vaccines." *EC Press release*, January 29, 2021. Accessed at: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_307, accessed April 23, 2021.
- El-Assir, K., Suckling, C., and Jackson, R. 2020. "Geopolitics in a Post-Pandemic World – Scenarios for 2025." *IHS Markit Special Report*. June 2, 2020.
- Elliott, L. 2021. "EU Covid Incompetence Leaves Governments Wanting Vaccines, Not Excuses." *The Guardian*, January 31, 2021. Accessed at: <https://www.theguardian.com/business/2021/jan/31/eu-covid-incompetence-vaccines-not-excuses>, accessed June 20, 2021.
- European Union Commission (EC). 2021. *Introducing HERA: The European Health Emergency Preparedness and Response Authority-The Next Step Towards Completing the European Health Union*. Brussels: European Union Commission. https://health.ec.europa.eu/system/files/2021-09/hera_2021_comm_en_0.pdf, accessed 26 December 2022.
- Fabbrini, S. 2023. "Going beyond Pandemic: 'Next Generation EU and Politics of Sub-regional Coalition." *Comparative European Politics*, 21(1): 64-81, <https://doi.org/10.1057/s41295-022-00302-8>.
- Fazal, T. M. 2021. "Health Diplomacy in Pandemical Times." *International Organization* 74 (Supplement): E78–E97, <https://doi.org/10.1017/S0020818320000326>.
- Ferrara, F. M., and Kriesi, H. 2022. "Crisis Pressures and European Integration." *Journal of European Public Policy*, 29(9): 1351-1373, <https://doi.org/10.1080/13501763.2021.1966079>.
- Fleming, S., Brunsdon, J., and Johnson, M. 2021. "Italy Halts Astrazeneca Delivery To Australia After EU Targets Missed." *Financial Times*, March 5, 2021.

- Frey, B. 2018. *The SAGE Encyclopaedia of Educational Research, Measurement, and Evaluation - Vols. 1-4*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc.
- Gaub, F., and Boswinkel, L. 2020. *The Geopolitical Implications of the COVID-19 Pandemic*. Brussels: European Parliament's Committee on Foreign Affairs.
- Ghebreyesus, T. A. 2021. "Vaccine Nationalism Harms Everyone And Protects No One." *Foreign Policy*, February 2, 2021. Accessed at: <https://foreignpolicy.com/2021/02/02/vaccine-nationalism-harms-everyone-and-protects-no-one/>, accessed April 23, 2021.
- Goenka, A. 2021. "What is Behind the EU's Dispute with Astrazeneca over COVID-19 Vaccines?" *The Conversation*, January 29, 2021. Accessed at: <https://theconversation.com/what-is-behind-the-eus-dispute-with-astrazeneca-over-covid-19-vaccines-154161> accessed April 23, 2021.
- Goetz, K. H., and Martinsen, D. S. 2021. "COVID-19: A Dual Challenge to European Liberal Democracy." *West European Politics*, 44(5-6): 1003-1024, <https://doi.org/10.1080/01402382.2021.1930463>.
- Gomez, J. 2021. "From Vaccine Creation To Trepidation: France's Struggle with Anti-Vaxxers." Accessed at: <https://www.euronews.com/2021/01/22/from-vaccine-creation-to-trepidation-france-s-struggle-with-anti-vaxxers>
- Hafner, M., Yerushalmi, E., Fays, C., Dufresne, E., and van Stolk, C. 2020. *COVID-19 and the Cost of Vaccine Nationalism*. California: RAND Corporation. Accessed at: https://www.rand.org/pubs/research_briefs/RBA769-1.html, accessed April 23, 2021.
- Hall B., Chazan G., Dombey, D., Fleming, S., Ghiglione, D. Johnson, M., Jones, S., and Mallet, V. 2021. "How Coronavirus Exposed Europe's Weaknesses." *Financial Times*, October 20, 2020. Accessed at: <https://www.ft.com/content/efdadd97-aef5-47f1-91defe02c41a470a> accessed July 13, 2021.
- Harari, Y. N. 2020. "The World after Coronavirus." *Financial Times*. March 20, 2020. <https://www.ft.com/content/19d90308-6858-11ea-a3c9-1fe6fedcca75>, accessed April 23, 2021.
- Heisbourg, F. 2020. "From Wuhan to the World: How the Pandemic Will Reshape Geopolitics." *Survival*, 62(3): 7-24. <https://doi.org/10.1080/00396338.2020.1763608>
- Higgott, R., and van Langenhove, L. 2020. *Avoid 'Mixes messages' 9in times of COVID-19): Toward a Consistent EU Position on World Order-UNU-CRIS Working Paper W-2020-1 (Bruges: UNU-CRIS)*. <https://cris.unu.edu/sites/cris.unu.edu/files/WP20.1%20-%20Higgott%20and%20Van%20Langenhove.pdf>, accessed 27 December 2022.
- ICC. 2021. "Impact of Export Controls on Covid-19 Vaccine Supplies and The Economic Case For Vaccine Equity-ICC Letter to European Commission President Ursula." ICC secretariat, January 29, 2021. Accessed at: <https://iccwbo.org/media-wall/news-speeches/icc-raises-concern-over-proposed-eu-export-curbs-on-covid-19-vaccines/> accessed May 18, 2021.
- IMF. 2020. "The Economic Effects of COVID-19 Containment Measures." *The IMF Working Paper-WP/20/158*. Washington, DC: International Monetary Fund

- Jones, E. 2020. "This is What European Disintegration Looks Like." *The Survival*. April 28, 2020. <https://www.iiss.org/blogs/survival-blog/2020/04/europe-disintegration-covid-19> accessed April 30, 2021.
- Kagame, P. 2021. "Until Africans Get the COVID Vaccinations They Need, the Whole World Will Suffer." *The Guardian*, February 7, 2021. Accessed at: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2021/feb/07/africans-covid-vaccinations-pandemic-paul-kagame> accessed April 23, 2021.
- Khalaf, R., Hall, B., and Mallet, V. 2021. "Macron Call for Urgent Supply of COVID Vaccines to Poorer Nations." *Financial Times*, February 19, 2021.
- Khan, A. 2021. "What is "Vaccine Nationalism" and Why is It So Harmful?" *Aljazeera*, February 7, 2021. Accessed at: <https://www.aljazeera.com/features/2021/2/7/what-is-vaccine-nationalism-and-why-is-it-so-harmful>, accessed April 30, 2021.
- Krastev, I., and Leonard, M. 2021. "Europe's Invisible Divides: How COVID-19 is Polarising European Politics." *ECFR Policy Brief*. <https://ecfr.eu/publication/europes-invisible-divides-how-covid-19-is-polarising-european-politics/>, accessed 31 December 2022.
- Kretchmer, H. 2021. "Vaccine Nationalism and How It Could Affect Us All." *World Economic Forum*, January 6, 2021. Accessed at: <https://www.weforum.org/agenda/2021/01/what-is-vaccine-nationalism-coronavirus-its-affects-covid-19-pandemic/> accessed April 23, 2021.
- Kuckartz, U. 2014. *Qualitative Text Analysis. A Guide to Methods, Practice and Using Software*. London: SAGE Publications Ltd.
- Ladi, S., and Tsarouhas, D. 2020. "EU Economic Governance and COVID-19: Policy Learning and Windows of Opportunity." *Journal of European Integration*, 42(8): 1041-1056, <https://doi.org/10.1080/07036337.2020.1852231>.
- Lazarus, J. V., Ratzan, S. C., Palayew, A., Gostin, L. O., Larson, H. J., Rabin, K., Kimball, S., and El-Mohandes, A. 2021. "A Global Survey of Potential Acceptance of a COVID-19 Vaccine." *Nature Medicine* 27, 225–228, <https://doi.org/10.1038/s41591-020-1124-9>
- Leigh, M. 2020. "Opinion: A Tale of Two Pandemics." *Geopolitical Intelligence Service (GIS)*, 5 June 2020. <https://www.gisreportsonline.com/opinion-a-tale-of-two-pandemics-politics,3186.html> accessed April 30, 2021.
- Lodge, M., and Wegrich, K. Eds. 2014. *The Problem-Solving Capacity of the Modern State*. Oxford: Oxford University Press.
- Overbeke, T., and Stadig, D. 2020. "High Politics in the Low Countries: COVID-19 and the Politics of Strained Multi-Level Policy Cooperation in Belgium and the Netherlands." *European Policy Analysis*, 6(2): 305– 317. <https://doi.org/10.1002/epa2.1101>
- Pilling, D. 2020. "How Africa Fought the Pandemic and What Coronavirus Has Taught the World." *Financial Times*, October 23, 2020. Accessed at: <https://www.ft.com/content/c0badd91-a395-4644-a734-316e71d60bf7>, accessed March 5, 2021.

- Rapel, L., and Saikkonen, I. 2020. "How Will the COVID-19 Pandemic Affect Democracy?" *Democratic Theory*, 7(2): 25-32. <https://doi.org/10.3167/dt.2020.070204>
- Roloff, R. 2020. "COVID-19 and No One's World: What Impact for the European Union?" *Connections: The Quarterly Journal* 19(2): 25-37. <https://doi.org/10.11610/Connections.19.2.02>
- Salvati, E. 2021. "Crisis and Intergovernmental Retrenchment in the European Union? Framing the EU's Answer to the COVID-19 Pandemic." *Chinese Political Science Review*, 6(1): 1-19. <https://doi.org/10.1007/s41111-020-00171-0>
- Scally, D., and O'Leary, N. 2021. "Covid-19: EU Unprepared for Vaccine Production, Delivery Challenges, Says Von Der Leyen." *The Irish Times*, February 5, 2021. Accessed at: <https://www.irishtimes.com/news/world/europe/covid-19-eu-unprepared-for-vaccine-production-delivery-challenges-says-von-der-leyen-1.4476965>, accessed April 6, 2021.
- Schwarzinger, M., Watson, V., Arwidson, P., Alla, F., and Luchini, S. 2021. "COVID-19 Vaccine Hesitancy in a Representative Working-Age Population in France: A Survey Experiment Based On Vaccine Characteristics." *The Lancet Public Health*, 6(4): e220-e221, [https://doi.org/10.1016/S2468-2667\(21\)00012-8](https://doi.org/10.1016/S2468-2667(21)00012-8)
- Solimano, A. 2005. "Introduction and Synthesis." In *Political Crises, Social Conflict and Economic Development: The Political Economy of the Andean Region*, edited by A. Solimano, 1-11. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited.
- Statista. 2021. *Number of Novel Coronavirus (COVID-19) Confirmed Cases and Deaths as of February 28, 2021, by Region*. Accessed at: <https://www.statista.com/statistics/1101373/novel-coronavirus-2019ncov-mortality-and-cases-worldwide-by-region/>, accessed June 7, 2021.
- Stearns, J., Nardelli, A., and Chrysoloras, N. 2021. "Faced with Vaccine Shortages, EU Set to Impose Export Controls." *Bloomberg*, January 29, 2021. Accessed at: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-01-28/europe-opens-door-to-vaccine-export-ban-risking-global-backlash>, accessed April 23, 2021.
- Svolik, M. 2019. "Polarization versus Democracy." *Journal of Democracy*, 30(3): 20-32. <https://doi.org/10.1353/jod.2019.0039>
- Tesche, T. 2022. "Pandemic Politics: The European Union in Times of Coronavirus Emergency." *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 60 (2): 480- 496. <https://doi.org/10.1111/jcms.13303>
- Turner, F. 2020. "The World after Covid-19: A Christian Contribution." *Thinking Faith*. June 28, 2020.
- Vivien A. Schmidt, V. A. 2020. "Theorizing Institutional Change and Governance in European Responses to the COVID-19 Pandemic." *Journal of European Integration*, 42(8): 1177-1193. <https://doi.org/10.1080/07036337.2020.1853121>.
- Walby, S. 2022. "Crisis and Society: Developing the Theory of Crisis in the Context of COVID-19." *Global Discourse*, 12(3-4): 498-516. <https://doi.org/10.1332/204378921X16348228772103>

- Wolff, S., and Ladi, S. 2020. "European Union Responses to the Covid-19 Pandemic: Adaptability in Times of Permanent Emergency." *Journal of European Integration*, 42(8):1025-1040. <https://doi.org/10.1080/07036337.2020.1853120>
- Young, R. 2020. "Coronavirus: Democracy is the Missing Link in EU Recovery Plans." *The Conversations*, May 13, 2020. Accessed at: <https://theconversation.com/coronavirus-democracy-is-the-missing-link-in-eu-recovery-plans-138442>, accessed May 29, 2021.
- Zinke, L. 2020. "Air Quality during COVID-19." *Nature Reviews Earth and Environment* 1(8): 386 <https://doi.org/10.1038/s43017-020-0087-1>.

© 2023. This work is licensed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Research Article

A South Asian identity constructed by the Indo-Pacific discourse: India

Merve Özten Yıldız^{1,*}

¹ Araştırma Görevlisi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, Kapadokya Üniversitesi Nevşehir, Türkiye. ORCID: 0000-0003-3217-9976.

* Correspondence: merve.yildiz@kapadokya.edu.tr

Received: 17.06.2023; Accepted: 27.06.2023. DOI: <http://dx.doi.org/10.38154/cjas.56>

Abstract: It has been estimated that by 2050, four of the top five economies in the world will all be in Asia, with India, Japan and Indonesia all taking a spot alongside China in surpassing the United States, and revealing a global shift toward the Asian axis. While the Asia-Pacific discourse that has emerged since the Cold War promotes a China-centered understanding of Asia, a South Asian country, India, is emerging as a second rising power on the Asian continent and is taking a central position in the region. The continuing discourse will play an active role in the construction of a South Asian identity and its acceptance in the international arena. The present study first focuses on critical geopolitics. Then, through an analysis of the formal and practical geopolitical discourse in India, as an accepted research approach in critical geopolitics, an attempt will be made to reveal the ongoing construction of a South Asian identity. This study addresses the countries in the region as a whole, examining the South Asian identity that is being constructed with India at the center, and including also India's formal and practical discourses. The study aims to reveal how India is trying to construct a South Asian identity through the Indo-Pacific discourse.

Keywords: critical geopolitics, discourse, India, South Asia, Indo-Pacific.

Hint-Pasifik söylemiyle inşa edilen bir Güney Asyalı kimliği: Hindistan

Öz: 2050 yılı istatistikleri incelendiğinde dünyanın ilk beş ekonomisinden 4'ünün Asya ülkelerinin oluşturduğu görülmektedir. Çin'in ABD'yi geride bıraktığı istatistiklerde Hindistan, Japonya ve Endonezya yer almaktadır. Bu durum dünya küresel sisteminin Asya eksenine doğru kaydığını göstermektedir. Soğuk Savaş sonrasında ortaya çıkan Asya-Pasifik söylemi, Çin merkezli bir Asya anlayışını hatırlatırken; Bir Güney Asya ülkesi olan ve Asya kıtasının Çin'den sonra ikinci yükselen gücü olarak kabul edilen, Hint-Pasifik söylemiyle bölgesinde merkezileşmeye başlayan bir Hindistan vardır. Bu söylem, Güney Asyalı kimliğinin inşasında ve uluslararası arenada kabul görmesinde etkin bir rol oynayacaktır. Çalışma öncelikle eleştirel jeopolitik üzerine odaklanacaktır. Daha sonra eleştirel jeopolitiğin araştırma yöntemi olan söylem analizi ile Hindistan'daki formel ve pratik jeopolitik söylemleri analiz ederek inşa edilmeye çalışılan bir Güney Asyalı kimliği ortaya konulmaya çalışılacaktır. Çalışma, bölgedeki ülkeleri birbirinden ayırmadan bir bütün olarak ele almaktadır. Hindistan'ı merkeze alarak inşa edilmeye çalışılan bir Güney Asyalı kimliği incelenecektir ve bu inceleme yapılırken Hindistan'ın resmi ve pratik söylemlerine yer verilecektir. Çalışma, Hindistan'ın Hint-Pasifik söylemleri ile nasıl bir Güney Asyalı kimliği inşa etmeye çalıştığını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: eleştirel jeopolitik, söylem, Hindistan, Güney Asya, Hint-Pasifik.

Introduction

The geopolitics concept was first defined by Rudolf Kjellen in the 19th century and as the state of geography shaping politics, although it is Sir Halford Mackinder that first comes to mind when it comes to geopolitical theory. According to Mackinder, "Whoever rules the Eastern Europe will rule the Heartland, whoever rules the Heartland will rule the World Island, and whoever rules the World Island will rule the World" Over the centuries, geopolitical theories have attracted criticisms from different quarters, leading to the emergence of several critical geopolitical approaches. Critical geopolitics seeks to translate the realities of geography into a political discourse and to construct identity over that space/area. In doing so, it explains it through Michael

Foucault's knowledge-power relationship. It is the construction of an area and identities on that area by using/producing knowledge by power. In the construction of this identity, power is based on the language used by official state institutions in their discourse and that used in practice by institutions, organizations and politicians in the country.

In the light of this perspective, this study will first analyze the Indo-Pacific discourse by comparing it with that of the Asia-Pacific. While the post-Cold War Asia-Pacific discourse is constructed around China, the Indo-Pacific concept is considered a construct of a rising Asia that includes South Asia, with India at the center. Thus, the role of South Asia will be emphasized for an Asia that shapes the international relations of the future. For this purpose, an assessment will be made by taking into account the discourse and strategies of India, which is growing rapidly after China's population and economy. After Narendra Modi was elected Prime Minister in 2014, India underwent a change in the language of its foreign policy discourse and developed proactive foreign policy strategies with a view to raising its reputation as an effective actor in international relations.

The historical timeline for the study will begin with India's independence, although the position of the South Asian identity in global politics and the changing Indian discourse language will be emphasized and discussed from the period after Modi came to power. It is obvious that 2023, when the famine-drought-food crisis begins to emerge alongside the energy crisis, will be a period when humanity will have to face up to the issues that it has been trying to resolve through policies for many years. While seeking solutions to these issues, it is clear that the role of South Asia and India will gradually increase against the dominant regional powers in the international conjuncture.

The concept of geopolitics and the classical understanding

The term "geopolitics" is a melding of the words "geo", referring to space, and "politics", referring to administration – together meaning the political management of geography. Although Agnew traces the origin of the word back to the 1750s by basing it on "political geography" (Agnew et al. 2003), geopolitics was first defined as a concept by Rudolf Kjellen in 1899 in his "Study on Sweden's Political Boundaries", referring to the role of land and resources in shaping state policies (Doods 2007). Geopolitics are defined under the influence of the periods in which they emerge, and were based on the views and thoughts of kings, statesmen, soldiers and geographers around them in the years when colonial activities began. With the Industrial Revolution and then globalization, geography and politics underwent significant changes in content, with radical changes occurring in the material and spiritual dynamism of countries, and

economic factors becoming the focus of political concerns and preferences. Not content with the utilization of the economic and human elements of geography, politics started to look for new meanings in geography for the creation of doctrines. Following this line of thought, Geographical determinism and its desire to give direction to humanity led to the expansion of geopolitical science.

A link has existed between geography and human behavior throughout human history, as recognized by Strabo – one of antiquity's most important geographers – who's eight -volume "Geography" presented a geographical and political analysis of the three continents of the inhabited world, Asia, Europe and Africa, as well as geographical advice to rulers for political purposes (Strabo's Geography 2023).

According to Strabo, geopolitics lies at the heart of every argument presented as a geographical fixity or necessity. Geopolitics is handled differently from political geography, as unlike political geography, which is stable, geopolitics is dynamic, being under the influence of environmental determinism, which focuses more on physical features and geographical location and the effects of these features on countries. While political geography addresses human and social issues, geopolitics can be conceived as a political tool that continues and even gives direction depending on developments in the contemporary world.

It is Ellen Churchill Semple, a student of Friedrich Ratzel whose name is synonymous with geopolitics, that first comes to mind when environmental determinism is mentioned. Semple claimed that geographical factors were an invariable source of historical science in her work entitled "Influences of Geographic Environment", and that the geographical characteristics of such civilizations as Britain, Rome and the Greek Empire were at the roots of the political developments of their periods, defining geographical location as "the permanent effect of natural obstacles" (Semple 1923).

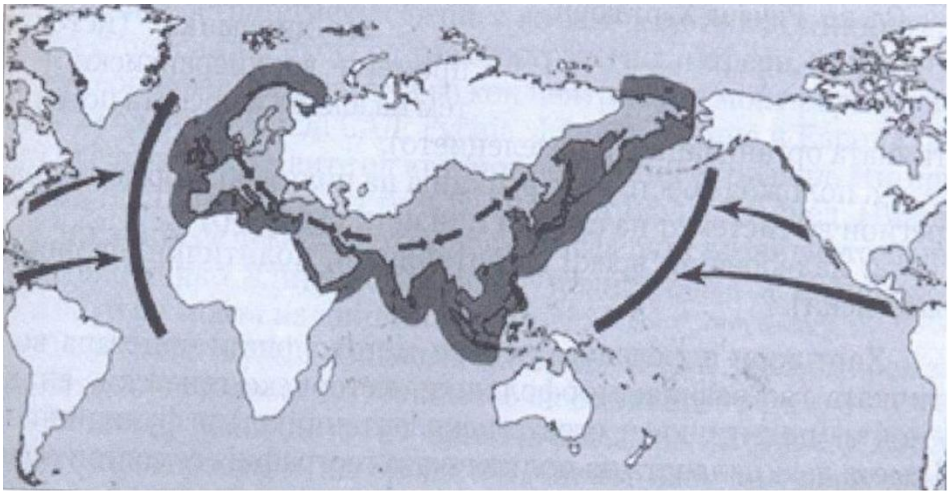
Political geography focuses mostly on the impact of geographical factors on people and political behaviors and is considered a sub-discipline of Geography. The concept of geopolitics, on the other hand, can be considered an endeavor of political power to direct will by attributing certain meanings to geographical areas. Geopolitics does not exist as a static idea, but rather analyses the state in terms of its relationship with the geographical factors around it. It focuses on the problems arising from space and spatial connections, unlike political geography, which deals with the state as a natural phenomenon constituted by its size, shape or borders.

An examination of the close relationship between geopolitics and states based on historical processes reveals that states seek to maximize their power

over space to support the management and maintenance of their regional existence (Herb 2008). This Classical Geopolitical Theory is referred to also as Domination Theory in the Anglo-Saxon geopolitical context, however, classical theories will not be discussed in detail in the present study, but will be touched upon as a basis for critical geopolitics.

Among the classical theories, it was the Containment Policy – known also as Rimland – that dominated in the Cold War period, envisaging the encircling of Eurasia – considered the heart of the world – by both land and sea.

Map 1. Rimland Borders.

Source: Nicholas John, SPYKMAN, *America's Strategy in World Politics, The United States and the Balance of Power*, Harcourt, Brace and Company, New York, 1942, s.180.

The strategic lines denoting Rimland in Map 1 highlight the maritime region that is today referred to as the Asia-Pacific or Indo-Pacific, the two of which will be examined within the present study.

The new environment that emerged after the Cold War was a period in which the old certainties in social and political theory were no longer so certain, arousing curiosity about where the world would go politically. While the signposts denoting which intellectual direction to follow in modern times are unreliable, the proposed positivism and natural sciences models have been widely criticized. While searching for direction in political geography, it has become more difficult than ever to come up with a coherent explanation of the current conjuncture (Dalby 1991).

Positivism has been criticized for taking the world as it is, without question, and for its assumption that humanly constructed social life forms, including both the construction of science and contemporary political arrangements, are a naturally given reality. This has led to the emergence of post-modern and post-structuralist understandings based on Critical Theory. It should first be noted that critical theory, at the time of its emergence, was not limited to international relations, being rather a critique of positivism that took a multi-disciplinary perspective. This situation is considered the common point of the criticisms raised by post-positivist approaches that have been heavily influenced by such thinkers as Jacques Derrida and Michel Foucault.

The concepts underlying post-structuralist approaches: discourse, knowledge and power. The concepts of sovereignty, identity and foreign policy, as the main roles chosen by post-structuralist approaches in the discursive construction of the modern state, are the main pillars of these theories on which critical geopolitics bases its debates.

Critical geopolitics and discourse

Critical geopolitics started by questioning the importance and impact of post-modernist theories and the classical state-centered geopolitical understanding followed in foreign policy practices in the 1980s. Geopolitics thus emerged as an analytical approach that includes extremely subjective and deeply ideological objects, beyond being an objective science based on objective geographical facts.

There are three points in the critical geopolitics. The first of these three points where critical geopolitics looks at geopolitical understanding; geopolitics is a discursive and contextual matter. In other words, it is an approach to the interpretation and making sense of politics. Second, geopolitics is an ocular-centered information system, in that it relies on the knowledge/power perspective to function. Finally, there is the subjectivity of geopolitics. In other words, it is used as a strategic power by states and policymakers (Toal 1996).

Critical geopolitics shed light on the identity-building role of geography on territory (Dalby 1991). Depending on the policy being drawn up, governments make "spatializations" on space, initially by destroying the historical, cultural and social images and meanings associated with the space, known as "de-spatialization" in critical geopolitics. New meaning is created through field distortion, involving the disruption of understandings associated with the geographical space that is accepted without question, and this construction of new meaning is referred to as "re-spatialization". The relationship between discourse and language plays an important role in spatialization.

To better understand the interaction between discourse and language it is necessary to look to the emergence of post-positivist approaches in general international relations theories based on a nation-state building process. For this reason, the emerging mainstreams emerged as state-centered or by accepting it as the main actor. The two world wars in the 20th century and the Cold War era that followed spurred the creation of alternative theories. In international relations theories, and in rationalist theories examining such material elements as the state, post-positivist approaches have emerged that address such elements as non-material culture, identity and discourse. The means of analysis followed in the post-structuralist approach, which is among the post-positivist approaches, has played an active role in the emergence of critical geopolitics. Identity, discourse, language and knowledge/power relations, which are the tools of post-structuralism, have brought along critical discourse analysis.

Studies of language have a long history, having started out in such fields as religion, belief systems and philosophy. In the 19th century, language studies continued on a very different basis than in the past, with those that started with Saussure forming the basis of the current that would later lead to structuralism. Saussure approached language with a philosophical perspective, and claimed that besides examining language as grammar, it is a reflection of another structure and thought.

According to the post-structuralist approach, language is not an objective reality, being rather political. In this regard, the discourse in which language with such a role is used will certainly be subjective and political. Accordingly, the role of language and discourse in critical geopolitics is focused on the interpretation of the knowledge and discourse attributed as reality in a specific geography. While classical geopolitical reasoning constructs, manages and regulates space through language, critical geopolitics tries to deconstruct the hegemonic determinations of spatial imaginations related to it by establishing a relationship between geography and power (Muller, 2008). In the article "Geopolitics and Discourse" co-authored by Gearoid O'Tuathail and John Agnew, while statesmen see geopolitics as a discursive practice, it is a study of spatializing international politics through people and places (Toal and Agnew 1992).

The Foucault effect can be clearly identified in an analysis of the discourse surrounding critical geopolitics. In the work "Rethinking Geopolitics" co-authored by O'Tuathail and Dalby, three critical geopolitical typologies are presented: Formal/official geopolitics, and practical and popular geopolitics. Formal geopolitics are the geopolitics addressed by various strategic research institutions and think tanks in academic literature, and define the practices of statesmen and bureaucrats in foreign policy as practical geopolitics. Popular

geopolitics, on the other hand, are the geopolitical arguments put forward in popular cultural works such as books, magazines, movies and TV series, as well as through other media. Such concepts such as identity, danger and security are constructed based on these arguments (Toal and Dalby 1998). Formal and practical geopolitics will be taken as the basis in the present study.

John Agnew, who made important contributions to critical geopolitics as one of the founders of the school of thought, deals with geopolitical discourse through hegemony. The hegemonic powers have organized their security and economic policies around the characterizations of places, places and the peoples defined by them. According to him, the term geopolitical discourse refers to how the geography of international political economy is “written and read” in the practice of foreign and economic policy at different periods of the geopolitical order – “written”, referring to the way geographical representations are incorporated into the practices of the political elites, and “reading” referring to the ways these representations are transmitted (Agnew and Corbridge 1995).

Spatialization of the Indo-Pacific: Asia-Pacific vs. Indo-Pacific

The border problems in the South Asian region started after World War II. A decolonization process began after 1947, leaving religion-based segregation in its wake, and the remnants of colonialism have dragged countries to war in their efforts to gain independence due to border problems. The Asia-Pacific is a broad concept, covering the region up to the Western Pacific and including East Asia, Southeast Asia and Oceania, and was shaped on the basis of economy towards the end of the Cold War period. Other actors with political interests in the region are the United States and Japan.

APEC is an important body in Asia-Pacific discourse, having been established in 1989 with the goal of furthering economic development and welfare in the Asia-Pacific region and strengthening ties within the Asia-Pacific community. APEC has 21 members, known as “Member Economies”, being Australia, Brunei, Canada, Chile, China, Hong Kong (China), Taiwan (China), Indonesia, Japan, Korea, Malaysia, Mexico, New Zealand, Papua New Guinea, Peru, the Philippines, the Russian Federation, Singapore, Thailand, the United States and Vietnam, the United States and Vietnam. APEC members are home to some 40 per cent of the global population, 56 per cent of the global GDP and around 48 per cent of world trade volume (Asia-Pacific Forum for Economic Cooperation 2023).

The importance attributed to Asia emerged in the 19th century, the so-called classical era of geopolitics. Eurasia is a region geopolitically integrated with Mackinder's Heartland Theory. The Indo-Pacific was analysed by the German

geopolitician Karl Haushofer through the Sea Power Theory. Classical geopolitical theories are highly criticized today as legitimizing policies that were developed by successive empires to establish dominance. Today, there is an identity and space that is being constructed with the Indo-Pacific concept. From this perspective, geographies constructed by discourses are encountered. In this study, the role of India in the region being constructed through the Indo-Pacific discourse is analyzed.

The Asia-Pacific as a global region excludes the Indian Ocean, although there are factors suggesting that India and the Indian Ocean cannot be overlooked in the Asian region, such as the prediction that India's population will surpass that of China in 2030 (India Population Forecast 2023), and that India will be among the world's largest economies by 2050. In addition, the Indian Ocean can be seen to have achieved a global level in terms of its maritime trade volume. The Asia-Pacific region excludes India, as when the Asia-Pacific concept emerged toward the end of the Cold War, India decided to remain neutral and joined the Non-Aligned Movement. The Asia-Pacific was initially focused on such East Asian countries as Japan, Taiwan and the Philippines, but in an effort to be more active in the region, India entered the arena in 2014, after Modi came to power India's "Look East" policy was duly transformed into an "Act East" policy as it adopted a more proactive foreign policy approach in the region (Palit 2016).

The importance of the Indian Ocean for the "Act East" policy should not be underestimated as its geopolitical and geostrategic position will support the continued rise of India in the region, bolstered by its maritime strategy.

Factors contributing to the importance of the Indian Ocean: The Bab'ül Mandeb Strait connecting the Mediterranean to the Red Sea via the Suez Canal, and the Red Sea to the Gulf of Aden via the Arabian Sea, to the west of the Indian Ocean, The Strait of Hormuz, connecting the Persian Gulf to the Arabian Sea, and further to the Indian Ocean, The status of the East Indian Ocean as a gateway to the Gulf of Bengal and the Pacific Ocean, The Strait of Malacca, The South China Sea via the Strait of Malacca, The Sunda and Lombok Straits, and the Luzon Strait connecting the South China Sea to the Philippine Sea, and onward to the Pacific Ocean (Haider 2005).

Almost half of the world's maritime trade is carried out through the Indian Ocean and about 20 per cent of this trade comprises energy resources. It is estimated that around 40 per cent of the world's offshore oil production is obtained from the Indian Ocean, as its coastal states boast 65 per cent of the world's oil and 35 per cent of its gas reserves within their borders. Exceeding the

Pacific and Atlantic, approximately 3/4 of the oil and gas trade to non-regional states passes through the Indian Ocean.

Regional organizations such as QUAD aim to increase the role of Western allies in the Indo-Pacific and to contain China, while the South Asian countries of Japan, Australia and India seek a more open and accessible Indo-Pacific policy. The most important obstacle here is the South China Sea (SCS). The South China Sea is an important factor in China's maritime trade and is seen by China as the nationalisation of the Asia-Pacific. In contrast, the Open and Free Indo-Pacific aims to take the region in very different directions. This includes an international maritime space that excludes China and recognises equal rights for the countries of the region. The overall objective of the Indo-Pacific is the discourse of an alliance to contain China. This is a policy in response to the Asia-Pacific.

The Indo-Pacific discourse in practical and formal geopolitics

The language adopted in the discourse of state institutions can be defined as formal geopolitics, while the language adopted by leaders and think tanks falls within the scope of practical geopolitics. In this section, the use of the Indo-Pacific discourse in formal and practical geopolitics will be analyzed for the cases of India, Japan, Australia and the United States. Each of the QUAD countries uses the Indo-Pacific discourse as a tool in the construction of their regional policies. Australia, for example, redefines itself within the region rather than defining the region through the Indo-Pacific discourse, while India integrates itself into maritime trade, especially in the South China Sea and the Indian Ocean, through its neighbourhood policies and maritime strategy. Japan, on the other hand, refers to the Indo-Pacific discourse "as a union of two seas", while for the United States, this discourse is put forward on the rebalancing strategy in Asia.

It can be said that India's maritime strategy has become more apparent with the development of Indo-American relations. India's position, aside from its importance for Eurasian geopolitics, is highly strategic for the United States. Through its policies applied to India, the United States is better able to maintain its relations with South Asia, Southeast Asia as well as Central Asia. India is a growing regional power with the ability to maintain direct control over the Indian Ocean, and so maintaining a good relationship with India is of vital importance for the regional policies of both the United States and Europe, bolstered by the trade and energy transmission routes across the Indian Ocean.

The changing conjuncture and the increasingly closer Indo-Western relations support the increased harmonization of the interests of both sides. In this period, Mahanian theories continue to be prominent in India, as is the case

in all Asia-Pacific countries. According to Mahan, whoever controls the Indian Oceans can control Asia completely, and India lies at the center of this theory based on its geopolitical position. This has led India to adopt a different foreign policy understanding that is based on Mahan's Maritime Dominance Theory, and to put forward a Mahanian Vision policy (Scott 2006).

The adoption of the "Act East" policy was a turning point in India's maritime strategy, and its official and practical geopolitical discourse underlined India's status as a maritime power. This discourse was developed in response to the contestation of the South China Sea and China's consideration of it as an inland waterway. The Indo-Pacific discourse highlights the active role of not only China but also the coastal countries to the Indo-Pacific Ocean, and for this reason, they prefer an open and free political discourse for the Indo-Pacific. The Indo-Pacific strategies of the United States and European nations are based on this.

"The Geopolitics", an online review, attributes the Indo-Pacific a central role for the 21st century: "The Indian Ocean is fast becoming the 'centre stage' of the twenty-first century and continues to serve as a meeting point. This role is crucial for all regional and global countries to achieve their military objectives" (The Geopolitics 2023).

The Indo-Pacific discourse is not only a linguistic study, in that it stems from the constructive and constitutive effects of discourse and has the effect of changing the meanings attributed to such factors as resource allocation, security and power in the region. The Indo-Pacific discourse creates a new rising power in the region to balance China's growing influence and emergence as a global power, and it is India in particular that is considered central to this rising power. The Indo-Pacific discourse aims to securely unite the Western Pacific and the Indian Ocean economically and geopolitically, with an antithesis put forward by the countries in the region to counter China's unilateral targets for the region. For example, the straits in the Indian Ocean can be considered India's Pearl against China's Pearl Strategy.

In 2007, the "Widened Asia: Indo-Pacific" concept put forward by Captain Dr. Gurpreet in his article on India-Japan relations began to be adopted in contemporary official geopolitics. In 2010, Hillary Clinton's article "America's Pacific Century" highlighted Indo-Pacific strategy, while in 2013, Australia defined its geography as the Indo-Pacific, and US President Donald Trump in 2018 changed the name of Asia-Pacific Command to Indo-Pacific Command (Panda 2019).

Indo-Pacific strategy, especially developed by the United States, aims to balance China's power and seeks to position China as a regional power by uniting Indian Oceania and the Pacific Ocean, thus securing India a position as a

regional ally to the United States. The Indo-Pacific discourse thus supports the rise of the region as a natural space within the greater Asian geography. The Indo-Pacific discourse will also answer the question of redefining the region and who will be included and who will be excluded from this definition. Based on a discourse analysis of critical geopolitics, the Indo-Pacific discourse will determine who is a friend and who is an enemy.

In 2015, India and Japan issued their first joint statement on the Indo-Pacific concept, and this was followed in 2016 by an announcement made by Japanese Prime Minister Shinzo Abe on their Pacific Vision. In 2017, US President Trump used the Free and Open Indo-Pacific rhetoric while announcing his Asia policy, and mentioned the inclusion of the Indo-Pacific in the National Security Strategy, and this was followed by announcements from Japan, India and France on their respective Indo-Pacific Visions.

In the 2017 Shangri-la Dialogue, the “Indo-Pacific” concept was mentioned only a few times, but such mentions had risen to 92 by 2018 (Choong 2019). The Indo-Pacific concept to be constructed by Australia, India, Japan and the United States under the Quadrilateral Security Dialogue (QUAD) is based on four pillars: rule of law, non-use of force, freedom of navigation and open sea principles, and the quartet has given the Indo-Pacific discourse the most space in formal and practical geopolitics, leading QUAD to be referred to unofficially as the Indo-Pacific Quad.

The goal of the spatialization/reconstruction of the area covered by the Indo-Pacific discourse is to balance the Chinese threat, to ensure maritime security and open & free maritime trade, and to increase cooperation in defense. The exclusion of China from the Indo-Pacific construction efforts is particularly noteworthy. In the redistribution of power in South and Southeast Asia, is it ethical to exclude China or to include it in a cooperative alliance? Would China perceive this exclusion as a threat or would it seek to be included in the cooperation? Although China's territorial proximity to South Asia is not perceived as a threat to China for the time being, this may change when such sensitive issues as the South China Sea start to be addressed. While the answers to these questions determine the space/area definition of the Indo-Pacific discourse, it is obvious that this discourse continues to be used in official and practical geopolitics, and with growing importance.

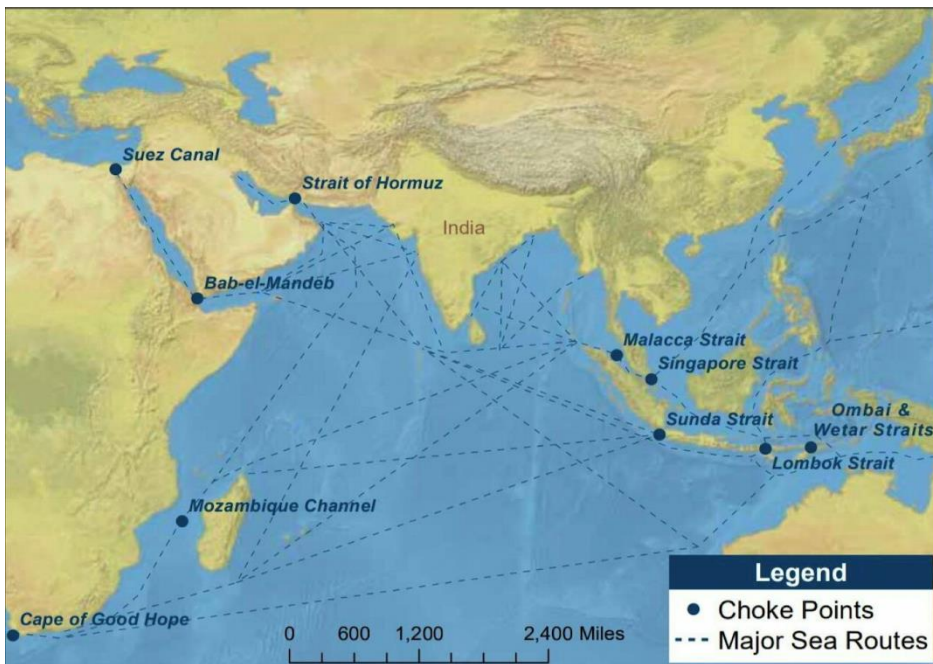
India's role in the construction of the Indo-Pacific

India, one of the world's leading economies, tipped to become the world's most populous country and democracy by 2030, is also supported by the United States in terms of its style of governance. The presence of a democratic India in the

region in contrast to socialist China is an important factor for the United States. India is actively engaged not only with its neighboring countries, but also with major powers seeking to take on an active role in the Asian region. India has been conducting military exercises in the Indian Ocean with both the United States and Japan. With the MILAN exercises, it carries out the Far East Naval Command. It plays an active role with such allies as the United States and Japan in the MALABAR exercises, with France in the VARUNA exercises, with Russia in the INDRA exercises and with the United Kingdom in the KONKAN exercises, while developing strategies to elevate it to the position of regional power. It is engaged not only in economic and commercial co-operation with the countries in the region but also in security-oriented co-operation with the West.

Under the premiership of Modi, India has redefined its identity as a protector and supporter of South Asian countries: Emerging Regional Power and Global Power of Tomorrow. This foreign policy concept has its basis in the Raj tradition – which was a British strategy aimed at protecting the Indian territory by dominating the coastal areas and waterways linked to the Indian Ocean. Today, however, the goal is to exert control over regional maritime trade.

Map 2. Major transit routes in the Indo-Pacific.

Source: Darshana M Baruah 2023.

An analysis of the above map reveals the importance of India's role in securing the maritime transport routes in the Indo-Pacific region.

Based on its Indo-Pacific discourse, India is preparing to assume an active role not only in its region, but also the world. At the logo presentation of the 2023 G20 Summit, India declared its desire to take on such a role with the motto "One World, One Family, One Future". In his opening speech, Prime Minister Modi explained that the world looks for hope under the leadership of cooperative leaders, and emphasized the importance of the G20 Presidency meeting both for the world and for India itself. He said that India would follow a friendly approach to the development of Latin America, Asia, Africa and Oceania, referred to as the North-South divide in literature and as the Global South by Modi during the G20 Presidency Meeting. Instead of a "First World-Third World" discourse, a "One World" discourse was preferred, and was one of the slogans of India's 2023-G20 Leaders' Summit. Promising that the summit would be free of such conceptual definitions, Modi said that it was an opportunity to show India's willingness to act as a global integrator for countries outside the Western world.

India is seen as a reliable state in the Indo-Pacific, and while China's rise is perceived as a threat, India's rise is not. Due to the geopolitical importance of the Indian ocean, having a reliable quarterback is important for both the region and the world as a whole to counter such negativities as smuggling and maritime terrorism, and India can be expected to play a most active role in this regard. India's involvement in the reconstruction of the Indo-Pacific ensures a secure environment, based on international norms and rules, for economy and maritime trade, and its membership of many organizations in the region supports its ability to play an active role. Its efforts in coordination with the New Development Bank and the Asian Infrastructure Investment Bank, as well as QUAD and AUKUS, ensure it can play a key role in the maintenance of stability in the Indo-Pacific region.

According to Kwon, the Indo-Pacific is meant to build a transition of power in the Asia-Pacific region. Although Indo-Pacific would seem to overlap with the Asia-Pacific concept, their political meanings differ. The Asia-Pacific represents an area where economic prosperity and security guarantees are inherently interdependent, while the Indo-Pacific, in contrast, is a conceptually open and free economic-security nexus. Many countries in the Asia-Pacific region are forced to balance their economic dependence on China and their dependence on the United States for the provision of security, and it can be argued that this dilemma has influenced the content of the new Indo-Pacific discourse and imbued its meaning with challenges or changes to the status quo. In this sense,

the Indo-Pacific concept is based on the realization of China's assertive discourse in the Indian and Pacific Oceans as an anti-discourse by the United States. In other words, the China factor is the pivotal area surrounding the Indo-Pacific (Kwon 2021).

There are some differences in India's Indo-Pacific strategy, including India's preference for a discourse that does not seek to exclude or criticize China. Developing an Indo-Pacific discourse based on inclusiveness and cooperation, Modi is aware of the need to cooperate with China, and to be protected from the Chinese threat, and so the spatialization policy that India is trying to build with the Indo-Pacific is tied closely to the United States. On the one hand, China's infrastructure projects with India's neighbors have aroused concern on the Indian side, and have led India to launch various projects with Japan in the region, although India aims to advance these projects without adopting an "anti-China" rhetoric. India has played an important role in promoting connectivity in the Indo-Pacific region and can work with both regional countries and regional organisations without antagonising China. Despite Japan and Australia's existing alliances with the US, India's long-standing policy of Non-Alignment has been an advantage for maintaining a peaceful relationship with China. Now that India is pursuing a more active foreign policy, on the basis of its positive relations with Russia, Central Asian Republics, Iran and Europe, the construction of the Indo-Pacific region under the Indian umbrella seems more feasible and will lead to a better understanding of India's importance in the future.

Conclusion

The goal of India is to change the balance in the Asian region through an Indo-Pacific discourse to counter the focus on China and the Asia-Pacific, and to reconstruct the region with an understanding centered on India, especially in South Asia (Indian Continent). As the largest populated democracy in the region, India can become the most important ally of the United States in the future as a partner in the quadruple Indo-Pacific alliance known as QUAD with also Australia and Japan, surrounding the South China Sea.

As such a process has the potential to escalate India-China tensions, New Delhi takes a cautious approach to the "Indo-Pacific" concept, and considers the Indo-Pacific to be a natural extension of its worldview rather than a strategy. That said, the Indo-Pacific will also help China expand its sphere of influence in the Indian Ocean and strengthen its strategy implemented with the "Belt and Road Initiative". Undoubtedly, the Indo-Pacific is a strategic conceptualization based on a geopolitical base and has not yet matured or been exhausted. The two-

dimensional result that emerges in the light of these data for the United States, India and China is the basic that will shape the Indo-Pacific.

References

- Agnew John,; Corbridge Stuart. 1995. *Mastering Space-Hegemony, Territory And International Political Economy*, Routledge, London.
- Agnew John; Mitchell Katharyna,; Toal Gerard. 2003. *Introduction, A Companion To Political Geography*, ed. John Agnew, Katharyna Mitchell, Gerard Toal, Birinci Baskı, Blackwell, Londra.
- Asia-Pacific Economic Cooperation Forum (APEC), <https://www.mfa.gov.tr/apec.en.mfa> , last accessed on: May 16, 2023.
- Baruah Darshana M. "India in Indo-Pacific: New Delhi's Theatre of opportunity, June 30, 2020, " <https://carnegieendowment.org/2020/06/30/india-in-indo-pacific-new-delhi-s-theater-of-opportunity-pub-82205> , last accessed on: May 18, 2023.
- Choong William. 2019. "The return of the Indo-Pacific strategy: an assessment", *Australian Journal of International Affairs*, vol. 73, no. 5, p. 415–430.
- Dalby Simon,; Toal, Gearoid. 1998. "Introduction: Rethinking Geopolitics Towards A Critical Geopolitics", *Rethinking Geopolitics*, ed. Simon Dalby, Gearoid O'Tuthail, Routledge, London.
- Dalby, Simon. 1991. "Critical Geopolitics: Discourse, Difference, and Dissent", *Environment and Planning D: Society and Space*, 9(3), 261–283.
- Dodds Klaus. 2007. *Geopolitics: A Very Short Introduction*, Oxford University Press, New York.
- Haider Ziad. 2005. "Baluchis, Beijing and Pakistan's Gwadar Port," *Georgetown Journal of International Affairs*, Winter/Spring, 98.
- Herb Guntram. 2008. "The Politics Of Political Geography", *The SAGE Handbook of Political Geography*, ed. Kevin R. Cox, Murray Low, Jennifer Robinson, 1. Basim, SAGE, Londra,
- The Geopolitics, <https://thegeopolitics.com/india-in-the-indo-pacific/> last accessed on: May 16, 2023.
- India Population Forecast, <https://www.worldometers.info/world-population/india-population/> last accessed on: May 16, 2023.
- Kwon Marie. "The Emergence of the Indo-Pacific: Geopolitical Turn or Continuity?", <https://www.e-ir.info/2023/04/11/the-emergence-of-the-indo-pacific-geopolitical-turn-or-continuity/> , last accessed on: May 18, 2023.
- Muller Martin. 2008. "Reconsidering The Concept Of Discourse For The Field Of Critical Geopolitics: Towards Discourse As Language And Practice", *Political Geography*, 27.
- Panda Ankit. 2019. "The 2019 US Indo-Pacific Strategy Report: Who's It For?" *The Diplomat*, June 11. <https://thediplomat.com/2019/06/the-2019-us-indo-pacific-strategy-report-whos-it-for/>.

- Scott David. 2006. "India's „Grand Strategy“ for the Indian Ocean: Mahanian Visions“, *Asia-Pacific Review*, 2.
- Sample Ellen Churchill. 1923. *Influences Of Geographic Environment, On The Basis Of Ratzel's System Of Anthro-Geography*, Henry Bolt And Company, New York.
- Strabo, *Geography*, books 1-17 in 8 volumes (Loeb Classical Library)
<https://archive.org/details/Strabo08Geography17AndIndex/Strabo%2001%20Geography%201-2/page/4/mode/2up>
- Toal Gearoid,; Agnew John. 1992. "Geopolitics And Discourse – Practical Geopolitical Reasoning In American Foreign Policy", *Political Geography*, 11(2).
- Toal Gearoid. 1996. *Critical Approaches, The Politics of Writing Global Space, Critical Approaches to "Geopolitics"*, Routledge, Minnesota.

© 2023. This work is licensed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Görüş Yayıncısı

Türkiye-AB ilişkileri ekseninde mülteci ve sığınmacı sorunu: fırsatlar ve zorluklar

Müzeyyen Okyay^{1,*}

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Kapadokya Üniversitesi, Nevşehir, Türkiye; ORCID: 0000-0003-0858-9000.

* İletişim: muzeeyyenokyay@outlook.com

Gönderim: 14.06.2023; Kabul: 28.06.2023. DOI: <http://dx.doi.org/10.38154/cjas.59>

Öz: Türkiye ile Avrupa Birliği arasında gerçekleştirilen Avrupa Birliği üyelik müzakereleri 1999'dan bu yana devam etmektedir. Müzakerelerden henüz bir sonuç alınmadığından Türkiye'nin yakın tarihte birliğe üye olacağı düşünülmemektedir. Süreç devam ederken Türkiye'ye komşu ülkelerde iç karışıklıklar yaşanmış ve bunun bir sonucu olarak başta Türkiye ve birliğe üye ülkeler göç almaya başlamıştır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye ve Avrupa Birliği'ne üye devletlere göç etmek zorunda kalan bireylerin durumunu incelemek ve bu durumun iki taraf arasındaki ilişkilere olan etkilerini analiz etmektir.

Anahtar kelimeler: Türkiye, Avrupa Birliği, mülteci, sığınmacı

The problem of refugees and asylum seekers in the axis of Turkey-EU relations: opportunities and challenges

Abstract: The European Union membership negotiations between Turkey and the European Union have been continuing since 1999. As no result has been obtained from the negotiations yet, it is not thought that Turkey will become a member of the union in the near future. While the process was going on, there were internal turmoil in the countries neighboring Turkey and as a result of this, especially Turkey and the member countries of the union started to receive immigration. The aim of this study is to examine the situation of individuals who had to migrate to Turkey and the member states of the European Union and to analyze the effects of this situation on the relations between the two parties.

Keywords: European Union, Türkiye, refugee, asylum seeker

Giriş

I. Dünya Savaşı'nın bitiminden sonra bu tür savaşların engellenebilmesi ve kalıcı bir barışı tesis etmek amacıyla birçok düşünce ortaya atılmıştır. Woodrow Wilson'ın öncülüğünde Milletler Cemiyeti'nin kuruluşu (10 Ocak 1920) somut olarak güçlü bir adım atıldığı yönündeki ilk gösterge sayılabilmektedir. Hatta öyle ki cemiyetin kurulması ile 1815'ten itibaren var olan çabalar ilk kez meyve vermektedir. II. Dünya Savaşı'ndan sonra Milletler Cemiyeti, barışın daha kalıcı ve geniş kapsamlı olması gerektiği bahsinden hareketle 24 Ekim 1945'te Birleşmiş Milletler Teşkilatı'na (BM) dönüşmüştür. BM Teşkilatı birçok yönüyle Milletler Cemiyeti gibi olsa da önceki oluşuma nazaran daha evrensel bir nitelik arz etmekte olarak gözükmektedir (Akıl 2003, 2). Türkiye de BM'nin kurucu üyelerinden biridir.

BM Teşkilatının kurucu üyesi olmasının yanı sıra Türkiye, Avrupa Birliği (AB) ile de ilişkiler geliştirmeye çalışmaktadır. AB başlarda yalnızca ekonomik bir topluluk olarak kurulmuşsa da sonradan siyasal-ekonomik ekseninde hareket eden bir topluluğa dönüşmüştür. Üyelerini de daha çok siyasi benzerlikler üzerinden hareket ederek kabul etmektedir. AB ile Türkiye arasındaki ilişkilere bakıldığında Türkiye, 1999'dan bu yana AB üyeliğine adaydır ve 2005'ten bu yana katılım müzakerelerini yürütmektedir (AB Başkanlığı 2023). Türkiye ile AB arasındaki üyelik müzakerelerinden hala bir netice elde edilememiştir. Bu süreç

içinde Ortadoğu bölgesinde birçok iç savaş yaşanmış ve bunun sonucunda başta komşu ülkeler olmak üzere AB de etkilenmiştir.

Gerek AB üyesi devletler gerek BM üyesi olan diğer devletler “mülteciler” konusunda ortak bir rota belirlemeye çalışsa da AB, Suriye iç savaşı sonrası Türkiye’ye gelen insanlar konusunda üstüne düşen görevleri tam anlamı ile yerine getirmemektedir. Türkiye’ye mali olarak destek verileceği sözleriyle başlayan süreç daha çok “geçici koruma kapsamındaki sığınmacıların” Türkiye’ye entegre edilmeye çalışılmasıyla devam ediyor gözükmemektedir. İç politikada Türkiye’de bulunan sığınmacıların vatandaş olamayacağı tartışmaları devam ederken, dış politikada Türkiye’den bir başka ülkeye gitmek isteyen sığınmacıların Türkiye’ye geri kabul edilmesi Avrupa devletlerinin birçok açıdan olumlu tavrına neden olmaktadır. Geri kabul anlaşmalarının yarattığı bu olumlu tavır AB-Türkiye müzakerelerinde bir “şart” olarak ileri sürülmüş ve sığınmacıların Türkiye’de kaldıkları süre boyunca finansal destek sözleri yinelenmiştir. Bu çalışma, Avrupa devletleri dışından gelen insanların statüsünün ne olduğu sorusuna bir cevap aramak ve geline nokta da AB-Türkiye müzakerelerinde bu sorunun müzakere sürecine nasıl yansıdığına ışık tutmak amacıyla yapılmıştır

Ortak uluslararası anlaşmalar

BM teşkilatına bağlı olarak 1933’te kurulan Mülteciler Teşkilatı ¹ (IRO) Avrupa’nın çeşitli yerlerine dağılmış olan mültecilere yardım konusunda faaliyetler göstermekteydi. Komiserliğin kurulmasına müteakip olarak BM Genel Kurul daveti üzerine Cenevre’de bir konferans toplanmış ve “Mültecilerin Hukuki Durumuna dair Sözleşme” 28 Temmuz 1951 tarihinde imzalanmıştır. Söz konusu sözleşme: 29/08/1961 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti’nce (TC) onaylanmış, 05/09/1961 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanmıştır (TBMM 1961, No: 359).

Sözleşmede geçen “mülteci” tabiri 1 Ocak 1951’den evvel Avrupa’da cereyan eden hâdiselerde “ırkı, dini, mezhebi veya siyasi kanaatleri nedeniyle takibata uğrayacağından haklı olarak korkan” ve bu nedenle “menşe olduğu ülkeye dönemeyenler” olarak tarif edilmektedir (Barkın 2014). Türkiye, 1. Maddenin (B) fıkrası “1 Ocak 1951 den evvel Avrupa’da, veya başka bir yerde cereyan eden hâdiseler” ifadesini “Avrupa’da cereyan eden hadiseler” olarak anladığını belirterek mülteci tabiri için coğrafi sınırlama getirmiştir (TBMM 1961, Md. 1). Avrupa dışından Türkiye’ye gelen insanlar “mülteci” statüsüne sahip

¹ 14 Aralık 1950 itibarı ile BM Genel Kuruluna bağlı olarak Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) adı altında faaliyet göstermeye devam etmiştir.

olamazlar. Bu sebeple sözleşme Avrupalı devletlerin beklentileri etrafında hazırlanmış olduğundan bahisle “Avrupamerkezci (Eurocentric)” olarak nitelendirilmiştir (Acar 2019, 47). Söz konusu madde ile Türkiye, ileride cereyan edebilecek çeşitli hadiselerle karşı önlem almak istemiştir. Öyle ki sözleşmenin imzalandığı tarihlerde Türkiye’nin Avrupalı devletlere karşı olan tutumunun daha olumlu olduğu da düşünülebilir.

1951’de imza edilen ve 1961’de yürürlüğe giren Cenevre Sözleşmesi’ne göre “mülteci” tanımı ancak 1951 ve öncesinde cereyan eden hadiselerden çeşitli haklı sebeplerle ülkesinden çıkmak isteyen ve ülkesine dönemeyenlerle sınırlandırılarak kullanılmıştır. Sözleşmenin yürürlüğe girdiği sene Türkiye’de mülteci sayısı Resmi Gazete’deki ifadeden anlaşıldığı üzere 1.500 civarında gözükmektedir. Ayrıca bu şekilde Türkiye’de bulunan mülteciler için aynı ve nakdi yardımların yine BMMYK tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

1967 yılına gelindiğinde ise yine taraf devletlerce “Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1967 Protokolü” imza edilmiştir. Cenevre’de yer alan “1 Ocak 1951 ve öncesinde cereyan eden olaylar” ve “söz konusu olaylar sonucunda” ibaresi değiştirilerek, 1 Ocak 1951 tarihinden önce veya sonra sıralaması olmaksızın Avrupa’dan gelenlerin “mülteci” olarak kabul edileceği ibaresi eklenmiştir (Göç İdaresi Başkanlığı, Md. 1). Türkiye’nin taraf olduğu 1951 Cenevre ve 1967 Protokolü gereği Avrupa Konseyi üyesi olan ülkelerden gelen insanlar mülteci olarak kabul edilebilmektedir. Bunun dışındaki ülke/ülkelerden gelen Suriye, İran, Irak, Afganistan, Somali, Sudan gibi yerlerden iltica talebiyle Türkiye’ye sığınanlar coğrafi sınırlama nedeniyle mülteci statüsüne sahip olamazlar.

Türkiye’de uygulanan kanun

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından 04/04/2013 tarihinde kabul edilen 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) ile yeni düzenlemeler getirilmiştir. Kanun, yabancılarla ilgili iş ve işlemleri; sınırlarda, sınır kapılarında ya da Türkiye içinde yabancıların münferit koruma talepleri üzerine sağlanacak uluslararası korumayı, ayrılmaya zorlandıkları ülkeye geri dönemeyen ve kitlesel olarak Türkiye’ye gelen yabancılar için acil olarak sağlanacak geçici korumayı kapsamaktadır (YUKK 2013).

1951 ve 1967’de imza edilen sözleşme ve protokollerden farklı olarak ilk defa yabancıların ülkeye girişleri, çıkışları, koruma talep eden yabancılar için sağlanacak koruma ve çalışma izinleri konusunda kapsamlı bir kanun çıkarılmış olmuştur. Kanun, diğer sözleşmelerden farklı olduğu yani herhangi bir “coğrafi sınırlama getirilmeden” tüm yabancıları kapsamaması bakımından önemlidir. Söz konusu tarihlerde Türkiye’de bulunan yabancıların/mültecilerin sayısının azlığı

dikkat çekmesine rağmen yine de olası rahatsızlıkların önüne geçilecek şekilde adımlar atıldığı düşünülmektedir. Kanunun coğrafi sınırlama getirmemesi ve böylece hususi olarak bir kesimi kapsamaması nedeniyle insan hakları açısından önemli bir adım olarak da görülmelidir.

AB mülteci politikası genel çerçevesi

AB üyesi ülkelere sığınma talepleri her yıl sabit değildir ve AB genelinde eşit olarak dağılmamıştır. Örneğin, 2015'te sığınma talebi 1,8 milyonun üzerindeyken, %92'lik bir düşüşle 2019'da yaklaşık 142.000'e olarak gözükmetedir (Avrupa Komisyonu 2019). 2020'de Avrupa Komisyonu, üç ana sütuna dayalı kapsamlı bir göç ve iltica politikası yaklaşımıyla sistemde reform yapılması önermiştir. Etkin iltica ve geri dönüş prosedürleriyle birlikte üçüncü ülkelerle ortaklıkları güçlendirme üzerine bir yol haritası amaçlanmış gözükmetedir. Schengen Anlaşması 1985 yılında imzalandığında, AB üyesi ülkeler arasında iç sınır kontrolleri bir bakıma ortadan kaldırılmıştı. 1995'de aynı bölgenin dış sınır kontrollerini uygulamak üzere daha farklı veya "kompleks" bir sistem yürürlüğe konulmuştur. 1997'de Schengen sistemi, AB'nin yasal bir parçası haline gelerek sınır yönetimi konularında birliğin kurallarını sağlamlaştırmıştır. 2004 yılına gelindiğinde ise Avrupa Birliği Ajansı (Frontex) kurulmuştur (AB Temel Haklar Ajansı 2015, 20).

Dünya savaşlarının neden olduğu büyük yıkımdan sonra insanların bulundukları yerleri terk etmeye zorlanmaları göç konusunda ortaya çıkabilecek sorunların çözümüne dair çalışmalara hız verilmesine sebep olmuştur. Avrupa kıtasının entegrasyon politikaları ile göç politikaları iç içe geçmiş gözükmetedir (ORSAM 2012). Bu sebeple AB bir yandan kendi içinde serbest dolaşımı kolaylaştırırken diğer taraftan dış sınırlarını korumaya özen göstermiştir.

Sığınmacı ve mültecilerin korunmasına ilişkin 1951 Cenevre Sözleşmesi'nde tanınan maddeler, ülkeler için temel bir hak ve uluslararası bir yükümlülük olarak görülmektedir (Gürleyen ve Özdan 2022). Sözleşmeye istinaden AB üyesi ülkeler mülteciler için bazı ortak standartlar belirleme konusunda bir araya gelmişlerdir. Bu amaçla tek tip bir standart izlenmesi ve ortak bir sonuç alınacağı prosedür üzerinde çalışılarak AB Ortak Avrupa Sığınma Sistemi (CEAS) ortaya çıkarılmıştır. CEAS, mülteciler için bazı standartları garanti altına almak ve ortak bir yaklaşım göstermek üzere AB çapında adil ve etkin olacak bir sistem olarak düşünülmüştür (Akdoğan 2018, 54).

Bir diğer uygulama olan Dublin Prosedürü, gelen çok sayıda göçmen nedeniyle üye devletlerin sığınma sistemleri üzerindeki baskıyı azaltmak amacıyla oluşturulan erken uyarı mekanizması olarak görülmektedir (Akdoğan 2018, 56). AB üyesi ülkeler arasında sığınmacıların başvurularının nasıl

işleneceğini düzenlemektedir. Sığınmacılar genellikle ilk giriş yaptıkları ülkede başvuruda bulunurlar ve bu ülkenin sığınma başvurusunu işleme koyması ve sığınmacının uygun olan ülkeye gönderilmesi gerekmektedir. Dublin (III) prosedürü, iltica başvurusunun işleme alınacağı AB ülkesini belirlemektedir. Fakat bu belirleme yapılırken parmak izlerinin bir başka AB üyesi ülkeye kaydedilmiş olması veya başka bir ülkeye daha sığınma başvurusunda bulunulmuş olması durumunda, iltica ve göçmenlik prosedüründen başvuru alan ilk ülke sorumlu gözükmektedir. Böylece bulunulan ülkeden gönderilmeleri gerekmektedir. Ülke olarak bu başvurulardan sorumlu olan devlet, AB’de ilk geline veya ilk giriş vizesi veren ülkedir (Avrupa Birliği 2014).

Bu durum Akdeniz ve Ege üzerinden kuzey Avrupa devletlerine gitmek isteyen sığınmacılar ve denize kıyısı olan ülkeler açısından da krize yol açmaktadır. 2011’de Tunus kıyılarından Lampedusa’ya mülteci akının yoğunlaşması, Kuzey Afrika’daki ayaklanmaların başlamasından bu yana beş bin nüfuslu adaya yaklaşık 20 bin mültecinin gelmesi bu konu açısından güçlü bir örnek olarak sunulabilir (BBC 2011). Son olarak 2016 yılında Avrupa Komisyonu ise CEAS’a yönelik birkaç reform önermiş ve Dublin’i daha aktif ve şeffaf hale getirmek için Dublin IV hazırlanmıştır. Aynı yıl Türkiye ile “Geri Kabul” konusunda görüşmeler yapılmış ve anlaşmaya varılmıştır. Söz konusu durum AB’nin varlığının bir kez daha sorgulanmasına neden olmaktadır (Akdoğan 2018, 56). Avrupa Birliği’nin bu konudaki adımları AB üyesi ülkelerin mülteci sorunu ile daha az karşı karşıya kalmak istemesi olarak düşünülmelidir. Eş zamanlı gerçekleşen bu adımlar AB açısından “sorumluluk paylaşımı” yerine “sorumluluğu devretme isteği” olarak görülebilir.

Türkiye-AB mülteci müzakereleri ve geri kabul anlaşması

AB ile Türkiye arasındaki ilişkilere bakıldığında Türkiye, 1999’dan bu yana AB üyeliğine aday olup, 2005’ten bu yana da katılım müzakerelerini yürütmektedir. 15 Ekim 2015’te taraflar bir araya gelerek Türkiye-AB Ortak Eylem Planı başlığı altında Suriyelilerin desteklenmesi ve göç yönetimi konularında işbirliğinin artırılması yönünde mutabakat sağlamışlardır. Söz konusu eylem planına göre AB, Türkiye’nin geçici korumaya ihtiyaç duyan kişilerin kitlesel akını sebebiyle oluşan duruma maddi destek verecektir. Eylem planı içerisinde yer alan verilere göre Türkiye, 2011 yılından 2015 yılına kadar 2 milyonun üzerinde sığınma talebinde bulunan Suriyeli için kendi kaynaklarından 7 milyar Euro’dan fazla harcama yapıldığı ifade edilmektedir (Avrupa Birliği 2015, 1-2).

Plan içinde dikkate değer hususlardan biri Türkiye-AB vize diyalogunun devam ettirilebilmesi için iltica, göç ve entegre sınır yönetiminin iyi işlemesi gerekliliği şartıdır. Vize serbestisi için Türkiye için öngörülen adımlar arasında

“uluslararası korumaya ihtiyacı olmayan” ve Türk topraklarından gelişleri esnasında durdurulan düzensiz göçmenlerin, geri kabul edilebilmelerine yönelik işbirliğinin arttırılacağına dair bir madde de bulunmaktadır (Md. 3). AB, Avrupa’ya göç eden mültecilerin akışını kontrol etmek ve azaltmak için Türkiye ile ortak çalışmalar yürütmektedir. Ortak Eylem Planı’ndan önce AB’nin Türk hükümetinin Ekim 2015’e kadar harcadığı 7 milyar Euroya ilişkin açıklamaları bulunmamaktadır. Bunun sebeplerinden birinin AB’nin mülteci konusunda Türk hükümetine destek veya kredi verme konusundaki isteksizliği olduğu söylenebilir (Acar 2019, 86). Söz konusu maddede geçen ibare yalnızca Türk toprakları olarak sınırlanmış, göç etmek isteyenlerin uyruğuna dikkat çekilmemiştir. Aynı yıllarda Türkiye özellikle Suriye’den gelen insanlar için transit bir ülke konumunda göçükse de AB’nin vadettiği mali yardımlar ve projelere teşvik için attığı adımlarla gelenler açısından Türkiye çekici bir final destinasyonu haline dönüşmeye başlamaktadır denilebilir.

29 Kasım 2015’te taraflar ikinci defa bir araya gelmiştir. Önceki toplantıda öngörülen mülteci akışının kontrol edilmesi ve azaltılması girişimlerinin bir anlamda AB Vize Yol Haritası kriterleri olarak veya düzensiz göçü önlemek için işbirliğini güçlendirmekle ilgili olduğu düşünülebilir (Acar 2019, 87). Anlaşmanın geneline bakıldığında öngörülen maddelerin tam olarak uygulanması şartıyla birlikte Ekim 2016 tarihine kadar Türk vatandaşlarının Avrupa ülkesi seyahatlerinde vize uygulamasının kaldırılacağı temin edilmektedir. 18 Mart 2015’te taraflar tekrar bir araya gelmiş, Kasım 2015’ten itibaren gerçekleştirilen üçüncü toplantı olmakla birlikte bu toplantıda Türkiye-AB ilişkilerinin derinleştirilmesine odaklanılmıştır. Anlaşmada Türkiye ve AB düzensiz göçü kesin olarak sonlandırmaya karar vererek somut bir adım atıldığını göstermek için Yunan adalarından Türkiye’ye iade edilecek her Suriyeli için Türkiye’den bir diğer Suriyelinin AB’ye yerleştirilmesine (1’e 1 uygulaması) karar vermişlerdir. 20 Mart 2016 tarihi itibarıyla Türkiye’den Yunan adalarına geçen tüm yeni düzensiz göçmenler Türkiye’ye iade edilmekle birlikte hiçbir şekilde toplu sınır dışı etme işlemi uygulanamayacaktır (AB Başkanlığı 2016, 1. md).

2020 yılında Yunanistan sınırına yığılan binlerce insan (çoğunluğu Suriyeli olmak üzere çeşitli ülkelerden gelenler) olmasına rağmen Yunanistan’ın insani olmayan müdahaleleri karşısında AB liderlerinin tavrı Yunanistan’ı destekler nitelikte olmuştur. Yunan güvenlik güçlerinin mültecilere karşı göz yaşartıcı gaz kullanarak müdahale ettiği de belirtilmektedir. Hatta öyle ki Avrupa Birliği Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, Yunanistan’ı “Avrupa’nın kalkanı” olarak görmektedir ve insanların girmesini engelleme konusunda gösterdiği

tutum üzerine finansal yardım ve malzeme desteği sağlama sözü vermiştir (AI 2020).

Anılan anlaşmanın 4. maddesinde Türkiye ile AB arasındaki düzensiz geçişler son bulduğunda veya büyük ölçüde azaltıldığında Gönüllü İnsani Kabul Planı'nın uygulanmaya konulacağı fakat AB üyesi devletlerin bu plana "gönüllülük esasında" katkıda bulunacağı belirtilmektedir (AB Başkanlığı 2016, Md. 4). 1'e 1 uygulaması çerçevesinde 2016'dan bu yana AB'ye yerleştirilen Suriyeli sığınmacı sayısı Haziran 2022 itibari ile 33.961 olarak kayda geçmiştir (AIDA 2021, 15). Daha önceki toplantılarda kararlaştırılan 6 milyar Euro'nun ise tamamı ödenmemiştir. Tüm bunlara ek olarak Gümrük Birliği ile ilgili güncelleme süreci yapılmamış ve vize serbestisi konusunda hala bir ilerleme kaydedilememiştir. AB Türkiye Delegasyonu'nun verilerine göre Türkiye'deki Mülteciler için Mali Yardım Programı (FRIT) aracılığıyla yaklaşık 1.6 milyon "mülteciye" aylık olarak kişi başı 20 Euro destek vermiş gözükmektedir. Söz konusu destek "bugüne kadarki en büyük insanı yardım" programı olarak kabul edilmektedir (EEAS 2020a). Söz konusu yardımlar, 2011-2015 yılları arasında Türkiye'nin kendi kaynaklarıyla yaptığı harcamalarla kıyaslanmamıştır. Diğer taraftan Avrupa Birliği'nin katkıda bulunması çok önemlidir fakat karşılaştırma yapıldığında Türkiye'nin bu yıllar arasında yaptığı harcamalar ve üstlendiği sorumluluk açısından kıyas kabul edilmemelidir.

AB destekli projeler

AB'den Türkiye'ye yapılan yardımların bir kısmı da projeler üzerinden gerçekleştirilmektedir. AB, Türkiye'deki sığınmacıların barınma, sağlık hizmeti, eğitim ve temel ihtiyaçları temin etme gibi konularda da destek sağlamaktadır. Bu destekler gittikçe artan göçmen krizi sorunu için önem arz etmektedir. Bu projelere örnek olarak şunlar verilebilir: Mültecilere ve Yerel Nüfusa Bütünleşik Sosyal Hizmetlerin Sağlanması, Koruma ve Geçim Kaynakları Projesi, Anne ve Bebek Sağlığı Programı, Geleceği Tasarlayanlar Projesi, Koruma ve Eğitim Projesi, Toplum Merkezi Yapılması ile Mültecilere ve Yerel Halka Bütünleşik Sosyal Hizmetlerin Sağlanması Projesi, Türkçe Dil Kursu Projesi (Mülteciler Derneği 2022).

Projeler AB fonlarıyla desteklenirken Türkiye'deki çeşitli kamu kurumlarıyla da iş birliği içinde çalışılmaktadır. Proje içeriklerine bakıldığında daha çok sığınmacıların bulundukları ülkedeki entegrasyonlarına yönelik olduğu düşünülmektedir. Göçmenlerin bulundukları ülkelerde temel ihtiyaçlar bakımından mağdur edilmemesi için birçok çalışma yapılıyor olsa da AB'nin mali yardım konusunda "gönülsüz" davranması, bu ihtiyaçların mali olarak yük getirdiğinin aşikâr olmasıyla ilgili olabilir. Bu çabalar ağırlıklı olarak,

sığınmacıların ve mültecilerin yaşam koşullarını iyileştirmek, istihdam fırsatları sağlamak ve eğitim imkânları sunmak yoluyla mültecilerin Türk toplumuna entegrasyonunu teşvik etmeyi amaçlar gözükmektedir. AB'ye üye ülkelerin de bu sorunlarla baş etmeye çalıştığı da göz önünde bulundurulursa 'entegre etme' düşüncesinin yersiz olmadığı daha iyi anlaşılacaktır.

Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği (SGDD) aracılığıyla gerçekleştirilen projelere bakıldığında koruma, eğitim, sosyal uyum gibi konularda AB finansmanı ile gerçekleştirilen programlar görülmektedir (ASAM 2019). Diğer taraftan Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve T.C. Sağlık Bakanlığı tarafından ortak yürütülen bir proje olan "SIHHAT" eşitlikçi bir anlayışla temel sağlık hizmetlerinin verilmesine yöneliktir. Geçici koruma kapsamında olmayan sığınmacıların yalnızca acil durum ve salgın hastalık gibi sebeplerle tamamen ücretsiz olarak sağlık hizmetlerine erişebildiği bilinirken diğer taraftan Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ile TC Sağlık Bakanlığı arasında 01/07/2015 tarihinde imzalanan protokole göre bu tarihten önceki sağlık hizmetleri de dâhil olmak üzere fatura edilmemiş tedavi bedellerinin de AFAD'a fatura edileceği belirtilmiştir (TTB 2015). AB Türkiye Delegasyonu'na göre bu projeler iki farklı zaman dilimine bölünerek projelerin kademe kademe gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. İlk dilim en geç 2021 ortasına kadar gerçekleştirilecek olan projelere ayrılmış, ikinci dilim 2025 yılı ortalarına kadar sürecek projelerin fonlanmasına ayrılmıştır. İki dilime ayrılan mali yardımlar sonucunda öncelikli faaliyet alanları arasında belediye altyapıları geliştirilmesi ve sosyo ekonomik desteklemeler bulunmaktadır (EEAS 2020b). Projelerin bir kısmının altyapı ile ilgili olması sığınmacıların daha uzun süreler bulundukları yerlerde kalacakları düşüncesinden bahisle gerçekleştiriliyor gözükmektedir. Altyapı konusu belediyelerin kendi görev alanı içinde ele alınması gereken yerel kamu hizmetidir. Bu ve benzeri projeler, hizmetlerin sığınmacıların yerleşimlerine göre şekillendirilmesini sağlamaktan başka bir anlama gelmeyecektir.

Sonuç ve görüşler

Türkiye ile Avrupa Birliği arasında gerçekleştirilen Avrupa Birliği üyelik müzakereleri 1999'dan bu yana devam etmektedir. Ortak Eylem Planı ile tekrar gündeme alınan konularda ise AB tarafından vize serbestliğinin verilmesi, Türkiye'nin sığınmacı konusundaki tutumu üzerinden ele alınmıştır. Avrupa bölgesinden gelmeyenler Türkiye'de geçici koruma kapsamındaki sığınmacılar statüsünde gözükmektedir. Söz konusu kişiler için AB üye ülkeleri tarafından yaratılan fonla kişi başı 20 Euro civarında aylık bağlanmıştır. Fakat bu miktarın insani yaşam koşullarının yaratılması için yeterli olmadığı gözükmektedir.

Bunun yanı sıra söz konusu kişilere Türkiye'nin sağladığı sağlık, güvenlik, eğitim gibi alanlardaki harcamalar için ayrıca mali destek sağlanmamış ve özellikle sağlık alanında geçici koruma kapsamında olanların sağlık muayene ücretleri AFAD tarafından karşılanmıştır.

AB üye ülkelerin göçmen/mülteci konusunda güvenlik tedbirleri de çok açıktır. Ortak Avrupa Sığınma Sistemi olarak geçen bu tedbirler, AB'ye mülteci olarak başvuru yapacak kişiler için bazı ortak standartlar belirleme konusunda bir dizi prosedüre tabii olmaktadır. AB üyesi olmayan ülkeler bu ortak standartların getirdiği kolaylıklardan yarar sağlayamamaktadır. AB üyesi olmamasından dolayı İngiltere ve Türkiye de bu konudaki ortak güvenlik tedbirleri ve prosedürlerinden yararlanamamaktadır. Diğer taraftan Türkiye'nin en çok ev sahipliği yaptığı yabancılar Suriye'den gelen sığınmacılardır. Söz konusu kişiler için AB destekli çeşitli projeler bulunmaktadır. Projelerin başlık ve içeriklerine bakıldığında sığınmacıların, Türkiye'deki yaşam şartlarına uyum sağlayarak bulundukları yerde kalmaları için destek verildiği düşünülmektedir.

Geri Kabul Anlaşması'ndan anlaşılabacağı üzere Türkiye, "şartlı vize serbestliği" almaya itilmiş gözükmektedir. Dış politikada bu tutum Türkiye açısından çeşitli tartışmalara gebe olduğu gibi, Türkiye, AB üye ülkeleri tarafından "mali destek karşılığı sığınmacılara bakan" bir tampon bölge olarak konumlandırılmaktadır. AB üyesi ülkelerin anlaşmalar sonucunda kabul ettiği toplam göçmen/mülteci sayısı 33 bin civarındır. AB üye ülkeleri bu konuda "gönüllü katkı" sağlayacağını belirtmiş ve bu nedenle AB'ye gönderilen sığınmacı sayısında gözle görülür bir artış yaşanmamıştır. Türkiye, Avrupa ülkeleri dışından gelenleri "geçici koruma kapsamındaki sığınmacı" olarak görmektedir. Fakat bu durum AB üye ülkeleri açısından geçerli değildir. Türkiye'de bulunan geçici koruma kapsamındaki sığınmacılar, AB ülkelerinde mülteci konumunda olacaklardır. AB ve Türkiye arasında uzun zaman sonra devam edilen müzakereler AB'ne giriş ve vize serbestisi konusunda bir fırsat olarak gözükse de AB'nin mülteciler konusundaki gönüllü katkı sunma ısrarı, Türkiye-AB ilişkilerinde tam anlamı ile bir kopma yaşanmasına sebep olabilir. 2016 tarihine kadar Türk vatandaşlarının Avrupa ülkelerine (Schengen bölgesi) gerçekleştireceği seyahatlerinde vize uygulamasının kaldırılacağı temin edilmiş fakat AB tarafından yerine getirilmemiştir. Bu sebeple birliğin güvenilirliği de sorgulanır duruma gelmektedir.

Kaynakça

AB Başkanlığı. 2016. "18 Mart 2016 Tarihli Türkiye- AB Zirvesi Bildirimi". https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/18_mart_2016_turkiye_ab_zirvesi_bildirisi_.pdf (erişildi: 05.05.2023).

- AB Başkanlığı. 2023. "Türkiye-AB İlişkilerinin Tarihçesi". <https://www.ab.gov.tr/turkiye-ab-iliskilerinin-tarihcesi-111.html> (erişildi: 03.05.2023).
- AB Temel Haklar Ajansı. 2015. "Sığınma, sınırlar ve göç ile ilgili Avrupa hukuku el kitabı". https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/handbook-law-asylum-migration-borders-1_tr.pdf. (03.04.2023).
- Acar, Faruk. 2019. *Türkiye-Avrupa Birliği Mülteci Politikaları ve Suriyeli Mülteciler*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- AIDA. 2021. "Ülke Raporu: Türkiye". https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2022/01/AIDA-TR_2020update_Turkish.pdf (erişim: 05.04.2023).
- Akdoğan, Muzaffer. 2018. "Avrupa Birliği'nin Sınırlarına Dayanan Mülteci Krizi ve Yönetimi", *Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi Dergisi*, s. 48-74.
- Akıl, A. "Yeni Dünya Düzeninde Birleşmiş Milletler Ve Geleceği", *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, VII, s. 425-462.
- Amnesty International. 2020. "Açıklayalım: Yunanistan sınırındaki durum". <https://www.amnesty.org.tr/icerik/aciklayalim-yunanistan-sinirindaki-durum> (erişildi: 04.05. 2023).
- Avrupa Birliği. 2014. "Parmak İzi ve Eurodac" <https://www.bra.nrw.de/system/files/media/document/file/eurodac-tuerkisch.pdf> (erişildi: 05.25.2023).
- Avrupa Birliği. 2015. "Türkiye-AB Ortak Eylem Planı Raporu." 15 11 2015. https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/15_ekim_2015_turkiye_ab_ortak_eylem_plani.pdf(erişildi: 5 2023).
- Avrupa Komisyonu. 2019. "Common European Asylum System". https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/common-european-asylum-system_en (erişildi: 05.05.2023).
- Barkın, E. 2014. "1951 Tarihli Mülteciliğin Önlenmesi Sözleşmesi". *Ankara Barosu Dergisi*, Sayı 1. 331-360.
- BBC. 2011. "İtalya'nın Lampedusa Adasına Bin Mülteci Daha Geldi". https://www.bbc.com/turkce/haberler/2011/03/110329_lampedusa (erişildi: 05.04.2023).
- EEAS. 2020a. "Türkiye'deki Mülteciler için Mali Yardım Programı (FRİT): AB'nin bugüne kadarki en büyük insani yardım programını güçlendirmek için 127 milyon Avro". https://www.eeas.europa.eu/delegations/turkey/t%C3%BCrkiyedeki-m%C3%BClteci-ler-i%C3%A7in-mali-yard%C4%B1m-program%C4%B1-fri%CC%87t-abnin-bug%C3%BCne-kadarki-en_tr?s=230 (erişildi: 05.05.2023)
- EEAS. 2020b. "Türkiye'deki Mülteciler İçin Ab Mali Yardım Programı" https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/frit_factsheet_TR.pdf (erişildi: 05.05.2023).
- Göç İdaresi Başkanlığı. "Mültecilerin Hukuk Statüsüne İlişkin 1967 Protokolü", <https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/yonetmelikler/Sozlesmeler/MULTECILERIN-HUKUK-STATUSUNE-ILISKIN-1967-PROTOKOLU.pdf> (04.04.2023).

- Gürleyen, B. & Özdan, S. 2022. "Uluslararası İnsancıl Hukuka Riayetin Sağlanması Uluslararası Mekanizmalar", *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 17 (2), s. 568-595.
- Mülteciler Derneği. 2022. <https://multeciler.org.tr/projelerimiz/> (erişildi: 10.05.2023).
- ORSAM. 2012. "Küresel Göç ve Avrupa Birliği ile Türkiye'nin Göç Politikalarının Gelişimi, Rapor No:123", <http://www.madde14.org/images/3/3a/Orsamkureselgoc2012.pdf> (erişildi: 06.04.2023).
- TBMM. 1961. "Cenevre'de 28 Temmuz 1951 tarihinde imzalanmış olan Mültecilerin Hukuki Durumuna dair Sözleşmenin onaylanması hakkında kanun", https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/KM_/d00/c002/km_00002024ss0053.pdf (erişildi: 07.05.2023)
- TTB. 2015. "Geçici Koruma Sağlanan Suriyeliler" <https://www.ttb.org.tr/goc/gecicikoruma.pdf> (erişildi: 05.04.2023).
- YUKK (Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu), 04.04.2013. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6458.pdf> (erişildi: 05.05.2023).

© 2023. This work is licensed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Görüş Yazısı

Yeni Afganistan'ın karşılaştığı güçlükler ve belirsizliklerin artırdığı göç krizi

Ufuk Tok^{1,*}

¹ Doktora Öğrencisi, Uluslararası İlişkiler, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, Türkiye; ORCID: 0000-0002-6445-0540.

* İletişim: tokufuk60@gmail.com

Received: 16.06.2023; Accepted: 29.06.2023. DOI: <http://dx.doi.org/10.38154/cjas.60>

Öz: ABD'nin 20 yıllık işgalini sonlandırarak 31 Ağustos 2021 tarihinde Afganistan'dan çekilmesiyle ülke bütünüyle Taliban idaresine kalmıştır. Ancak bu sürecin sonunda Afganistan'da siyasi yönetimin, sosyal yaşantının ve ekonomik durumun ne olacağı ve bunun yanı sıra güvenlik ve adaletin nasıl tesis edileceği gibi bazı belirsizlikler ortaya çıkmıştır. 7 Eylül 2021 tarihinde Taliban'ın oluşturduğu Geçici Hükûmet, karşı karşıya kaldığı bu belirsizlikleri aşarken uluslararası alandaki beklentileri de karşılamak durumunda kalmıştır. Ancak Taliban idaresindeki Afganistan'ın çağdaş dünya ile entegrasyonunun hızlı olamayacağı da anlaşılmıştır. Bununla birlikte Afganistan'da uzun yıllar süren savaş nedeniyle Batıya doğru gerçekleşen düzensiz göç ve zamanla artan bu kitlesel hareketlerin Afganistan'da ortaya çıkan yeni belirsizliklerin düzensiz göçe etkisi de analize tabi tutulmuştur. Böylece Afganistan kaynaklı düzensiz göçün önlenabilir olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Afganistan, Taliban, Geçici Hükûmet, Düzensiz Göç

Migration crisis fueled by the challenges and uncertainties facing the new Afghanistan

Abstract: On August 31, 2021 after the US withdrew from Afghanistan by ending its 20-year occupation, the country was completely under the administration of the Taliban. However, at the end of this process, some uncertainties emerged such as what the political administration, social life and economic situation would be in Afghanistan, as well as how security and justice would be established. On September 7, 2021 the Interim Government, formed by the Taliban, had to meet the expectations in the international arena while overcoming these uncertainties. However, it has also been understood that the integration of Afghanistan under the Taliban administration with the rest of the world contemporary world will not be rapid. In addition, irregular migration to the west due to caused by the long-lasting war in Afghanistan, and the effect of these increasing mass movements over time, the new uncertainties that emerged in Afghanistan, on irregular migration were also analyzed. Thus, it has been tried to determine whether irregular migration originating from Afghanistan can be prevented.

Keywords: Afghanistan, Taliban, Interim Government, Irregular Migration

Giriş

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Başkanı George W. Bush'un "terörle mücadele" politikası kapsamında 7 Ekim 2001 tarihinde El Kaide ve Taliban'a karşı Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) Koalisyon Güçleri'nin de katılımı ile Afganistan Savaşı başlatılmıştır. 2 Mayıs 2011 tarihinde Usame bin Ladin'in öldürülmesini takip eden süreçte ABD Başkanı Barack Obama, 22 Haziran 2011 tarihinde Taliban ile müzakerelerin başlatılması için girişimleri olduğunu açıklamıştır. Başkan Obama'nın aynı tarihlerde ABD askerlerini Afganistan'dan çekeceği yönündeki açıklamalarına rağmen müzakere girişimleri Afganistan Hükûmeti ve Taliban arasındaki anlaşmazlıklar nedeniyle başarısız olmuştur. Başkan Obama, 27 Mayıs 2014 tarihinde de Afganistan'daki ABD askerlerini çekeceğini açıklamış; ancak bu açıklamalar fayda sağlamamıştır. 2017 yılının başlarından itibaren, yani Donald Trump başkanlığı döneminde ABD, Taliban birliklerini vurmak suretiyle çatışmaları hızlandırmıştır.

ABD ile Taliban arasında 2018 yılının Eylül ayında başlayan ve 18 ay kadar süren müzakerelerin neticesinde, 29 Şubat 2020 tarihinde imzalanan

“Afganistan’a Barış Getirme Amacındaki Anlaşma” uyarınca ABD, 135 gün içinde Afganistan’daki askerlerinin sayısını 12 binden 8 bin 600’e indireceğini, hatta Taliban’ın anlaşmaya uyması halinde ülkedeki tüm yabancı askerlerin 14 ay içinde tamamen çekileceğini taahhüt etmiştir. Buna karşın Taliban ise Afganistan topraklarını ABD ve müttefiklerine tehdit oluşturabilecek El-Kaide ve benzeri örgütler tarafından kullanılmasına engel olmayı ve bu tür gruplara her türlü yardım ve yataklık etmekten kaçınmayı taahhüt etmiştir (Euronews 2020, Şubat 29).

2021 yılı itibarıyla ABD’de yaşanan yönetim değişikliği ile ABD’nin Afganistan siyasetinde bir değişiklik olup olmayacağı merak edilirken Donald Trump döneminde belirlenen çekilme takviminin değiştiği ve Afganistan’dan çekilmenin 1 Mayıs 2021 yerine 11 Eylül 2021 itibarıyla gerçekleşeceği duyurulmuştur. Ancak Taliban, 1 Mayıs 2021 tarihinin geçmesi halinde Afganistan’daki yabancı birliklere karşı saldırıların yeniden başlatılacağı tehdidinde bulunmuştur (Euronews 2021, Nisan 13). Nitekim 4 Mayıs 2021 tarihi itibarıyla Taliban militanlarının ülkenin güneyindeki Helmand vilayetinden başlayarak pek çok vilayette Afganistan kuvvetlerine karşı saldırı başlatması ve çıkan çatışmaların 11 Mayıs 2021 tarihi itibarıyla ülke geneline yayılması, ülkedeki askeri dengeleri değiştirmiş; Mayıs-Haziran (2021) aylarında devam eden çatışmaların neticesinde Temmuz (2021) ayı itibarıyla Taliban birliklerinin kontrolü ele aldığı görülmüştür (Anadolu Ajansı 2021, Temmuz 27). 15 Ağustos 2021 tarihinde ise Taliban kuvvetlerinin başkent Kabil’e dayanması, Cumhurbaşkanı Eşref Gani’nin ülkeyi terk etmesi ve Taliban’ın Cumhurbaşkanlığı Sarayı’na girerek Afganistan’da savaşın sona erdiğini ve zaferini ilan etmesi ile Taliban hâkimiyeti ele almış ve Afganistan’da yeni siyasi dönem başlamıştır (Anadolu Ajansı 2021, Ağustos 15).

Taliban’ın Afganistan’da hızla hâkimiyet sağlaması üzerine ABD Başkanı Joe Biden, ABD askerlerinin Afganistan’dan çekilmesinin 31 Ağustos 2021 tarihinde sona ereceğini açıklamıştır (BBC Türkçe 2021, Temmuz 8). Nitekim ülkedeki tüm yabancı kuvvetlerin ülkeyi terk etmesiyle 31 Ağustos 2021 tarihi itibarıyla Afganistan bütünüyle Taliban yönetimine kalmıştır (TRT Haber 2021, Ağustos 31). Ancak Afganistan’da kontrolün tamamen Taliban’a geçmesi, ülkede yaşanan belirsizlikleri azaltmamış, aksine yeni soru işaretlerini beraberinde getirmiştir. 20 yıl sonra Taliban’ın yeniden iktidara gelmesiyle yeni yönetimin barışı tesis edecek, hoşgörü, adil, evrensel insan haklarına saygılı, toplumun her kesiminde karşılık bulacak bir siyaset anlayışına sahip olup olmayacağı hususunda bir belirsizlik doğmuştur. Bu nedenle Birleşmiş Milletler (BM), Taliban’a insan haklarına saygılı olması için çağrıda bulunmuştur (Anadolu Ajansı 2021, Ağustos 31).

Taliban'ın nasıl bir hükûmet kuracağı ve kurulacak olan hükûmetin ne kadar kapsayıcı olacağı; kadın ve kız çocuklarının haklarının korunmasına yönelik verilen sözün tutulması; ülkede sosyal ve ekonomik hayatın normale dönmesi gibi beklenti ve belirsizlikler, dünya kamuoyunun dikkatini Afganistan'a ve Taliban'a çekmiştir. Taliban; İslami hükûmetin kurulması, halka iyi muamelede bulunulması, mal ve kurumların korunması gibi önceliklerinin olduğunu açıklasa da arzu edilen güveni geçen süre boyunca inşa edememiştir. Afganistan idaresi bütünüyle el değiştirdikten sonra uluslararası kamuoyu, Afganistan'da yeni hükûmetin ivedi şekilde ilan edileceğine odaklanmışken Taliban'ın geçici hükûmeti ilan etmekte acele etmemesi, Taliban'ın beklentilerin ötesinde bir kabine açıklayacağı algısının oluşmasına neden olmuştur. Nihayet 7 Eylül 2021 tarihinde Taliban Sözcüsü Zabihullah Mücahid tarafından tüm dünyanın beklediği "Geçici Hükûmet" ilan edilmiş; bu hükûmetin geçici olduğu, kısa vadede kabine üzerinde reformlar yapılabileceği vurgulanmıştır (TRT Haber 2021, Eylül 8). Ancak bu "geçici" vurgusuna rağmen ilan edilen kabine uluslararası kamuoyunun beklentilerini karşılamamış, hatta tepkilere neden olmuştur. Zira Molla Muhammed Hasan Akhunt başbakanlığında ilan edilen geçici hükûmetteki 33 "bakan vekili"nden 30'unun Peştun kökenli ve tamamının ise erkek olması tartışmalara neden olmuş; bu durum, Taliban'ın beklentileri karşılayamadığını ve sözlerini yerine getirmediğini göstermiştir (Anadolu Ajansı 2021, Eylül 8).

Gecikmeli de olsa ABD'nin 20 yıllık işgalini sonlandırarak ülkeden çekilmesiyle Afganistan bütünüyle Taliban idaresine kalmıştır. Ancak bu sürecin sonunda Afganistan'da bazı belirsizlikler ortaya çıkmıştır. Taliban'ın siyasetinin, sosyal yaşantının ve ekonomik durumun ne olacağı ve bunun yanı sıra güvenlik ve adaletin nasıl tesis edileceği hususları merak konusu olmuştur. Dolayısıyla bu çalışmada, Taliban'ın oluşturduğu geçici hükûmetin karşı karşıya kaldığı tanınma belirsizliğinin yanı sıra ekonomi ve terör sorunları ele alınarak Taliban'ın tutumu incelenmiştir. Ayrıca bu belirsizlik ve güçlüklerin Afganistan kaynaklı düzensiz göçe olan etkisi de analize tabi tutulacaktır. Böylece Afganistan kaynaklı düzensiz göçün önlenebilir olup olmadığı tespit edilmeye çalışılacaktır.

Geçici hükûmetin karşılaştığı güçlükler

Afganistan , bugün bölgesel ve küresel güç dengelerinin merkez noktalarından birisi olmuş; bütün dünyanın dikkatle takip ettiği bir aktör haline gelmiştir. Zira Afganistan'daki savaşın devam etmesi halinde, küreselleşen düzensiz göç sorununun daha da derinleşmesi ve daha büyük maliyetlere sebep olması endişesi ortaya çıkmış; bu endişe de uluslararası kamuoyunu Afganistan'da

ivedi şekilde barış ve istikrarın tesis edilmesini sağlama yolunda çaba sarf etmeye sevk etmiştir. Bunun için pek çok aktör yeni yönetimin tanınması ve tanınabileceği yönünde açıklamaların yanı sıra göçün en önemli sebeplerinden olan ekonomik sorunların çözülmesi için yardım çağrıları da yapmıştır. Ancak çağrılar karşılık bulmadığı görülmektedir. Bu nedenle Afganistan'da siyasi idareyi ele alan geçici hükûmetin en önemli imtihanı, yeni Afganistan yönetiminin uluslararası alanda tanınması, ekonomik güçlüklerle ve terörle mücadele etme hususları olmuştur. Söz konusu güçlükler, aşağıda ayrı ayrı ele alınmıştır.

Tanınma sorunu

Uluslararası hukuk kaynaklarına göre tanıma; bir uluslararası hukuk kişinin kendisi dışında oluşan belli bir olayı, durumu, belgeyi ya da iddiayı kendisi bakımından yasal kabul ettiğini ve hukuksal ilişkilerini bu yolla kabul edilen veriler üzerine kuracağını bildiren bir hukuksal işlemdir. Bu tanıma işlemi, bir anlaşma ile yapılabileceği gibi tek taraflı bir işlemle de yapılabilmektedir (Pazarcı 2019, 129). Uluslararası hukukun kişisi olan devletin, devlet olma şartları; insan topluluğu, ülke ve egemen siyasal yönetimin var olmasıdır (Pazarcı 2019, 145). Dolayısıyla devletlerin tanınması hususunda devletin, devlet vasıflarını taşıyıp taşıyamamasına bakılır. Bununla birlikte tanımın türleri vardır: fiilen yani de facto ve hukuken yani de jure. De jure tanıma, yeni devletin varlığını tamamen kabul ederek uluslararası ilişkiler kurma niyetinin kesin olarak ortaya konulması; de facto tanıma ise yeni devleti fiilen tanıma şeklindedir. De facto tanıma geri alınabilir veya de jure tanımaya dönüştürülebilirken, de jure tanıma geri alınması oldukça zor olan bir işlemdir (Pazarcı 2019, 370).

Devletlerin tanınması ile hükûmetlerin tanınması farklı işlemler olup bir hükûmetin tanınmasının en önemli şartı, söz konusu hükûmetin devletin ya önceden ya da aynı anda tanınmasıdır. Ayrıca bir devletin tanınmış olması, hükûmetinin de tanınması zorunluluğunu beraberinde getirmeyecektir. Uluslararası hukuka göre hükûmetlerin tanınması işlemi, sadece hükûmetlerin olağandışı hallerde değişmesi ile mümkün olabilir. Dolayısıyla devletin anayasasına uygun halde gerçekleşen hükûmet değişikliklerinde hükûmeti tanınması işlemine ihtiyaç yoktur (Pazarcı 2019, 374).

15 Ağustos 2021 tarihinde Afganistan İslam Cumhuriyeti Hükûmeti düşmüş ve fiili kontrol Taliban'ın eline geçmiştir. Dolayısıyla Taliban'ın, yeni yönetimin tanınması hususu gündeme gelmiş ve bazı kafa karışıklıklarına neden olmuştur. Burada öncelikli olarak anlaşılması gereken nokta, Taliban'ın yönetimi ele almasıyla birlikte Afganistan'ın, devlet olma vasıflarından herhangi birini kaybetmediğidir. Zira hala devlet olma şartları olan insan topluluğu, ülkesi ve

siyasal egemenliği mevcuttur. Bu nedenle Afganistan, hala Birleşmiş Milletler üyeleri arasında görölmektedir. Ancak Afganistan'ın geçici hükûmetinin tanınması sorunu önemli bir tartışma konusu olarak ortaya çıkmıştır.

Bir devlette rejim, hükûmet sistemi veya yönetim şeklinin değışmesi, yönetimin el değıştirmesi, bir hanedanlığının yerini başka bir hanedanlığa bırakması veya topraklarının genişleyip küçölmesi o devletin uluslararası kişiliğini değıştirmeyecektir (Ekşi 2022, 57). Bu nedenle Afganistan, uluslararası hukuk ve uluslararası politika açısından de jure tanınma geçerliliğini korumaktadır; ancak anayasal yollarla göreve gelmediği için yeni hükûmetin tanınması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Taliban'ın geçici hükûmeti, pek çok devlet ile irtibata geçmiş, ancak tanınma konusunda henüz bir ilerleme kaydedilmemiştir. Zira yeni Afganistan yönetimi, uluslararası alanda pek güvenilir görölmemektedir.

Her ne kadar ABD ve müttefikleri, idareyi Taliban'a bırakıp çekilmişlerse de Taliban'ın uluslararası sisteme angajmanının kolay olmayacağı anlaşılmaktadır. Zira geçici hükûmetin Başbakanı Molla Muhammed Hasan Akhund'un BM'nin kara listesinde olması, İçişleri Bakanı Siraceddin Hakkani'nin ise Amerikan Federal Soruşturma Bürosu'nun (FBI) arananlar listesinde bulunması ABD'nin yanı sıra tüm dünyanın endişelerini artırmıştır (BBC Türkçe 2021, Eylül 8). Ayrıca Taliban'ın vaat etmesine rağmen kapsayıcı bir hükûmet kurmaması, kabinede kadınlara yer verilmemesi ve sosyal hayatta kadın ve kız çocuklarının temel haklarının verilmemesi uluslararası kamuoyunun Taliban'a yönelik güvensizliğini artırmıştır. Nitekim BM Genel Sekreteri António Guterres, Taliban'ın bu tutumundan ötürü derin endişe duyduğunu ve uluslararası alanda meşruiyet kazanmak istiyorsa bunu hak etmesi gerektiğini açıklamıştır (Anadolu Ajansı 2021, Ekim 11). Ancak uluslararası kamuoyundaki baskılara rağmen uygulamada Taliban'ın beklentileri karşılayacak ölçüde bir ilerleme sağlayamadığı görölmektedir.

Nihayetinde Afganistan'ın uluslararası kamuoyuna siyasal olarak entegrasyonu, Afganistan'daki egemen devlet organizasyonuna olan bağılılığın güçlendirilmesi açısından elzemdir. Ancak 20 yıl süren askeri müdahale döneminde barış zemini oluşturulmadan devlet inşa edilmeye çalışılıp 20 yılın sonunda başarısız olunarak idarenin yeniden Taliban'a bırakılması dikkatlerden kaçmamalıdır (Akdeniz 2021, 127). Bu açıdan düşünöldüğünde, barış zemini hazırlanmadan tanınma konusunun hallolması yeni problemleri beraberinde getirebilecektir. Bu nedenle uluslararası toplumun bu noktada hassasiyet göstermesi ve Taliban yönetiminin vaatlerini yerine getirmesi ve sözlerini tutması gibi yükümlölüklerini hayata geçirmesine bağılı olarak tanıma konusunda adım atmada ısrarlı olması elzemdir. Dolayısıyla Afgan

kamuoyunun devlete bağlılığının güçlendirilmesi, güvenilir bir hukuk sisteminin inşası ve sosyal devlet yapısının tesisi ile mümkün olacaktır. Bunların yanı sıra kamuoyunun güvenliğinin sağlanması da devletin asli yükümlülükleri arasında olduğu için Taliban idaresindeki yeni Afganistan'ın, ülkedeki güvenlik endişelerini gidermesi de önemli bir adım olacaktır. Kısacası devlet, bu yükümlülüklerini başarıyla yerine getirdiği ölçüde kendi halkının güvenini kazanacak ve ülkeyi terk etmesini önleyebilecektir. Ayrıca Taliban'ın bu konuyu Batılı devletlere karşı bir kaldıraç/koz olarak kullanması da muhtemeldir. Dolayısıyla Taliban'ın, anlamlı çabalarını ortaya koyarak niyetini ve samimiyetini belli etmesi elzemdir.

Yeni Afganistan Hükûmetinin tanınması sorunsalı, yapısal mahiyetinin kesinlik kazanmasıyla yakından ilişkilidir. Bazı çalışmalarda BM, NATO ve AB'nin Taliban'ı bir terör örgütü olarak tanımasa da Türkiye ve Rusya gibi ülkelerin Taliban'ı terör örgütü olarak kategorize ettiği üzerinde durulmuştur (Sönmez et al. 2020, 63). Söz konusu iddiayı doğrulayacak herhangi bir açık veri olmasa da bu durum Taliban'ın tanınması, uluslararası sisteme entegrasyonu ve uluslararası aktörlerle siyasi ilişkilerinin tesisinde bir çelişki yaratmaktadır. Özellikle bu iddianın Türkiye'nin, Afganistan ile ilişkilerinin geleceğine ilişkin bazı sınamalara uygun bir atmosfer oluşturabileceği değerlendirilmektedir. Zira Türkiye'ye göre Türkistan (Orta Asya) ve Güney Asya siyaseti açısından Afganistan'ın yüksek önemi söz konusudur. Bu nedenle Türkiye'nin Afganistan ile ilişkilerinde, yeni hükûmetin tanınması sorunsalını kendi perspektifi ile ele alarak Taliban'ın yapısal mahiyetine ilişkin nihai yaklaşımını belirlemesi elzemdir. Zira uluslararası toplumu güçlü bir şekilde yeni Afganistan hükûmetini tanımaya davet etmesiyle öne çıkan Türkiye, bu çelişkili durumu ortadan kaldırarak dış politika anlayışını yeniden değerlendirmek durumundadır

Ekonomik çöküş

Yaklaşık 150 yıl İngiliz sömürgesinde ekonomik gelişimden uzak halde 20. yüzyıla ulaşan Afganistan, İkinci Dünya Savaşı döneminin küresel ekonomik krizini derinden hissetmiş; ancak Soğuk Savaş döneminin ilk yıllarında, yani 1950'li yıllarda hem ABD'nin hem de Sovyetler Birliği'nin ekonomik yardımları sayesinde uzun zaman sonra ciddi ölçüde bir ekonomik gelişim göstermiştir. Devam eden süreçte 1979'da gerçekleşen Sovyetler Birliği işgali ve sonrasındaki iç savaş ile birlikte Afganistan ekonomisinin geriye düşüşü hızlanmış; özellikle 1990'lı yıllar ve sonrasında dünyanın en kötü durumdaki ekonomileri arasına girmiştir (Majeedi 2021, 42-43).

Afganistan Maliye Bakanlığı verilerine göre Afganistan'ın ekonomik sorunlarının çözümüne ilişkin olarak Bonn (2001), Tokyo (2002), Berlin (2004), Londra (2006), Roma (2007), Paris (2008), Hague, Hollanda (2009), Londra (2010), Kabil (2010), Lizbon (2010), İstanbul (2011), Asya Kalbi Bakanlar Konferansı (2012), Şikago (2012), Tokyo (2012) gibi çeşitli yer ve organizasyonlarda çeşitli konferanslar düzenlenerek Afganistan'ın kalkınması ve yeniden yapılanmasına ilişkin çözüm bulunması hedeflenmiş ve söz konusu konferanslarda toplam 119 milyar dolar yardım verilmesi taahhüt edilmiştir (Majeedi 2021, 44). Ancak zaman içerisinde Kabil yönetimi ile Taliban arasındaki mücadele, yabancı askeri kuvvetlerin faaliyetleri ve ülke genelindeki savaş atmosferinin devam etmesi nedeniyle Afganistan'ın yeniden inşası hedefine ulaşamamıştır. 2021 yılı itibarıyla Afganistan'ın tamamen Taliban hâkimiyetine geçmesiyle birlikte Afganistan'a ilişkin ekonomik reçetelerin güncellenmesi gerektiği yönünde bir inanç ortaya çıkmıştır. Nitekim Afganistan'daki ekonomik çöküşe ilişkin olarak BM'den sıkça yapılan uyarılar, bu noktada dikkat çekici olmuştur.

Bugüne kadar olduğu gibi bugün de Afganistan ekonomisi, dış mali yardımlara ve doğrudan yabancı yatırımlara bağlı ve bağımlıdır. Dış mali yardımlar ve doğrudan yabancı yatırımlar verimli şekilde değerlendirilerek ekonomik büyümenin gerçekleşmesi, özel sektörün büyümesi ve istihdamın yaratılması hedeflenmektedir (Majeedi 2021, 44). Ancak bu husus, dış yardım sunan ülkeler açısından Afganistan kaynaklı uluslararası sorunlara maruz kalan ülkelerin değişkenliği ve zararı ile yakından ilgilidir. Örneğin; Afganistan'da etkin olan bir radikal İslami anlayış ve organizasyonun Çin'i rahatsız etme potansiyeli nedeniyle tamamen ortadan kalkmasını ABD, muhtemeldir ki istemeyecektir. Bu nedenle ABD başta olmak üzere ilgili tüm aktörler, dış yardım yaparken bu gibi ayrıntıları gözetmektedir. Buna mukabil bu durum, Çin'in bölgeye yönelik yatırımlarını artırmasına neden olabilecektir. Zira Çin bu sayede bölgedeki etkinliğini ve nüfuzunu artırma imkânı bulabilecektir. Kaldı ki Kuşak ve Yol Girişimi kapsamında bölgeye yönelik yatırımları ve takip ettiği altyapı çalışmaları ile bu hedefte yol almaktadır.

Savaş etkisi altındaki Afganistan ekonomisini anlamak için fikir verecek bir başka ekonomik inceleme alanı sektörel gelişimlerdir. Afganistan'ın genel olarak dağlık ve kayalık olması, ikliminin de sert ve kurak olması nedeniyle ülkenin tarıma elverişli olduğunu söylemek pek mümkün değildir. Ancak buna rağmen nehirlerin sunduğu imkân ile ziraat yapılabilen bazı verimli araziler bulunmaktadır. Buralarda tahıl, sebze, meyve ve pamuk yetiştirilmektedir. Ayrıca tarımın yanı sıra hayvancılık da gelişmiş olup özellikle buna bağlı olarak deri sektörünün diğer sektörlerle kıyasla gelişmiş olduğu bilinmektedir (Saray 1988, 401). Tarım ve hayvancılığın ülke ekonomisinin bel kemiği olmasının yanı

sıra sanayi ve hizmet sektörlerinin ülke ekonomisindeki paylarının da oldukça düşük olduğu ve var olan gelişimin de dış yardımlar sayesinde gerçekleştiği bilinmektedir. Özellikle sanayi üretimi genellikle “küçük çapta tekstil, sabun, mobilya, ayakkabı, gübre, çimento, el yapımı halılar, doğal gaz, yağ, kömür, bakır işletmelerine” gibi temel ürünlere dayanmaktadır (Majeedi 2021, 46).

Tablo 1. Afganistan Ekonomisinin Genel Görünümü

Nüfus (milyon)(2021)	40,1
GSYH (milyar) (2021)	14,79
Büyüme Oranı (%) (2021)	-20,7
Enflasyon (%) (2019)	2,3
İşsizlik (%) (2020)	11,7

Kaynak: Dünya Bankası, 2023

Yukarıdaki tabloda da genel hatlarıyla görüldüğü üzere Afganistan ekonomisi, nüfusuna oranla yeterli ölçüde gelişmiş sayılamaz. Zira 40 milyonu aşkın nüfusa sahip olan Afganistan’ın gayri safi yurtiçi hasılası (GSYH) 14 milyar dolar seviyesinde kalarak savaş bölgesi olduğunu hissettirmektedir. Nitekim Dünya Bankası verilerine göre 2020 yılı GSYH’si 20 milyar olan Afganistan’ın 2021 yılında gördüğü bu düşüş, ülke ekonomisinin kötü gidişatını gösteren en önemli gösterge olarak öne çıkmaktadır. Öte yandan tabloda görüldüğü üzere işsizlik verisinin ve enflasyon oranının beklenenin aksine daha normal görülmesinin sebebi, kayıt dışı ekonominin varlığıdır. Kaldı ki 2020 yılında yüzde -2 olan büyüme oranının 2021 yılında yüzde -20 olması da çarpıcı göstergelerdendir. Uzun yıllardır savaş atmosferinin ve kaosu hâkim olduğu Afganistan’da ciddi ölçüde bir kayıt dışı ekonomi olduğu bilinmektedir. Tüm bunların yanı sıra ülkedeki savaş atmosferinden ötürü yayınlanan/belirlenen verilerin güvenilirliği ve güncelliği de tartışmalıdır.

40 yılı geçen süre zarfında savaş ortamında hayat süren Afganistan’ın, ekonomisi de savaşa uyum sağlamıştır. 31 Ağustos 2021 itibarıyla ülkede hâkimiyetin tamamen Taliban’a geçmesiyle Taliban’ın en büyük imtihanı şüphesiz ekonominin ülkedeki dönüşüme paralel şekilde dönüştürülmesi ve geliştirilmesi olmuştur. Ancak Taliban’ın bu noktada kısa vadede tek başına bir adım atmasının çok zor olduğu açıktır. Dolayısıyla Afganistan ekonomisini yeniden ayağa kaldıracak olan dış yardımlar olarak görülmektedir.

Afganistan’da insani durum kaygı verici derecede kötüleşmiştir. Taliban’ın idareyi ele almasıyla tüm dünyanın dikkatini Afganistan’a vermesi sonucunda Afganistan’daki giderek büyüyen yoksulluk yeniden dikkat çekmiş ve gündeme

gelmiştir. BM Genel Sekreteri Antonio Guterres, yeni bir döneme giren Afganistan’da derinleşen insani ve ekonomik kriz ile temel hizmetlerin tamamen çökme riskinden derin endişe duyduğunu belirterek, insani felaketin kapıda olduğu uyarısında bulunmuş ve “Her üç Afgandan biri, bir sonraki yemeğinin nereden geleceğini bilmiyor.” sözleriyle durumun ciddiyetini ve aciliyetini ortaya koymuştur (Anadolu Ajansı 2021, Ağustos 31). Bu nedenle uluslararası camianın buradaki soruna duyarsız kalmaması, BM ve diğer yardım kuruluşlarınca insani yardımların ulaştırılması şarttır.

Uluslararası Para Fonu (IMF) verilerine göre Afganistan Merkez Bankası’nın Nisan ayı (2021) itibarıyla 9,4 milyar dolarlık rezerve sahip olduğu ve büyük çoğunluğu ABD bankalarında bulunan Afgan hükûmetine ait bu rezervlerin ABD yönetimi tarafından dondurulduğu ilan edilmiştir (Anadolu Ajansı 2021, Ağustos 17). Taliban hükûmetinin Dışişleri Bakan Vekili Emirhan Muttaki, “Asıl soru şu ki; neden bu paralar bloke edildi? Afganistan halkı ne yaptı? Ne kusur işledi de bu para bloke ediliyor ve insanların hakkı verilmiyor? Bir taraftan ABD ve diğer ülkeler ‘Afganistan’a insani yardım yapılmalı ve insan haklarına riayet edilmeli’ diyorlar. Diğer taraftan da yaklaşık 40 milyon nüfuslu Afgan halkını temel ihtiyaç maddeleri olmaksızın zor durumda bırakıyorlar.” sözleriyle tepkisini dile getirmiştir (Hürriyet 2021, Kasım 5). ABD’nin yanı sıra İsviçre’de de bloke edilmiş halde bulunan Afganistan hükûmetine ait olan dövizler üzerindeki blokenin kaldırılması, Afganistan ekonomisinin ayağa kalkması açısından önemli bir adım olacaktır.

Afganistan ekonomisinin çöküşte olması, Afgan halkı için olduğu kadar çevre ülkeler için de büyük bir risk ve tehdit oluşturmaktadır. Zira yokluk, kıtlık ve kış şartları, sağlık sorunlarını ve ölümleri beraberinde getirecektir. Bu da bir salgın hastalığın yayılmasına neden olabilecektir. Ayrıca bu durum siyasi kaosu beraberinde getirecek ve asayiş olaylarının artmasına neden olacaktır.

Yeni terör tehdidi

Afganistan’daki istikrarsızlığın ve düzensiz göç oluşumunun temel sebeplerinden birisi de ülkedeki güvenlik sorunudur. Afganistan, uzun zamandır kriz, kaos, çatışma, savaş ve iç savaş şartlarına maruz kalan bir ülkedir. 1979 yılında Sovyetler Birliği işgali ve sonrasında 1994’te Taliban’ın ülkeyi ele geçirmesiyle birlikte ülkede sürekli bir savaş ortamı hâkim olmuştur. Burada Afganistan kamuoyu açısından düşünüldüğünde herhangi bir güvenlik oluşturma çabasının olmaması, insanların barış ve istikrar arayışıyla ülkelerini terk etme arzusuyla hareket ettiğini göstermektedir.

Ülkede 15 Ağustos 2021 tarihi itibarıyla Taliban’ın yönetime gelmesi, insanların güvenlik endişelerini ortadan kaldırmamıştır. Dolayısıyla bu noktada

Afganistan toplumundaki korkuları gidermeyen ve hatta korkulan Taliban'ın geçmişine ve yapısına bakmakta fayda vardır.

Taliban'ın, Soğuk Savaş sonrası gelişen süreçte radikal İslâmi bir hareket olduğu gerçeğinin ortaya çıkması, El-Kaide ve lideri Usame bin Ladin ile ilişkilerinin açıkça yürütölmesi gibi sebepler, Taliban'ın birinci iktidarında ABD tarafından istenmemesine neden olmuştur. Dolayısıyla Taliban'ın birinci iktidarı döneminde daha acemice oluşturulmuş bir örgüt yapısının olduğu ve yine acemice belirlenen politikalarla yürümeye çalıştığı görölmektedir ki, başarısızlığın esas sebeplerinden birisi de budur. Ancak 11 Eylül saldırıları sonrasında ABD'nin askeri müdahalesi ile mağlup edilen Taliban'ın üst yöneticileri, çok zaman geçmeden Pakistan'dan Afganistan'ın güney ve doğusuna gelerek yeniden örgütlenmeye başlamışlardır. Afgan hükûmetleri ve Batılı müdahil devletler, Taliban'ın yeniden ortaya çıkışını durduramamıştır. 2002 yılı itibarıyla yer altı faaliyetlerine başlayan Taliban, 2003 yılında merkezi hükûmet ve Batılı ülkelerle yakın ilişki içinde olan din adamlarını hedef almıştır. Tüm bunları yaparken Taliban'ın Pakistan'daki dini okullar, kamplar ve camilerden beslendiği bazı uzmanlarca tahmin edilmektedir. Böylece 2003 yılı içinde Taliban, Pakistan ve Afganistan genelindeki faaliyetlerinin etkisiyle insan kaynağını ve mevcudiyetini artırmıştır. Bu süreçte Taliban, kendisini devlet benzeri bir paradigma temelinde yeni kurum ve politikalarıyla yeniden yapılandırmıştır. 2004'ten sonra çarpıcı şekilde intihar saldırılarının artması sonucunda ciddi kayıplar yaşaması üzerine ABD Ordusu, ülkedeki asker sayısını artırmayı tercih etmiştir. Özellikle Başkan Obama döneminde ülkedeki ABD askeri sayısı 100 bine kadar çıkarılmıştır (Thomas, 2017, 4). Buna mukabil silah altındaki mevcudiyetini 85 bine kadar çıkaran Taliban, Afgan Hükümeti'ndeki yolsuzluk ve beceriksizliklerden şikâyetçi olan ve yabancı askerlerin sebep oldukları sivil kayıplara tepkisini yükselten yerel halkın sempatisini kazanarak yükselmiş; yeniden örgütlenmesini de tamamlayarak devletleşme sürecini başlatmıştır (Temur 2021, 66-70).

Dünden bugüne barış ve istikrardan uzak olan Afganistan'ın, Taliban'ın ikinci defa iktidarı ele aldığı günümüzde, daha güçlü bir merkezi idare sayesinde güvenlik sorunlarının bertaraf edildiği bir döneme geçmeyi arzuladığı bilinmektedir. Ancak radikal ve terörist grupların varlığı, niyetleri ve faaliyetleri bölgede istikrarsızlığı derinleştirebilecektir. Yaşanan terör eylemleri, ülkede yeniden terörün canlanması ve alan kazanması ihtimalini yükseltmektedir. Ancak Ekonomi ve Barış Enstitüsü'nün her yıl yayımladığı Küresel Terörizm İndeksi verilerine göre Afganistan'da terör olaylarının yüzde 75'ten yüzde 58'e gerilemesi ve buna rağmen 2019 yılı itibarıyla terörizmden en çok etkilenen ülkeler arasında başı çekmesi dikkat çekici bir ayrıntıdır (Global Terrorism Index

2023 Measuring The Impact of Terrorism, 2023, 2). Burada ön plana çıkan terör örgütleri El-Kaide ve Irak İslam Şam Devleti (İŞİD)'in etkisi dikkate alınmalıdır.

ABD'nin çekilmesinden bu yana terör sorununun ülke genelinde daha da kötüleşmekte ve El-Kaide militanı sayısının artmakta olduğu ABD'li uzmanların açıklamalarından ve açıklanan istihbarat tahminlerinden anlaşılmaktadır (Burns ve Baldor, 2021). Yine ABD'li yetkililerin açıklamalarına göre El-Kaide ve İŞİD, Afganistan'da yeni eylemler yapma niyetinde ve yeterliliğindedir. Somali ve Yemen gibi ülkelerde zayıflasa da varlığını sürdüren El-Kaide'nin Afganistan'daki varlığı, diğerlerinden farklı olarak ele alınmalıdır. Zira El-Kaide, Taliban ile geçmişten beri iyi ilişkilere sahiptir. Bu durum, El-Kaide'nin yeniden güçlenmesi ihtimalini artırmaktadır (Council on Foreign Relations 2022).

Taliban ve El-Kaide'nin düşmanı konumundaki İŞİD'in yerel kolu İŞİD-Horasan (İŞİD-H) ise El-Kaide ile benzer şekilde bölgede bir İslam Halifeliği kurmayı amaçlayan ve bu uğurda çeşitli terör faaliyetleri yürüten bir örgüttür. Bu örgüt esasen 2015 yılında bölgedeki oluşumunu tamamlamış ve eylemlerine başlamış; ancak 2018 yılında aldığı ağır darbeler neticesinde hayli zayıflamıştır. Örgüt, ABD'nin çekilmesi sırasında Başkent Kabil'deki Hamid Karzai Havalimanı'nda gerçekleştirdiği bombalı saldırı ile 13'ü ABD askeri olmak üzere 170'ten fazla insanın ölmesine neden olmuştur (BBC Türkçe, 2021, Ağustos 26). Devam eden süreçte İŞİD-H, Taliban'a ve Afgan Halkına yönelik art arda saldırılar düzenleyerek Afganistan'da yeniden terörün tırmandırma gayretinde olduğunu göstermiştir (Thomas 2022). Nitekim İŞİD-H'nin ve El-Kaide'nin yeniden güçlendiği bilinmekte ve terör faaliyetlerinin ise devam edeceği tahmin edilmektedir. Zira kendisini dünya Müslümanlarının meşru lideri olarak gören İŞİD-H, Taliban'ı Doha'daki görüşmelerde cihattan vazgeçmekle suçlamaktadır (Anadolu Ajansı 2021, Eylül 14).

Devletleşme sürecinde olan Taliban'ın, El-Kaide ile ilişkilerini sürdürmekte olması ve kendisine düşmanca yaklaşan İŞİD-H'nin varlığı/saldırganlığı ülkedeki istikrarsızlığın seyredeceği ihtimalini artırmaktadır. Dolayısıyla söz konusu terör örgütlerinin önümüzdeki süreçte gücünü ve etkisini daha da artırabileceği ihtimali karşısında önleyici tedbirler alınması gerektiği açıktır. Ayrıca yokluk ve kıtlığa maruz kalan insanların, zamanla radikalleşmesi ve terörize olması söz konusu olabileceği gibi çeşitli radikal terör örgütlerinin ağına düşmesinin kolaylaşacağı da muhtemeldir. Nitekim yukarıda da belirtildiği üzere El-Kaide ve İŞİD-H'nin militan sayısında belirgin bir artış görülmektedir. Bu nedenle terör örgütlerinin bölgedeki bu türlü olumsuzluklardan beslenmesinin önüne geçilmelidir.

Taliban'ın karşılaştığı güçlüklerin faturası: düzensiz göç krizi

Uluslararası Göç Örgütü (International Organization for Migration - IOM) tarafından hazırlanan Göç Sözlüğü'ne göre düzensiz göç, kişilerin menşe ülkeden hedef ülkeye giderken tüm kanun, yönetmelik ve uluslararası anlaşmalardan muaf şekilde hareket etmesidir (International Organization for Migration 2019). Yine IOM verilerine göre dünya üzerinde 281 milyon düzensiz göçmen olduğu (küresel nüfusun yüzde 3,6'sı), dünya genelinde 164 milyon göçmen işçi bulunduğu ve bunun yanı sıra göçmenler ve diaspora tarafından bankacılık yoluyla transfer edilen 702 milyar dolar paranın olduğu bilinmektedir. IOM'in yayımladığı Dünya Göç Raporu-2022'ye göre son 20 yılda dünya genelindeki düzensiz göçmen sayısının yaklaşık olarak iki katına çıkması ve transfer edilen paranın 6 kat büyümesi uluslararası alanda acil önlem alınması gerektiği yönünde bir inanç doğurmuştur. Bu nedenledir ki dünya genelinde 2020 yılı itibarıyla 160'tan fazla devlet uluslararası ve ulusal seyahat kısıtlaması, okul kapatma, işyeri kapatma ve toplantı kısıtlaması gibi önlemlere başvurmuştur (International Organization for Migration 2021). Bütün bu önlemler, küreselleşen bir soruna karşı neredeyse dünya genelinde girişilen bir mücadele şeklidir. Dünyada bu konuyla ilgili olarak uyanan hassasiyetin sebebi muhtemeldir ki demografik yapının değişmesi ve para trafiğinin yarattığı finansal sorunlardır. Ancak çatışmalar, doğal afetler, kronik yoksulluk, gıda güvensizliği ve konforlu yaşam arayışı gibi gerekçelerle düzensiz göçün oluştuğu dikkate alınırsa ülkelerin ulusal düzeyde aldıkları önlemlerin ötesinde bazı işlemlere ihtiyaç olduğu anlaşılabacaktır.

40 yılı aşkın zamandır çatışma, yoksulluk, kıtlık gibi sorunlarla boğuşan Afganistan'ın dünyadaki en büyük düzensiz göç ve mülteci kaynağı ülkelerden olduğu bilinmektedir. Afganistan kaynaklı düzensiz göç incelendiğinde, esasen ilk kitlesel göç hareketinin Sovyetler Birliği'nin 1979 yılında Afganistan'ı işgali ile gerçekleştiği görülecektir. Yaklaşık 10 yıl süren işgal döneminde 5 milyondan fazla Afgan (dönemin Afganistan nüfusunun en az yüzde 20'si), İran ve Pakistan'a göç etmiştir (Jackson 2019, 8). Sovyetler Birliği işgali sonrası dönemde de devam eden çatışma ve istikrarsızlık nedeniyle ülkeden kaçışların sürdüğü; 11 Eylül sonrası dönemde ABD müdahalesi ile birlikte ise artış gösterdiği gözlemlenmiştir. Devam eden 20 yıllık süreçte tüm dünyada olduğu gibi Afganistan kaynaklı düzensiz göçün de arttığı bilinmektedir. Afganistan kaynaklı göçlerin İran ve Pakistan'ın yanı sıra pek çok Asya ve Avrupa ülkelerine yönelik gerçekleştiği; bunlardan birisinin de Türkiye olduğu bilinmektedir (Boran 2021, 241).

Afganistan kaynaklı kitlesel göç hareketlerinin temel sebepleri arasında güvenlik sorunu ve ekonomik çöküş şüphesiz önde gelmektedir. Bunların yanı

sıra ülkedeki yeni yönetimin siyasi olarak tanınmaması da sorunları derinleştirecektir. Böylece düzensiz göç krizi de derinleşecektir. Nitekim düzensiz göçün sebeplerinden başlıcaları da güvenlik kaygısı ve yoksulluktur. Dolayısıyla düzensiz göç krizinin aşılması için öncelikli eşikler güvenlik ve ekonomidir.

Uluslararası toplumun, Afganistan'daki durumun ciddiyetini anlaması ve ivedi şekilde düzensiz göçü kaynağında engelleyici politikaları işleme koyması küresel istikrarın kalıcılığı bakımından son derecede önemli olacaktır. Bu açıdan Afganistan'ın barış, istikrar, güvenlik ve kalkınması; sadece Taliban'ın değil, tüm dünyanın ortak sorunu olarak görülmelidir. Bu kapsamda Afganistan'ın yeni bir kaos merkezi olması önlenmeli, yeni yönetim hesapsızca sistem dışına itilmemeli ve gerektiğinde yeterli ölçüde desteklenmelidir. Özellikle komşu ülkeler, göç yolunda bulunan ülkeler ve hedef kıta Avrupa'nın gerekli tedbirleri alması ve Taliban ile irtibatla olması bir gerekliliktir.

Tüm dünyayı ilgilendiren düzensiz göç ve insanî dramları öncelikli gündemine alması gereken ülkeler vardır. Bunların başında da Türkiye gelmektedir. Türkiye, her uluslararası kriz ve insanlık dramında olduğu gibi Afganistan'daki krizde de mazlum insanlara el uzatmaya devam etmektedir. Türkiye, Afganistan'da kaosu besleyecek ekonomik kriz, kuraklık, salgın, kıtlık ihtimali ve yönetim boşluğu gibi her türlü belirsizliğin ve sorunun giderilmesi için yapılan çalışmaların destekleyicisi olacağına dikkat çekmiş; Afganistan'ın ve Afgan halkının huzur, güven ve refahı için uluslararası aktörlerle yoğun bir diplomasi trafiği yürütmüştür. Ancak yaklaşık on yıldır devam eden Suriye mülteci krizinden dünyada en fazla etkilenen ülke olan Türkiye'nin Afganistan'daki gelişmelere bu çerçevede yaklaşması ve uluslararası toplumun dikkatini Afganistan kaynaklı muhtemel kitle hareketlerine dikkat çekmesi gerekmektedir. Nitekim Türkiye, "Türkiye'nin bir tane daha mülteci alacak kapasitesi yoktur. Türkiye yol geçen hanı değildir" anlayışına sahip olduğunu ilan etmiştir (TRT Haber 2021, Ağustos 23). Ayrıca Türkiye, tüm endişelerini saklı tutarak Taliban yönetimiyle irtibat ve ilişki tesis edebileceğini ilan etmiş ve nitekim Taliban'ın geçici hükûmetinin Dışişleri Bakanı Emirhan Muttaki ve heyeti, ilk yurtdışı ziyareti kapsamında 14 Ekim 2021 tarihinde Türkiye'ye gelmiştir (BBC Türkçe 2021, Ekim 15)..

Sonuç

Gelinen noktada, uluslararası girişimlerle çözülmeyen/çözölemeyen sorunların sonucunda Taliban'ın Afganistan'ın kontrolünü yeniden ele aldığı, ABD ve müttefikleri başta olmak üzere dünya kamuoyunun da bunu kabul etmek

zorunda kaldığı; ancak aşılması ve çözülmesi gereken çok fazla problemin olduğu görülmektedir.

Ülkedeki durumun bir iç krize dönüşerek bölgeye ve dünyaya istikrarsızlık ihraç eden bir hal alabileceğinden endişelenmek mümkündür. Afganistan'da Taliban hâkimiyetinden sonra da birçok bakımdan belirsizliğin devam ettiği görülmektedir. Gelişmeler ve Taliban'ın uygulamaları ülkedeki istikrar beklentilerini karşılamaktan henüz uzaktır.

Afganistan'daki gelişmeler Türkiye ve Katar başta olmak üzere ABD, AB, Çin, Rusya, Hindistan, Pakistan, İran ve Türk Cumhuriyetleri tarafından yakından takip edilmektedir. Birçok ülke Taliban ile ilişki kurmaya başlamış, bazı ülke ve uluslararası aktörler ise güven duymadıklarını belirterek ilişki kurmayı reddetmişlerdir. Zira NATO'nun çekilmesiyle ülkede ortaya çıkan güç boşluğu birçok bölgesel aktörün güvenlik endişelerini artırmaktadır. Bu nedenle uluslararası aktörler Taliban'ın geçici hükûmetine mesafeli yaklaşmaktadır. Ancak yukarıda ele alındığı üzere geçici hükûmetin karşılaştığı çıkmazların aşılması sadece Afganistan barışı ve istikrarı için değil, küresel barış için de elzemdir. Zira yeni yönetimin uluslararası sisteme angaje olamaması, ekonomik çöküşün durdurulamaması ve yeniden yükselen terörün önlenememesi durumunda bütün dünyayı etkileyen düzensiz göç krizinin derinleşmesi kaçınılmaz olacaktır. Özellikle Afganistan ekonomisinin tamamen çökmesi ve terörün yükselmesiyle birlikte yaşanacak olan insani kriz ve bunun neden olacağı asayiş sorunları, açlık, salgın hastalık ve düzensiz göç gibi sorunların bölgenin siyasi, ekonomik ve sosyal durumunu etkileyeceği gibi küresel barış ve istikrarı da dinamitleyebilecektir.

Gelişmelerin nereye evrileceği henüz netleşmemiş olsa da Taliban'ın uluslararası sisteme dâhili mümkün görülmektedir. Ancak bunun için Taliban'ın yapması gereken ödevler vardır. Taliban'ın geçmişte yaşananlardan dersler çıkararak ülkeyi kucaklayıcı bir yaklaşımla yönetmesi hem Afganistan'ın istikrarı için hem bölgesel barış için oldukça önemlidir. Hükûmetin Afganistan halkının çeşitliliğini yansıtacak şekilde kapsayıcı olması ve gerçek bir ortaklığa dayanması önem taşımaktadır. Taliban'ın yönetimde kapsayıcı olması; erkekler kadar kadınlara, Peştunlar kadar Özbek, Hazara, Türkmen ve Taciklere de yönetimde yer verilmesi; kadın ve kız çocuklarının temel haklarına saygı gösterilmesi ülkenin huzuru, refahı ve istikrarını destekleyeceği gibi uluslararası kamuoyunda oluşan Taliban algısını da olumlu yönde etkileyecektir. Ayrıca çağ dışı ceza infaz uygulamalarından vazgeçilerek yargılamalarda çağdaş ve insani olunması da elzemdir. Tüm bunların yanı sıra Taliban'ın, radikal islâmi anlayış, uygulama ve yapılar ile arasına mesafe koyması da onun uluslararası alanda kabul görmesini kolaylaştıracaktır. Özellikle El-Kaide ile arasına mesafe koyması

ve ülkedeki terörize gruplara yönelik siyasi ve askeri mücadele adımları atması Taliban için olumlu algı oluşmasını saplayacaktır. Zira uluslararası kamuoyunda, Taliban'ın makul bir çizgiye gelmesi halinde kabul göreceği yönünde pek çok ima ve ifade görülmüştür.

Taliban'ın ödevlerini yerine getirmesini takiben uluslararası toplumun da Taliban'a yönelik tek sesli olarak samimiyet göstermesi elzemdir. Zira öncelikli hedef, 40 yılı aşkın zamandır devam eden istikrarsızlığı sonlandırmak, dünyadaki en önemli bölgesel sorunlardan birisini ortadan kaldırmak ve küreselleşen düzensiz göç sorununun kaynaklarından birisini kaynağında çözmek ise siyasi ve ekonomik çerçevede uluslararası camianın da üzerine düşeni yapması beklenmektedir. Nitekim Taliban'ın fırsatları değerlendirmesi halinde uluslararası camianın Afganistan'ın ekonomik kalkınması konusunda daha fazla yardımcı olması muhtemeldir. Bunun yanı sıra Taliban'ın radikal köktenci terörizm ile mücadelesi de uluslararası toplumu Taliban'a yaklaştıracığı için askeri alanda da dış yardımların olması muhtemeldir.

Taliban'ın uluslararası alanda meşruiyet kazanması için uluslararası kamuoyunun belirlediği ve çağdaş dünyanın gereği olan bu eşiklerin aşılması gerekmektedir. Uluslararası alanda, yeni Afganistan ile siyasi ilişkilerin gelişmesi için uygun zemin yaratılmalı, diplomatik kanallar açık olmalı ve nihayetinde siyasi tanıma sorunu çözülerek Taliban hükûmetinin sisteme entegrasyonunun yolu açılmalıdır. Ayrıca Afganistan ekonomisinin çöküşü engellenmeli, ülkeye yapılacak dış yatırım ve yardımlar ile üretim artırılmalı, yeni istihdam alanları yaratılmalı, sektörel gelişimler sağlanmalı, ekonomik büyüme için uygun zemin oluşturulmalı, kişi başına düşen GSYH'yi artırmak hedeflenmeli ve nihayetinde ülkenin kalkınması için gerekli samimi girişimler yapılmalıdır.

Terörle mücadele için yeni Afganistan'ın terör örgütleriyle olan ilişkilerini sonlandırması ve terörist grupları imha veya ıslah çalışmalarını başlatması, uluslararası kamuoyunun beklentilerindendir. Taliban'ın terörist grupları ülkesinden çıkarması için gerekli çalışmaları yürütmesi kadar uluslararası aktörlerin de Taliban'a bunun için destek sunması yerinde olacaktır. Bunun için Afganistan'ın silahlı kuvvetlerinin güçlendirilmesi ve bu bağlamda bölge devletleri ile işbirliği etkili olacaktır.

Tüm bunların yapılması halinde ülkede sağlanacak olan barış ve istikrar ortamında ve insanların refah seviyesinin yükselmesi durumunda, insanların ülkesini terk etmelerinin önüne geçilebilecek veya kitlesel göç hareketleri yavaşlatılabilecektir. Sonuç olarak düzensiz göç krizinden etkilenen bölge devletleri de alınması gereken önlemlerin takipçisi ve teşvik edicisi olmalıdır. Özellikle düzensiz göçün nihai hedefinin Avrupa olması nedeniyle Avrupa

Birliği'nin de alınacak önlemlerin ve belirlenecek uygulama planının merkezinde olması önemlidir.

References

- “ABD ile Taliban tarihi barış anlaşmasını imzaladı, Amerikan askerleri 14 ay içinde çekilecek”, *Euronews*, Şubat 29, 2020. 29.04.2023 tarihinde şuradan erişildi, <https://tr.euronews.com/2020/02/29/taliban-bar-s-anlasm-as-abd-14-ay-icinde-afganistan-daki-askerlerini-tamamen-cekecek>.
- “ABD yönetimi, Afgan hükûmetinin ABD bankalarındaki rezervlerini dondurdu” *Anadolu Ajansı*, Ağustos 17, 2021. 07.04.2023 tarihinde şuradan erişildi, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abd-yonetimi-afgan-hukümetinin-abd-bankalarındaki-rezervlerini-dondurdu/2338401>.
- “ABD'nin Afganistan'dan çekilme takvimi değişiyor: 1 Mayıs yerine 11 Eylül olacak”, *Euronews*, Nisan 13, 2021. 29.04.2023 tarihinde şuradan erişildi, <https://tr.euronews.com/2021/04/13/abd-nin-afganistan-dan-cekilme-takvimi-degisiyor-1-may-s-yerine-11-eylul-olacak>.
- “Afganistan'da Taliban'ın yayılması hız kazandı”, *Anadolu Ajansı*, Temmuz 27, 2021. 04.05.2023 tarihinde şuradan erişildi, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/afganistanda-talibanin-yayilmasi-hiz-kazandi/2315289>.
- “Afganistan'da yeni kabine açıklandı: Kim kimdir?”, *TRT Haber*, Eylül 8, 2021. 10.05.2023 tarihinde şuradan erişilmiştir, <https://www.trthaber.com/haber/dunya/afganistanda-yeni-kabine-aciklandi-kim-kimdir-607450.html>.
- “Biden: ABD'nin Afganistan'daki askeri misyonu 31 Ağustos'ta sona erecek”, *BBC Türkçe*, Temmuz 08, 2021. 07.05.2023 tarihinde şuradan erişildi, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-57768853>.
- “BM Genel Sekreteri Guterres: Taliban kadınlara verdiği sözleri tutmuyor”, *Anadolu Ajansı*, Ekim 11, 2021. 15.05.2023 tarihinde şuradan erişildi, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bm-genel-sekreteri-guterres-taliban-kadinlara-verdigi-sozleri-tutmuyor/2389190>.
- “BM Genel Sekreteri Guterres'ten ‘yeni bir döneme giren Afganistan'da insani felaket kapıda’ uyarısı”, *Anadolu Ajansı*, Ağustos 31, 2021. 15.05.2023 tarihinde şuradan erişildi, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bm-genel-sekreteri-guterresten-yeni-bir-doneme-giren-afganistanda-insani-felaket-kapida-uyarisi-/2351879>.
- “BM'den Taliban'a kapsayıcı hükûmet kurma ve insan haklarına saygı çağrısı”, *Anadolu Ajansı*, Ağustos 31, 2021. 10.04.2023 tarihinde şuradan erişildi, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bmden-talibana-kapsayici-hukümet-kurma-ve-insan-haklarına-saygi-cagrisi-/2351843>.
- “CIA: El-Kaide Afganistan'da güçlenerek 1-2 yıl içinde ABD'yi tehdit eder hale gelebilir”, *Anadolu Ajansı*, Eylül 14, 2021. 10.05.2023 tarihinde şuradan erişildi,

<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/cia-el-kaide-afganistanda-guclenerek-1-2-yil-icinde-abdyi-tehdit-eder-hale-gelebilir/2364658>.

“Ömer Çelik: Türkiye’nin bir tane daha mülteci alacak kapasitesi yoktur”, *TRT Haber*, Ağustos 23, 2021. 10.05.2023 tarihinde şuradan erişilmiştir, <https://www.trthaber.com/haber/gundem/omer-celik-turkiyenin-bir-tane-daha-multeci-alacak-kapasitesi-yoktur-603718.html>.

“Pentagon: Afganistan’da başka saldırılar da bekliyoruz”, *BBC Türkçe*, Ağustos 26, 2021. 10.05.2023 tarihinde şuradan erişildi, <https://www.bbc.com/turkce/58338890>.

“Son ABD askeri de Afganistan’dan çekildi”, *TRT Haber*, Ağustos 31, 2021. 10.05.2023 tarihinde şuradan erişilmiştir, <https://www.trthaber.com/haber/dunya/son-abd-askeri-de-afganistandan-cekildi-605175.html>.

“Taliban heyetinin Türkiye ziyareti ne anlama geliyor?”, *BBC Türkçe*, Ekim 15, 2021. 11.05.2023 tarihinde şuradan erişildi, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-58913937>.

“Taliban Kabil’de Cumhurbaşkanlığı Sarayı’na girdi”, *Anadolu Ajansı*, Ağustos 15, 2021. 05.05.2023 tarihinde şuradan erişildi, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/taliban-kabilde-cumhurbaskanligi-sarayina-girdi/2335308>.

“Taliban’ın Afganistan’da kurduğu geçici hükümet ABD’yi kaygılandırdı”, *BBC Türkçe*, Eylül 08, 2021. 11.05.2023 tarihinde şuradan erişildi, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-58487763>.

“Taliban’ın geçici hükümet yapısı tartışılıyor” *Anadolu Ajansı*, Eylül 08, 2021. 10.05.2023 tarihinde şuradan erişildi, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/talibanin-gecici-hukumet-yapisi-tartisiliyor/2359375>.

“Türkiye’nin Afganistan’ın yenilenme çalışmalarındaki rolü önemli”, *Hürriyet*, Kasım 5, 2021. 29.04.2023 tarihinde şuradan erişildi, <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/turkiyenin-afganistanin-yenilenme-calismalarindaki-rolu-onemli-41918458>.

Akdeniz, Ozan. 2021. *Post-Conflict Challenges and State Building In Afghanistan*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül University Graduate School of Social Sciences Department of International Relations International Relations Program, İzmir.

Boran, Saadet. 2021. “Türkiye’nin Düzensiz Göçle Mücadelesinde Geri Kabul Gerekliliği: Afganlar Üzerinden İnceleme”, *Göç Araştırmaları Dergisi*, C. 7, S. 2, ss. 238-260.

Burns, Robert; Baldor, Lolita C. 2021. “US commander: Al-Qaida numbers in Afghanistan up ‘slightly’” *The Associated Press*. 10.05.2023 tarihinde şuradan erişildi, <https://apnews.com/article/afghanistan-middle-east-united-states-taliban-islamic-state-group-bec82acfe6dbd19bed4c11db21d7a78e>.

Clayton, Thomas. 2021. “U.S. Military Withdrawal and Taliban Takeover in Afghanistan: Frequently Asked Questions”, *Congressional Research Service*, R46879.

Clayton, Thomas. 2022. “Terrorist Groups in Afghanistan”, *Congressional Research Service*, IF10604, Version 15.

- Council on Foreign Relations. 2022. "Countering a Resurgent Terrorist Threat in Afghanistan", 09.05.2023 tarihinde şuradan erişildi, <https://www.cfr.org/report/countering-resurgent-terrorist-threat-afghanistan#chapter-title-0-4>.
- Dünya Bankası, *Afganistan*, <https://data.worldbank.org/country/afghanistan> (erişildi, 08.05.2023).
- Ekşi, Nuray. 2022. *Milletlerarası Hukuk Açısından Dünden Bugüne Taliban ve Taliban'ın Hükûmet Olarak Tanınıp Tanınmayacağı Meselesi*, Public and Private International Law Bulletin.
- International Organization for Migration. 2019. *Glossary on Migration*, Geneva, No: 34.
- International Organization for Migration. 2021. *World Migration Report 2022*, Geneva.
- Jackson, Ashley. 2009. *The Cost of War Afghan Experiences of Conflict 1978- 2009*, Oxfam International, Kabul.
- Majeedi, Ezatullah. 2021. *Afganistan Ekonomisinin Genel Görünümü ve Afganistan-Türkiye Ekonomik İlişkileri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Pazarcı, Hüseyin. 2019. *Uluslararası Hukuk*, (Gözden Geçirilmiş 18. Bası), Turhan Kitabevi.
- Saray, Mehmet. 1988. *Afganistan*, İslam Ansiklopedisi. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Sönmez, G, Bozbaş G., ve Konuşul S. 2020. "Afgan Talibanı: Dünyü, Bugünü ve Yarını", *Necmettin Erbakan Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 2 Sayı: 2, 59 – 77.
- Temur, Ahmadullah. 2021. *Rebuilding Afghanistan After 2001: State, Peace Deal And National (In)Security*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul 29 Mayıs University Enstitute of Social Sciences, İstanbul.

© 2023. This work is licensed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Book Review

The Routledge handbook of ideology and international relations

Selin Çınar ^{1,*}

¹ MA Student, Political Science and International Relations, Altınbaş University
İstanbul, Türkiye. ORCID: 0000-0003-4098-4334

* Correspondence: selincinarresmi@gmail.com

Jonathan Leader Maynard, Mark L. Haas. 2022. *The Routledge Handbook of Ideology and International Relations*, New York, Routledge Press; 1st Edition.

DOI: <http://dx.doi.org/10.38154/cjas.61>

The Routledge Handbook of Ideology and International Relations is part of the “Routledge Handbooks on Political Ideologies, Practices, and Interpretations” series, and has been written by two authors and various contributors. The main author is Jonathan Leader Maynard, a lecturer at King's College London, one of the 10 leading universities in the United Kingdom, and the second author is Professor Mark L. Haas, a lecturer at Duquesne University in the United States. In the book, which examines the effect of ideology on international relations, both authors critically address the issues of ideological polarization, ideological disagreements, and conflicts of interest between countries in foreign policy matters. The content of the book comprises four main chapters. The first chapter analyses the relationship between ideology, nation, and state; the second addresses the issues of ideology and conflict; the third reviews the transnational dimension of ideology; and the final presents an evaluation of the ideological strategies and transnational relations of such countries and regions as India, Latin America, Central Asia, China, Africa, Russia, United States, Europe and the European Union and South Korea.

The term “ideology”, when used in the fields of political science and social philosophy, refers to the sum of the behaviors displayed in the political and social realms. The concept first emerged during the French Revolution, when it was used to distinguish between conservatives, reformers, revolutionaries, and

opponents, and in time further differentiations emerged in the forms of nationalism, fascism, Nazism, liberalism, and Marxism. The ultimate goal of all these ideologies is the legitimization and definition of power, exemplified by Germany's adoption of Nazism, Italy's turn to fascism during World War II, and Russia's socialist and communist regime, as the first examples that come to mind when ideologies are mentioned.

At this time, in the face of the situation that emerged as a result of the Karl Max philosophy, the influence of socialism to Russia on large masses of people, youth movements, etc., during the Cold War period, the imperialist powers, under the umbrella of NATO and in almost all NATO-affiliated countries, conducted, according to some, counter-guerrilla operations in order to prevent the influence of communism.

The ideology of a society is one of the most important factors in its makeup. As a society's beliefs, lifestyles, economic products, etc. are deemed acceptable by the majority, the ideology is a construct of the totality, although it is also determined by the state and international relations. This can be considered a form of hegemony. According to famous French Marxist philosopher Louis Althusser, "the ideological apparatus of the state" can be considered a tool for the legitimization of the ideology. In this context, the most important element that constitutes the whole of society, in other words, the state, is the prevalent ideology, as it is ideology that creates politics. For example, Edmund Burke defined the conservative agenda as the promotion of "change in order to conserve", which I believe to be correct. In the United Kingdom in the 19th century, social reforms first took the form of paternalistic prohibitions. When we come to the 1950s, we see the politics of the Conservative Party in the United Kingdom. However, the social order has changed, but with care taken to preserve the history and traditions of the past. such as the preservation of a hierarchy in society. Another example worth mentioning is the ideology of liberalism advocated by John Locke, the reflection on the United States of which can be interpreted as an adoption of laissez-faire economic policies and freedom for all. Evidence of this can be found in the Declaration of Independence, written in 1776 by Thomas Jefferson, John Adams, Robert R. Livingston, and Roger Sherman.

Ideology itself creates policy, as people want to be connected to the common history, religion, and past of society, and this list can be extended with examples of vital movements of people or societies, such as voting and following fashion, being able to watch any movie, asking the fate of taxes paid, freedom to travel, opposing or being able to oppose various specified or imposed conditions, objecting to false awareness everything that the effect of ideology. An ideology is a system of various mechanisms of social life that regulate society's vital

practices through various norms and relations. It represents a structure that includes both interior and exterior planning. These exterior planning plans start with the smallest scale in society, being the family, but are global in scale.

© 2023. This work is licensed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Kitap İncelemesi

Soğuk Savaş sonrası Çin-Hindistan ilişkileri

Ahmet Emin Yıldız ^{1,*}

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Taşıt Teknolojileri Anabilim Dalı, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, Türkiye. ORCID: 0000-0003-4822-9667.

* İletişim: ayildiz.29@gmail.com

Oğuş, Nezir. 2021. *Soğuk Savaş Sonrası Çin-Hindistan İlişkileri*. İstanbul: Urzeni Yayınevi.

DOI: <http://dx.doi.org/10.38154/cjas.62>

Dünya tarihinin neredeyse her safhasında yer almış; en önemli ve kadim medeniyetlerden birisi olan Çin Medeniyetinin günümüzdeki varisi ve dünyanın en kalabalık nüfusuna sahip devlet olan Çin Halk Cumhuriyeti (Çin) ve Asya’da “kıta devleti” konumunda bulunan, dünyanın en büyük demokrasisi kabul edilen Hindistan Cumhuriyeti (Hindistan) arasındaki ilişkiler her dönemde araştırmacıların dikkatini çekmiştir. Nezir Oğuş da bu araştırmacılar arasında yerini almaktadır.

Nezir Oğuş’un 2018 yılında Çanakkale Üniversitesi’nde Uluslararası İlişkiler alanında tamamladığı yüksek lisans tezine dayanan kitap, Soğuk Savaş sonrasında Çin ve Hindistan devletleri arasında oluşan karşılıklı ekonomik bağımlılığın siyasal bağımlılığa nasıl ve ne derece dönüştüğünü ortaya koymayı amaçlamaktadır. Oğuş, çalışmasında Robert O. Keohane ve Joseph S. Nye tarafından ele alınan “Karşılıklı Bağımlılık Teorisi” çerçevesinde, Çin ve Hindistan’ın ekonomik ilişkileri ve karşılıklı ekonomik bağımlılığı, siyasal bağımlılığa ve kültürel ilişkilere doğru nasıl evrildiğini irdelemektedir. Oğuş’un hipotezi, devletlerin karşılıklı olarak birbirleriyle kurduğu veya kuracağı ekonomik iş birliğinin zamanla geniş alanlara yayılmasıyla devletlerin birbirine siyasal açıdan da bağımlı olabileceğidir. Çalışmanın başlangıç noktasını belirleyen soru, Çin ve Hindistan arasındaki, hipotezinde iddia ettiği bu bağımlılık evrilmesinin nasıl olduğudur. Bu evrilmede iki devletin, arasındaki sorunlara rağmen bölgesel bir müttefiklik içinde olmalarının önemine vurgu yapılmaktadır. Kitapta üzerinde durulan ana mesele, karşılıklı bağımlılık teorisi

çerçevesinde Çin ve Hindistan arasındaki ilişkilerin dış politika davranışlarındaki yansımalarının incelenmesidir.

Kitap dört ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, karşılıklı bağımlılığın teorik ve kavramsal çerçevesine, karşılıklı bağımlılığın uluslararası ilişkilerdeki yerine, küreselleşme ile ilişkisine ve uluslararası politikaya etkisine farklı bakış açılarıyla yer verilmektedir. Oğuş, teorik ve kavramsal çerçeveyi çizerken ilişkilerin karmaşıklaşması sonucunda ortaya çıkan “karmaşık karşılıklı bağımlılık” teorisine de dikkate çekmiştir. Bu teorinin; uluslararası alandaki iletişim kanallarının fazlalığı (multiple channels), ilişkilerdeki hiyerarşinin ortadan kalkması (absence of hierarchy among issues) ve küresel siyasette askeri gücün öneminin azalması (minor role of military force) durumları üzerine kurulduğunu vurgulamaktadır. Bu bölümün sonunda, çalışmanın teorik çerçevesini çizen “karşılıklı bağımlılık teorisine” getirilen eleştirilere de yer verilmektedir. Bu teoriye, realist gelenek; tarih perspektifinden yoksun olduğu, yeni realist gelenek marjinal olduğu ve sosyal gelenek ise yanlış ifadelerle tanımlanmış bir teori olduğu şeklinde eleştiri getirmektedir. Realist akımın temsilcilerinden biri olan K. Waltz’ın askeri konuları yüksek politika (high politics) şeklinde değerlendirirken, karşılıklı bağımlılık teorisinin ilgilendiği konuları düşük politika (low politics) şeklinde nitelemesi ise teorinin en önemli farklılık göstergelerinden biri olmaktadır.

İkinci bölümde Çin’in soğuk savaş ve sonrasındaki ekonomisine, izlediği dış politikalara, Mao ve Deng dönemlerindeki reform hareketlerine ve ekonomik bağımlılık çerçevesinde Hindistan ile olan ekonomik ilişkilerine değinilmektedir. Yeni süper güç Çin’in dünyanın en kalabalık ülkesi (2017 yılı: 1 milyar 379 milyon) olması ve ikinci sırada ileride Çin’i geçebileceği değerlendirilen Hindistan ile diğer alanlarda olduğu gibi nüfus olarak da rekabete gireceği öngörülmekle birlikte yazar tarafından ileride Çin’in en çok uğraşacağı problemlerinden birinin 1,5 milyara yaklaşan nüfusu olacağı ortaya koyulmaktadır. Çin’in ekonomik alandaki bu hızlı büyümesi ve yaşadığı sorunlardaki (sınır, toprak vd.) çatışmacı hali ABD’nin Çin’i bir tehdit olarak algılamasına yol açtığı değerlendirilmiştir. Ekonomik ilişkiler açısından Çin ve Hindistan özellikle 1990 sonrasında birçok ortak problem (nüfus, yoksulluk) sebebiyle ekonomik ve sosyal açıdan öncelik verilen ortak politikalar üretmiştir. Bu ortak tehdit ve çıkarlar, komşu ülkelerle iyileştirilen güvenlik ilişkilerini ve ekonomik bağları öncelikli hale getirmiştir. Sorunlara rağmen bu ekonomik bağımlılığın etkileri Asya pazarında da kendisini göstermiştir. Bu bölümde son olarak Çin’in ihracat ve ithalat verileri ve Hindistan’ın Çin üzerindeki rolüne yer verilmekte ve bu iki ülkenin ekonomik açıdan karşılıklı bağımlılığı ortaya koyulmaya çalışılmaktadır.

Üçüncü bölümde, Hindistan'ın kurulma sürecinden başlayarak Soğuk Savaş ve sonrasında günümüze kadar olan süreçteki siyasal, ekonomik ve kültürel değişimlerine değinilmektedir. Sonrasında Çin ile olan ekonomik ilişkileri karşılıklı bağımlılık teorisine göre incelenmektedir. Hindistan'ın Nehru dönemi, sonrası ve Soğuk Savaş dönemi dış politikasında "Doğuya Bak" (look East policy) ve "Kuzeye Bak" (look North policy) stratejileri, "Orta Asya ile Bağlantı Kurma Politikası" (connect central asia policy) konu kapsamında incelenmektedir. Ayrıca Oğuş, Hindistan'ın ekonomisini soğuk savaş öncesi ve sonrası olarak iki döneme ayırarak Hindistan'ın ekonomisi için önem teşkil eden alanları istatistiki bilgiler ışığında incelemektedir. Bu bölümde son olarak Hindistan'ın Çin ile olan ekonomik ilişkileri ve karşılıklı bağımlılık teorisi açısından bağımlılığı ele alınmaktadır. Soğuk savaş sonrasında uluslararası sistemin değişen doğası, yalnızca güç dengesini etkilemekle kalmayıp ülkeler arasında ekonomik karşılıklı bağımlılığı da artırmaktadır. Hindistan'ın ihracat ve ithalatında Çin'in rolü incelenmekte ve bölüm sonunda karşılıklı ekonomik bağımlılığın Hindistan açısından daha önemli olduğu iddiası gerekçeleriyle birlikte sunulmaktadır.

Kitabın son bölümünde, Çin ve Hindistan arasındaki sorunlar, çatışmalar, rekabet, normalleşme ve siyasal ilişkiler konularında; iki ülkenin siyasal ilişkileri, çatıştıkları ve rekabet ettikleri bölgeler ve ilişkilerin değişim süreçleri ortaya koyulmaktadır. Oğuş bunu yaparken, Çin ve Hindistan'ın karşılıklı ekonomik bağımlılığının siyasal bağımlılığa evrilmesine değinmekte, iki ülkenin günümüzdeki ilişkilerinden yola çıkarak siyasal bağımlılık-bağımsızlık örneklerine de yer vermektedir. Yazar, 2006 yılının iki ülke arasında dostluk yılı ilan edilmesi, 2010 yılında stratejik ekonomik diyalog kurumu kurulması ve 2017 yılında Hindistan'ın Şangay'a üye olarak kabul edilmesi gibi somut adımlar üzerinden iki ülkenin karşılıklı ilişkilerini ve günümüzdeki durumlarının tahlilini sunmaktadır.

Çalışma kapsamında geleceğin iki süper gücü olduğu değerlendirilen Çin ve Hindistan arasında ileride de çatışma nedeni olabilecek konular sıralanarak analiz edilmektedir. Yazar, konularda barışçıl bir yöntem seçilmesini, ekonomik-siyasal bağımlılığın çatışma alanlarının çözümüne katkı sağlayacağı savının pratiği olarak görmektedir. Ancak, bu iki ülkenin dünyanın en çok enerji tüketen ülkeleri arasında olması, bundan dolayı enerji bağımlılıklarının artması ve buna ilave olarak su kaynaklarının azalması da gelecekte bu iki ülke arasındaki ilişkileri belirsiz hale getirmektedir. Bu belirsizliği oluşturan diğer etkenlerde kitapta sıralanmaktadır. Yazar çalışmada, Çin ve Hindistan arasında olacak bir iş birliğinde karşılıklı çıkar sağlayacakları en önemli alanı enerji olarak değerlendirmektedir. Bununla birlikte küresel güçler de düşünüldüğü zaman bu

iki ülkenin enerji alanında iş birliği yapmasının kaçınılmaz olduğu sonucuna varmaktadır. Yine yazara göre bu iki ülke arasındaki iş birliği “çok merkezli” bir uluslararası sistemi teşvik ederek küresel yapıdaki olası bir değişimi yakından etkileyebilecek potansiyele sahiptir.

Çalışmada incelenen ülkeler, geleceğin iki süper gücü olarak değerlendirilen Çin ve Hindistan’dır. Dünyanın bu iki süper gücünün bir de komşu olduğu düşünülürse aralarında doğal bir rekabet oluşması kaçınılmaz sonuçlardan biridir. Oğuş kitabında bu rekabet olgusunu iyi yakalamış ve analiz etmiştir. Yazar kullanmış olduğu “karşılıklı bağımlılık teorisini” tanımladığı bölümde bu teoriye yöneltilen eleştirilere de yer vererek kendi içinde teorik açıdan bir değerlendirme barındırmaktadır. İki ülkenin tarihsel bir süreçten itibaren değerlendirme kapsamına alınması aralarındaki ilişkileri karşılıklı bağımlılık teorisine göre sağlıklı değerlendirebilme açısından faydalı olmuştur. Bu kapsamda çalışma, bu iki ülke üzerinde çalışma yapacak olan araştırmacılara rehber niteliğinde olduğu ve bir yüksek lisans tezinin ötesinde etkili bir kitap niteliğinde olduğu değerlendirmesi yapılabilir.

© 2023. This work is licensed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

CJAS

Cappadocia Journal of Area Studies

Kapadokya Üniversitesi
Sosyal ve Stratejik Çalışmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi
50420 Mustafapaşa, Ürgüp, Nevşehir, Türkiye

T : +90 [384] 3535009 F : +90 [384] 3535125

cjas@kapadokya.edu.tr

ISSN: 2717 - 7254

cjas.kapadokya.edu.tr

